

**T.C
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MİLLETLERARASI MAL SATIMINA İLİŞKİN BİRLEŞMİŞ
MİLLETLER SÖZLEŞMESİNDE SATICININ
YÜKÜMLÜLÜKLERİ**

Neda SAMİE

Danışman

Prof.Dr.Halide Gökçe Türkoğlu

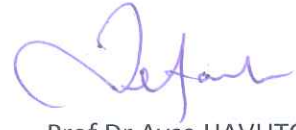
İzmir, 2016

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Prof.Dr.Halide Gökçe TÜRKOĞLU (Danışman)

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Prof.Dr.Ayşe HAVUTÇU

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Yrd.Doç.Dr.Beşir ACABEY

Doç.Dr.Çağrı BULUT

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum “MİLLETLERARASI MAL SATIMINA İLİŞKİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİNDE SATICININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/11/2016

Neda SAMİE
İmza

ÖZET

Yüksek Lisans

MİLLETLERARASI MAL SATIMINA İLİŞKİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİNDE SATICININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Neda SAMİE

Yaşar Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı

Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Andlaşması taşınır mal satışına ilişkin hükümleri içeren uluslararası bir antlaşmadır. Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler bünyesinde 11 Nisan 1980 yılında Viyana’da kabul edilip, 1988 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye de bu sözleşmeye 01.08.2011 tarihinde resmen taraf olmuştur.

CISG’ de uygulama alanı Sözleşme’ de, yer, konu ve zaman bakımından uygulama alanı olarak düzenlenmiştir. Bu itibarla öncelikle satıcının malları teslim etme yükümlülüğü, buna bağlı olarak teslim yeri, teslim zamanı gibi konular ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Daha sonra satıcının belgeleri verme yükümlülüğü, son olarak ise satıcının malları teslim etme yükümlülüğünün uzantısı sayılabilecek nitelikte olan malın taşınması, sigortalanması ve alıcıya ihbarda bulunulması gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca Viyana Satım Sözleşmesi kapsamındaki milletlerarası ticari satımlarda ayıp ve ayıplı ifa kavramları ile ayıbı ortaya çıkaran sebepler ve satıcının sorumluluğunu incelemeye almıştır.

Anahtar Kelimeler: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Andlaşması, Zaman Bakımından Uygulama Alanı, Yer Bakımından Uygulama Alanı, Konu Bakımından Uygulama Alanı, Malların Teslimi, Belgelerin Teslimi, Teslim Zamanı, Teslim Yeri, Malın Sigortalanması, satıcının sorumluluğu,

ABSTRACT

Master Thesis

UNITED NATIONS INTERNATIONAL TRADING ON THE BASIS SELLER'S OBLIGATIONS TO THE CONVENTION

Neda SAMİE

Yaşar University

Institute of Social Sciences

Master of Private Law

Convention on International Sale of Goods is a convention, which includes convictions about sale of movable goods. This convention was signed by United Nations at the date of 11 April 1980 and came into force at the year of 1988. Turkey became a party to this convention formally at the date of 01 August 2011.

The scope of application of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods was arranged as the scope of application in terms of location, subject and time in the Convention. This study aims to analyze the concept of defect and defective performance, causes of defective performance and the liability of vendor in international commercial sales within the scope of Vienna Sales Convention. In this respect, first the seller's liability to deliver the goods, and then accordingly, issues such as place of delivery and delivery time were examined in detail and in comparison obligations. Subsequently, the seller's liability to submit documents and lastly, issues such as transport of goods, insurance and giving notice to the buyer which may be considered as extension of the liability to deliver the goods were discussed.

Keywords: CISG, Scope of Application in terms of Time, Scope of Application in terms of Location, Scope of Application in terms of Subject, Delivery of Goods, Delivery of Documents, Time of Delivery, Place of Delivery, Insurance of Goods. liability of vendor,

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTLAŞMA'NIN UYGULAMA ALANI

I.Genel Olarak	4
II.Yer Bakımından Uygulama Alanı.....	6
A. Tarafların İşyerlerinin Farklı Taraf Devletlerde Bulunması	6
B. İşyerlerinin Farklı Ülkelerde Bulunduğunun Anlaşılır Olması	9
III. Zaman Bakımından Uygulanma Alanı	10
IV. Konu Bakımından Uygulama Alanı	11
A. Satım Sözleşmesi	11
B. Antlaşma'nın Kapsamına Giren Satım Sözleşmeleri.....	13
C. Antlaşma'nın Kapsamına Girmeyen Satım Sözleşmeleri	14
1. Açık Arttırma Yoluyla Yapılan Satımlar	14
2. Cebri İcra Yoluyla Yapılan Satımlar ile Diğer Kanun Gereği Yapılan Satımlar	14
3. Menkul Kıymet, Kambiyo Senedi ve Para Satımları	15
4. Gemi, Tekne, Hava Yastıklı Taşıt ve Hava Taşıtı Satımları	15
5. Elektrik Satımı	16
V. Antlaşma'nın Uygulamasına İlgili Diğer Husus.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

SATICININ MALIN MÜLKİYETİNE GEÇİRME VE BELGELERİ TESLİM ETME YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. Teslim Kavramı ve Teslim Yeri	19
A.Teslim Kavramı.....	19
B.Teslim Yeri.....	20
C. Teslim Yerinin Belirlenmesi.....	21
D.Teslim Yükümlülüğünün İçeriği	23

1. Gönderme Borcu: Malın Alıcıya Nakledilmek Üzere İlk Taşıyıcıya Teslim Edilmesi	23
a. Malın Taşınmasının Gerekliliği	23
b. Taşıyıcı.....	23
c. Malın Alıcıya Nakledilmek Üzere Taşıyıcıya Teslim Edilmesi.....	25
2. Aranacak Borç: Malın Hazır Bulundurulması	25
II. Malı Teslim Etme Yükümlülüğü	26
III. Teslim Zamanı.....	27
A. Belirli Bir Tarihin Kararlaştırılması	28
B. Belirli Bir Zaman Diliminin Kararlaştırılması	29
C. Makul Süre	30
IV. Teslime İlişkin Sözleşmeye Aykırılıklar	30
A. Erken Teslim Halinde.....	30
B. Geç Teslim Halinde.....	31
C. Yanlış Yerde Teslim	31
D. Malın Hiç Teslim Edilmemesi	31
V. Belgeleri Teslim Etme Yükümlülüğü	32
A. Belgelerin Teslim Şekli ve Yeri	32
B. Belgelerin Verilme Zamanı	34
C. Belgelerin Verilmesine İlişkin Sözleşmeye Aykırılıklar.....	35
VI. Malın Teslimiyle İlgili Yükümlülükler	35
A. Malın Tartılması, Ölçülmesi, Sayılması, Kurulması ve paketlenmesi.....	36
B. Malın Taşınması.....	36
C. Sigortalama Amaçlı Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	37
D. Alıcının Bilgilendirilmesi.....	38
E. Masraf ve İzinler.....	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANTLAŞMAYA GÖRE HASARININ İNTİKALİ SORUNU VE SATICININ SÖZLEŞMEYE UYGUN MAL TESLİM ETME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

I.Satıcının Yükümlülüklerini İfa Etmesi İle Hasarın İntikali Arasındaki İlişki.....	39
A.Hasar ve Hasarın İntikali Kavramları	39
B.Satım Konusu Malların Gönderilmesini İçeren Satım Sözleşmelerinde Hasarın Geçişİ.....	40
1.Satım Konusu Malların Belirli Yerde Teslimi Durumunda Hasarın Geçişİ Kuralı.....	41
2. Satım Konusu Teslim Eden Belgeler ile Hasarın Geçişİ Arasındaki Bağlantı.....	42
3. Satım Konusu Mallar Üzerindeki Ayırt Edici İşaretler, Taşıma Belgeleri İle Hasarın Geçişİ Arasındaki Bağlantı.....	42
C.Taşıma Halinde Bulunan Malların Satımında Hasarın Geçişİ.....	43
II. Sözleşmeye Uygun Mal Teslim Etme Borcu.....	45
A. Antlaşma'da Sözleşmeye Uygunluk	45
B. Sözleşmeye Uygun Mallar	47
C. Malın Miktarı	47
D. Malın Kalitesi.....	49
E. Tür Bakımından.....	50
F. Paket ve Muhafaza.....	51
III.Malın Antlaşma 'da Belirlenen Kriterlere Uygunluğu (Objektif Uygunluk)	52
A.Mutat Kullanım Amacı.....	53
B.Özel Kullanım Amacı.....	55
C.Numune veya Modele Uygunluk	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SATICININ AYIBA VE ZAPTA KARŞI TEKEFFÜL YÜKÜMLÜLÜĞÜ

I.Ayıba Karşı Tekeffül.....	60
A.Sözleşmeye Uygun Olmayan Malların Tesliminden Yükümlülüğün Şartları.....	60
1.Maddi Şartlar.....	60
a.Alıcının Sözleşmeye Aykırılığİ Bilmemesi.....	60
b.Sözleşmeye Aykırılığın Hasarın Alıcıya Geçtiğİ Anda Mevcut Olması	61
c. Erken Teslim Halinde Satıcının Sözleşmeye Aykırılığİ Gidermemesi.....	62

2. Muayene ve ihbar külfeti.....	63
3. Üçüncü Kişilerin Fikri Mülkiyet Hakkından Kaynaklanan Hukuki Ayıplar	65
a. Satıcının Sorumluluğu.....	66
b. Stıcının Sorumluluktan Kurtulması	67
B. Antlaşma Çerçevesinde Satıcının Ayıptan Tekeffül Yükümlülüğü	68
1. Antlaşma Çerçevesinde Ayıp ve Sözleşmeye Aykırılık.....	69
a. Ayıp ve Sözleşmeye Aykırılık Kavramları	69
b. Subjektif Ayıp Kavramı.....	70
c. Objektif Ayıp Kavramı.....	72
2. Ayıptan Doğan Sorumluluğunun Şartları	73
a. Ayıp, Hasar Alıcıya Geçtiği Anda Mevcut Olmalıdır.....	73
b. Alıcı Malları Muayene Etmek veya Ettirmek Zorundadır.....	74
c. Alıcı Ayıp Bildiriminde Bulunmak Zorundadır.....	76
d. Alıcı Ayıplı Malı Kabul Etmemiş Olmalıdır.....	78
3. Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Sorumluluğunun Kapsamı.....	79
II. Zapta Karşı Tekeffül Yükümlülüğü.....	80
A. Zapta Karşı Tekeffülün Şartları.....	80
1. Maddi Şartlar.....	80
2. Şekli Şartlar.....	82
B. Zapt Halinde Alıcının Sahip Bulunduğu Haklar.....	82
SONUÇ.....	84

KISALTMALAR

a.g.e	adı Geçen Eser
Art.	Article
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	Bası
BK	818 sayılı Mülga
Bkz.	Bakınız.
BM	Birleşmiş Milletler
Böl	Bölüm
C.	Cilt
CISG	United Nations Convention on Contracts for the International Sales of Goods
CISG-Online	Internet-Veri bankası, Basel Üniversitesi(bkz. Kaynakça)
Çev	Çeviren
DCFR	Draft Common Frame of Reference
Dn	Dipnot
ed.	Edition
Ed.	Editör
f.	Fıkra
HD.	Hukuk Dairesi.
IHR	International Handelsrecht, Zeitschrift für das Recht des internationalen Warenkaufs und -vertriebes
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	Karar
Krş	Karşılaştırınız
m.	Madde
MÖHUK	Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında
N	Numara
OLG	Oberlandesgericht (Alman İstinaf Mahkemesi)
p.	Page

PECL	Principles of European Contract Law
PICC	Unidroit Principles of International Commercial Contracts 2004
s.	Sayfa
Sa.	Sayı
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TKHK	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu
U.N.	Birleşmiş Milletler
UCC	Uniform Commercial Code
ULIS	Convention on a Uniform Law of International Sales
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
vb	Ve Benzerleri
vd	Ve devamı
Vol.	Volume
vs.	Vesaire
YBK	Yeni Borçlar Kanunu
YTTK	Yeni Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Milletlerarası alanda yapılan ticaretin öneminin artmasıyla, farklı ülkelerde bulunan taraflar arasında yapılan satım sözleşmelerinin sayısı da artmaktadır. Eskiden sadece belirli ticaret merkezleri üzerinden yürütülen ticaret faaliyetler artık küçük yerleşim birimleri üzerinden de yürütülebilmektedir. Buna bağlı olarak, bu sözleşmelerde ortaya çıkan problemlerde, hukuk sistemlerinin farklılığından kaynaklı bir takım sorunlar da beraberinde gelmektedir. Bu sorunların giderilebilmesi için milletlerarası alanda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların en önemlisi 11 Nisan 1980 tarihinde Birleşmiş Milletlerarası himayesinde Viyana’da toplanan diplomatik konferans Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması’nın İngilizce başlığına dayanır (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods), Uygulamadaki yaygın ismiyle Viyana Satım Antlaşması veya CISG (bundan böyle bu iki terim anılacaktır. Ayrıca kısaltmanın okunuşunda ise İngilizce dili esas alınmış, takılar ona göre eklenmiştir) kabul etmiştir. Antlaşma, taşınır mallar hakkındaki milletlerarası satım sözleşmelerine ilişkin düzenlemelere yer vermektedir. Amaç, satım sözleşmesi ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkları mümkün olduğunca Antlaşma hükümleri çerçevesinde çözmektir¹. CISG’ye taraf olan ülkeler arasında yapılan ticari faaliyetlerde sözleşme taraflarının hak ihlallerine uğramaması ve hukuk kuralları içerisinde ticari faaliyetlerini sürdürmesi CISG kuralları sayesinde sağlanmaktadır. Uluslararası alanda yapılacak ticari faaliyetler için CISG kuralları göz önünde bulundurulmalı ve bu kurallar çerçevesinde satış sözleşmeleri hazırlanmalıdır. Böylece sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda sözleşme tarafları kendi haklarını kolayca savunabilecek ve sözleşmeden kaynaklanan haklarını talep edebilecektir.

¹ Viyana Satım Antlaşması konusunda bilgi için bkz. **Atamer**, Yeşim. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması, İstanbul 2008; **Atamer**, Yeşim. Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları, İstanbul 2005 (Satıcının Yüklümlülükleri); **Erdem**, Ercüment. Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Satım Antlaşması), Batider 1992/3, s. 25-105; **Atamer**, Yeşim. Birleşmiş Milletler Satım Hukukunun Uluslararası Uygulama Alanı, İstanbul Barosu Dergisi, 1995, C.69/N.10-12, s. 551-568; **Toker**, Ali Gümrah. Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin (Viyana Sözleşmesi) Uygulama Alanı, Ankara 2005. **Schlechtriem** Peter/**Schwenzer** Ingeborg, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), Oxford University Press, 3 ed., Oxford 2010; (Schlechtriem/Schwenzer); **Schlechtriem** Peter/**Butler** Petra, UN law on international sales. the UN Convention on the International Sale of Goods, Springer, New York 2008.

Türkiye’de Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması, 27545 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/247 karar sayısı ile 07.04.2010 tarihinde kabul edilmiştir. Katılma belgesi 01.08.2010’da Birleşmiş Milletlere tevdi edilmiş ve Antlaşma 01.08.2011 tarihinde Türkiye’de yürürlüğe girmiştir². Bu tarihten sonra Türk tacirler tarafından kurulan milletlerarası mal satım sözleşmelerinin büyük bir kısmı Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması’na tabi olmaya başlamıştır. Bu da yakın bir gelecekte söz konusu Antlaşmanın sözleşmeler hukuku alanında sıklıkla karşımıza çıkacağı manasına gelmektedir. Birleşik Krallık (UK) hariç, bugün Dünya ekonomisinde üst düzeyde rol oynayan ülkelerin hemen tümü tarafından imzalanan bu Antlaşma ile, uluslararası taşınır satışlarına uygulanacak hukuk, katılan ülkeler bakımından yeknesak bir uygulamayı amaçlamıştır. CISG esas olarak “milletlerarası niteliğe sahip mal satım sözleşmelerine” uygulanacak maddi hukuk kurallarını düzenler. Dolayısıyla CISG’nin düzenleme alanının sınırları çizilirken hangi mal satım sözleşmenin “milletlerarası” niteliğe sahip olduğu sorusunun öncelikle cevaplanması gerekir. CISG, milletlerarası mal satım sözleşmelerine uygulanacak ulusal hukukun tespit edilmesine ilişkin devletler özel hukuku kuralları içeren bir Antlaşma niteliğinde değildir.

Bu çalışmanın inceleme konusu, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde çerçevesinde satıcının yükümlülükleri ise, Birinci Bölümü’nde “Uygulama Alanı” başlıklı yer alan ve İkinci Bölümü’nde CISG çerçevesinde “satıcının Yükümlülükleri” ise, satılan malın teslimi, mala ilişkin belgelerin verilmesi ve mülkiyetin nakli (CISG. 30) gibi, teslim edilecek malın sözleşmeye uygun olmasını (CISG. 35 vd.) ve Üçüncü bölümünün başlığı “Malların Sözleşmeye Uygunluğu ve Üçüncü Kişilerin Hak veya Talepleri” satılan mal üzerinde üçüncü kişilerin haklarının bulunmamasını sağlamak da (CISG. 41 vd.)

² **Baçoğlu**, Başak. Öncelenmiş Borca Aykırılığın Sonuçları, İÜHF, C. LXVI, S. 2, Y. 2008, s.288; **Yavuz**, Cevdet. Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, İstanbul 2014, s.28; **Akçura Karaman**, Tuba. Borçlar Kanunu ve Viyana Satım Antlaşması Çerçevesinde Ayıp Halinde Alıcının Hakları, Batider, C. XXVIII, S. 1, 2012, s.195. Bkz. **Öztürk**, Esra. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşmasına (CISG) Göre Satıcının Malları ve Belgeleri Teslim Yükümlülüğü. TAAD, Yıl:6, Sayı:21. Nisan 2015, s.552. file:/C:/Users/Administrator/Downloads/0bfd6-fcf50-22115-65159%20(17).pdf. Erişim tarihi, 22.01.2016.

satıcının borçları arasındadır³. Bu ayırmadaki, 35 ila 37. Maddeler arasında, satıcının, satım sözleşmesinin konusunu oluşturan malların miktarına, kalitesine, türüne, paketlenmesine ve muhafazasına ilişkin yükümlülükleri, söz konusu yükümlülüklerin ihlali halinde sorumluluğu ve malların erken teslimine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Bu çalışmada, özellikle satıcının, sözleşmeye uygun mal teslim etme borcu yani ayıplı mal teslim etmeme borcu ve satıcın söz konusu yükümlülüğe aykırılıktan doğan sorumluluğu, bir başka deyişle ayıptan sorumluluğu, Antlaşma'nın ilgili maddeleri çerçevesinde, Antlaşma'da izlenen sıralamaya göre ve konuya ilişkin kararlar dikkate alınarak değerlendirilecektir. Son Bölüm olarak da satıcının yükümlülükleri ifa etmesi ile hasarın intikalı arasındaki ilişki ele alınmıştır.

³ Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması, metin içerisinde anlam bütünlüğünü korumak amacıyla Antlaşma olarak ve maddelerin belirtilmesi sırasında da (CISG. 30)'da olduğu gibi CISG olarak anılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTLAŞMA'NIN UYGULAMA ALANI

I.Genel Olarak

Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (United Nations Convention On Contracts for the International Sale of Goods), veya uygulamadaki adı ile “Viyana Satım Antlaşması”, uluslararası kısaltmasıyla “CISG” 1 Ocak 1988’de yürürlüğe giren, 10 Nisan 1980 tarihinde 11 ülkenin imzalaması ile Viyana’da yapılan Birleşmiş Milletler diplomatik konferansında kabul edilmiştir. Sözleşme ile milletlerarası mal satımı hukukunda uygulanacak kuralların tek bir elde toplanmasını amaçlamakta ve bu doğrultuda milletlerarası mal satımlarına ilişkin kurallar ve düzenlemeler içermektedir.

CISG, uzun yıllardan beri zahmetli çalışmalar, bu Antlaşma’nın kabulü ile sonuçlandı ve yıllar içerisinde pek çok ülkenin Antlaşma’ya taraf olmasına sağladı⁴. Viyana Satım Antlaşması günümüz itibariyle içlerinde Türkiye de bulunan, seksenden⁵ fazla üye ülke tarafından kabul edilmiştir. Bu nedenle, Antlaşma’nın, dünya ticaretinin yaklaşık olarak dörtte üçünü kontrolü altında tuttuğu ifade edilmektedir. Bir yandan Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda ve İspanya ve birçok Avrupa ülkesi, Birleşik Krallık(UK) hariç, Diğer yandan Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Çin gibi büyük ticari ülkeler bulunduğu, ve farklı hukuki gelenek ve ekonomik sisteme ait olan Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin taraf olması, Viyana Satım Antlaşması’nın milletlerarası mal satımlarının büyük bir kısmını yeknesak bir kanun olarak idare etmesine olanak sağladı.

Türkiye Cumhuriyeti, Konvansiyonu biraz geç de olsa onaylamış ve yürürlüğe girmesi için gereken işlemleri gerçekleştirmiştir. 2 Nisan 2009’da kabul edilen 5870 Sayılı Kanun ile Türkiye Cumhuriyeti’nin Konvansiyona katılması uygun bulunmuş; 2010/47 Sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile de katıldığımız beyan edilmiştir. Türkiye

⁴ Bkz. **Tiryakioğlu**, Bilgin. 11 Nisan 1980 tarihli Milletlerarası Mal Satımlarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Milletlerarası Özel Hukuk Kuralları ile İlişkisi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 1989-1990, s. 192. Bkz. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/301/2825.pdf> (erişim: 31.03.2016).

⁵ Taraf ülkelerin tam listesi için bkz.

http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html

(erişim: 31.03.2016); <http://cisg.law.pace.edu/cisg/countries/cntries/html> (erişim: 31.03.2016).

tarafından 7.7.2010 tarihinde imzalandı ve aynı anlaşmanın m. 99/2 hükmüne göre imzalanmasından 12 ay sonra, yani 1 Ağustos 2011 tarihinde, yürürlüğe girdi.

Milletlerarası satım hukukunun bir örnek hale getirilmesi çalışmaları, ilk olarak merkezi Roma'da bulunan Özel Hukukların Birleştirilmesine İlişkin Uluslararası Enstitü (The International Institute for the Unification of Private Law: UNIDROIT) tarafından gerçekleştirilmiştir⁶. UNIDROIT'nin çalışmaları, hem Kıta Avrupası hem de common law hukuk sistemlerinden gelen katılımcıların çalışmaları ile zenginleşmiş; milletlerarası satım hukuku alanında Enstitü nezdinde 1930'da başlayan çalışmaların son halini almasıyla 1958'de bir komisyon raporu yayımlanmıştır⁷. UNIDROIT'nin çalışmalarının ardından Hollanda hükümetinin teşvikiyle 1964'te Lahey'de toplanan konferansta iki milletlerarası Antlaşma kabul edilmiştir. Bunlardan ilki, Milletlerarası Mal Satımında Yeknesak Kanun (Uniform Law on the International Sale of Goods), diğeri ise Milletlerarası Mal Satımında Sözleşmelerin Kuruluşuna İlişkin Yeknesak Kanun (Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sales of Goods)dur. 1964 Lahey Konferansının ardından 1968 yılında Birleşmiş Milletler, milletlerarası mal satımı hukuku alanında çalışmalarına başlamıştır. Birleşmiş Milletler'in 1966'da kurulmuş olan uzman kuruluşu UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law), adı geçen iki Lahey Konferansı Sözleşmesi ekseninde çalışarak yeni bir milletlerarası satım hukuku düzenlemesi ortaya koymaya çalışmıştır⁸. 1978'de çalışmalarını tamamlayan UNCITRAL tarafından oluşturulan nihai metin, 1980 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. CISG' nin sözleşme hukukunu uyumlaştırmayı hedefleyen diğeri ilgili milletlerarası Antlaşmalardan ayrılan en önemli özelliğinin, common law (Anglo-Amerikan hukuku) ülkelerini, civil law (Kıta Avrupası hukuku; Roma-Cermen hukuku) ülkelerini, eski Sovyet ülkelerini ve İslam hukukuna yakın sistemleri benimsemiş ülkeleri, ulusal hukuklarındaki farklılıklara rağmen aynı Antlaşma çatısı altında birleştirebilmesi olduğu ifade edilmektedir .

⁶ Bkz. **Winship**, P.: The Scope of the Vienna Convention on International Sales Contracts,2004. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/winship5.html> (Erişim tarihi 10.05.2016).

⁷Bkz. **Winship**, s. 10.

⁸ Bkz.**Winship**, s. 13.

CISG resmi sitesine göre CISG'nin amacı uluslararası taşınır mal satımı sözleşmeleri için modern, tekbiçim ve adil bir rejim sağlamaktır. Antlaşma kısaca uluslararası taşınır mal satım sözleşmelerini düzenlemektedir. Bu bağlamda Antlaşma ile ilgili en önemli konulardan biri şüphesiz Antlaşmanın uygulama alanıdır. Antlaşma, bugün taraf ülkeler de dahil ve fakat onlarla sınırlı olmaksızın dünyanın pek çok yerinde yargı ve tahkim kararlarına konu uyuşmazlıklarda kullanılır.

Antlaşma dört kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, Antlaşma'nın uygulama alanı ve genel hükümler düzenlenmiş (m.1-13); ikinci kısımda, satım sözleşmesinin kurulmasına ilişkin kurallar hükme bağlanmış (m.14- 24). Üçüncü kısımda alıcı ve satıcının hakları ve yükümlülükleri ile sahip oldukları hukuki imkanlar gibi mal satımına ilişkin sözleşmeler hakkında maddi hukuk kuralları öngörülmüş (m.25-88) ve dördüncü kısımda çeşitli çekinceler ve uluslararası kamu hukukuna ait diğer hükümler (m.89-101) düzenlenmiştir.

Viyana Satım Antlaşması, isminden de anlaşılacağı gibi, sadece uluslararası nitelik taşıyan mal satım sözleşmelerine uygulanacak hükümleri belirlemektedir. Bu nedenle, satım sözleşmesinin uluslararası boyut taşımadığı, iç satım ilişkisinin söz konusu olduğu durumlarda Antlaşma uygulanmaz⁹. Antlaşma, satım sözleşmesinin ne zaman uluslararası nitelik taşıdığını kendisi belirlemiştir. Buna göre, tarafların işyerleri farklı devletlerde ise Antlaşma kapsamına giren, uluslararası bir satım sözleşmesi vardır (m. 1, f.1). Diğer yandan Antlaşma'nın uygulanabilmesi için, bu durumun, yani tarafların işyerlerinin farklı devletlerde bulunduğu hususunun taraflarca bilinebilir olması da gerekmektedir (m. 1/f.2). Aşağıda bu iki koşul ayrıntılı olarak incelenecektir.

II.Yer Bakımından Uygulama Alanı

A. Tarafların İş yerlerinin Farklı Taraf Devletlerde Bulunması

Satım sözleşmesinin taraflarının işyerlerinin farklı devletlerde bulunması, Antlaşma tarafından sözleşmelerin milletlerarası karaktere sahip olup olmadığının tespiti bakımından asıl ölçüt olarak belirlenmiştir¹⁰. CISG m. 1/1/a bendi uyarınca bir

⁹Bkz.**Toker**, Ali Gümrah. Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin (Viyana Sözleşmesi) Uygulama Alanı, Ankara 2005. s.32.

¹⁰**Toker**, s.32. **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer. Art.1, N.23 ve 26.

satım sözleşmesinin milletlerarası olarak nitelendirilebilmesi için ön koşul taraf işyerlerinin farklı iki taraf bulunmasıdır. Tarafların farklı devletlerde işyerlerine sahip olmalarına rağmen bu devletlerden birinin Sözleşme'ye taraf olmaması durumunda m.1/1/a uyarınca CISG'nin uygulanması mümkün değildir¹¹. CISG'nin bu düzenlemesi, evrensellik yaklaşımının Sözleşme'de reddedildiğini göstermektedir¹². CISG'nin 1/1/a bendinde öngörülmesi olan bu objektif uygulanabilirlik şartı, tek taraflı bir kanunlar ihtilafı kuralı niteliğinde olup yalnızca Antlaşma'ya taraf olan devlet mahkemelerini bağlamaktadır¹³. Bu nedenle 01.08.2011 tarihi itibarıyla Türk mahkemelerinde konuyla ilgili bir davanın açılmış olması halinde Türk hakimi, öncelikle alıcı ve satıcının farklı taraf devletlerde işyerlerine sahip olup olmadığını araştırmalıdır. CISG'nin uygulama alanını belirleyen söz konusu madde ilk olarak, CISG'nin uygulanmasında milletlerarası unsurun tanımını yapmaktadır. Maddeye göre, bir mal satımı akdinin milletlerarası unsuru haiz olması için tarafların iş yerlerinin farklı devletlerde bulunması gerekli ve yeterlidir¹⁴. Başka bir anlatımla sözleşme, tarafların iş yerlerinin farklı devletlerde bulunması şartını getirerek, bir mal satımı akdinin CISG'nin uygulama alanına girmesi için objektif olarak taşıması gereken milletlerarası unsurun kendisi belirlemiştir. Antlaşma'nın uygulanabilmesi için, satım sözleşmesi taraflarının Sözleşme'nin uygulanmasını engellememeleri gerekir¹⁵.

Örneğin; işyeri Pekin'de bulunan alıcı ile işyeri İstanbul'da bulunan satıcı arasında bir mal satım sözleşmesi yapılmış olsa bu sözleşmede doğan uyuşmazlık ortaya çıktığı zaman her iki tarafın işyerleri taraf devletlerde bulunduğundan, CISG m. 1/1/a bendi uyarınca doğrudan uygulama alanı bulacaktır. Çin'in CISG m.95 uyarınca CISG m. 1/1/b bendine çekince koymuş olmasının bu ihtimalde bir önemi yoktur. Dava Türkiye'de değil, Çin'de karara bağlansaydı da sonuç değişmeyecekti, kanunlar ihtilafı kuralları dikkate alınmayacak ve CISG uygulanacaktır. Başka bir

¹¹ **Tiryakioğlu**, s.195.

¹² **Honnold**, John. O. Uniform Law for International Sales under 1980 United Nations Convention 3rd Edition, 1999, Reproduced with permission of the publisher, Kluwer Law International, The Hague. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold.html>. , s.35. Erişim tarihi 10.09.2015.

¹³ **Honnold**, s. 34.

¹⁴ **Tiryakioğlu**, s. 194.

¹⁵ **Toker**, s. 43; **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 559.

deyişle, m. 1/1/a bendi uyarınca uygulandığı durumlarda, Sözleşme belirli bir ülkenin hukuku olarak değil, bütün hukuk düzenlerinden bağımsız olarak uygulanır¹⁶.

CISG metninde işyeri ile ilgili herhangi bir tanımlamaya yer verilmemiştir. Ancak doktrin¹⁷ ve uygulamada¹⁸ genel kabul gördüğü üzere işyeri, sözleşmenin tarafının işi ile ilgili aktivitelerini belli bir süredir istikrar ve özecliğe sahip olarak fiilen yerine getirdiği yer olarak tanımlanabilir. Belirtmek gerekir ki, belli bir süre ve istikrar gibi olgulardan beklenen süreklilik; yine özerklik olgusundan beklenen bağımsız karar alabilme yetileri mutlak değildirler. Bu anlamda bir yerin iş yeri olduğunun kabulü için ticari işlerin ağırlıklı olarak yürütüldüğü veya işletmenin yönetildiği yer olması gibi ağır şartlar aranmamakla beraber, irtibat bürosu olmak gibi zayıf bağlantılar da yeterli görülmemektedir¹⁹.

Erdem'e göre, milli ve milletlerarası planda ticari işlemlerde bulunmak amacıyla oluşturulan, devamlı ve düzenli bir organizasyonun bulunduğu yer olarak tanımlamaktadır²⁰. İşyeri kavramı, satım sözleşmesinin görüşüldüğü veya yapıldığı yeri ifade etmez²¹. İşyeri, satım sözleşmesinin taraflarının sabit olarak iş ilişkilerini sürdürdüğü yerdir ve hukuki bir bağımsızlığa, örneğin tüzel kişiliğe sahip olması yahut ticari bir idare merkezi olması gerekmez²². Bunun yanında geçici yerleşilen yerler veya irtibat büroları iş yeri olarak kabul edilemez²³. En azından belirli bir süre için bu işletme faaliyet göstermeli ve bazı yetkilerle donatılmış olmalıdır²⁴. Satım sözleşmesinin, ana şirketin de ortak olduğu bir yan şirket tarafından yapıldığı hallerde, yan şirketin iş yeri esas alınmalıdır²⁵.

Satım sözleşmesi taraflarının farklı ülkelerde birden fazla iş yerinin bulunması halinde, tarafların hangi iş yerinin esas alınacağı CISG'nin 10'uncu maddesine göre

¹⁶ **Tiryakioğlu**, s. 195.

¹⁷ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art.1, N.23. **Zeytin**. Zafer, Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri (CISG) Hukuku, Ankara 2011.s.43. **Honnold**, s.43.

¹⁸ OGH, 10.11.1994, CISG-online117.

¹⁹ Bkz. **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art.1, N.23 ve 27; **Zeytin**, s.43; **Toker**, s.37.

²⁰ **Erdem**, H.Ercüment. Uluslararası Mal Satışlarında 11 Nisan 1980 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Uygulama Alanı (Uygulama Alanı), Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, İstanbul 2008. s. 7; **Erdem**, Viyana Satım Antlaşması, s. 34.

²¹ **Toker**, s. 37.

²² **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 557; **Toker**, s. 37; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 49.

²³ **Zeytin**, s. 43; **Toker**, s. 37.

²⁴ **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 557; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 49; **Toker**, iş yerinin belirli bir süre faaliyet göstermesi gerektiği görüşündedir, s. 37.

²⁵ **Zeytin**, s. 43.

belirlenecektir. Bir Belçika Mahkemesi tarafından karara bağlanan bir uyuşmazlıkta, alıcının Belçika’da ve ABD’de işyerleri bulunmaktadır. Mahkeme, faturanın alıcının Belçika’daki işyerine gönderilmesini ve sözleşmenin bu ülkede kullanılan dilde yazılmış olmasını dikkate alarak Belçika’daki işyerini esas almıştır²⁶. O halde sözleşme ve sözleşmenin ifası ile en sıkı ilişkili olan iş yeri esas alınacaktır. En sıkı ilişkili iş yerinin tespitinde, yeknesaklığı sağlamak açısından, CISG’nin uygulanabilmesini sağlayacak iş yeri hangisi ise daha çok o tercih edilmelidir²⁷. Burada tarafların, sözleşmenin kuruluşu sırasında dikkate aldıkları ve bildikleri hususlar da değerlendirilmelidir²⁸. Taraflardan birinin iş yerinin bulunmaması durumu da, CISG’nin 10’uncu maddesiyle, tarafın mutlak meskeni esas alınır denilerek çözüme kavuşturulmuştur. Satım sözleşmesinin temsilci aracılığı ile yapıldığı durumlarda, temsil, doğrudan temsil ise temsil edilenin iş yeri, dolaylı temsil ise temsilcinin iş yeri CISG’nin uygulama alanında belirleyicidir²⁹.

B. İşyerlerinin Farklı Ülkelerde Bulunduğunun Anlaşılır Olması

CISG m. 1/f.2 uyarınca tarafların işyerlerinin farklı taraf ülkelerde bulunduğu sözleşmeden veya sözleşmenin kurulması sırasında yahut öncesinde yapılan görüşmelerden ya da verilmiş bilgilerden anlaşmadıkça, taraf işyerleri farklı taraf ülkelerde bulunsa dahi Antlaşma hükümleri uygulanmayacaktır. Burada sadece, tarafların karşı tarafın işyerinin farklı bir ülkede olduğunu bilmiyor olması yeterli olmayıp, koşulların gerektirdiği dikkat ve özen gösterilmesine rağmen bu hususun anlaşılacak olması gerekmektedir³⁰. Satım sözleşmesinin milletlerarası niteliğinin objektif olarak anlaşılır olması yeterlidir; taraflar işyerlerinin farklı ülkelerde bulunduğunu bilmeseler de, objektif olarak bunun farkına varabileceklerse,

²⁶ **Özdemir Kocasakal**, Hatice. Viyana Konvansiyonu’nun Milletlerarası Özel Hukuk Bakımından Uygulama Alanı, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013/1. 1303-6556. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması’nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı. Yayın No : 77. s.25.

²⁷ **Toker**, s. 40.

²⁸ **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 558; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 49.

²⁹ **Zeytin**, s. 42.

³⁰ **Kruisinga**, Sonja. (Non-)conformity in the 1980 UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, a uniform concept, Intersentia, Antwerp-Oxford-New York 2004.Art.1 N.2.4; [https://books.google.com.tr/books?id=auqyCn6MQJAC&pg=PR4&lpq=PR4&dq=Kruisinga,+Sonja.+\(Non\)conformity+in+the+1980+UN+Convention+on+Contracts+for+the+International+Sale+of+Goods,+a+uniform+concept,+Intersentia,+AntwerpenOxfordNew+York+2004&source=bl&ots=BgFVyY.](https://books.google.com.tr/books?id=auqyCn6MQJAC&pg=PR4&lpq=PR4&dq=Kruisinga,+Sonja.+(Non)conformity+in+the+1980+UN+Convention+on+Contracts+for+the+International+Sale+of+Goods,+a+uniform+concept,+Intersentia,+AntwerpenOxfordNew+York+2004&source=bl&ots=BgFVyY.) **Toker**, s.53.

Viyana Satım Antlaşması uygulama alanı bulacaktır³¹. Bunun yanı sıra tarafların, işyerlerinin farklı ülkelerde olduğunu bilmeleri yeterli olup, Viyana Satım Antlaşması'nın tarafı olan bir ülkede olduğunun bilinmesinin önemi yoktur³². Satım sözleşmesinin, CISG'nin kapsamına giren bir sözleşme olduğunun da taraflarca bilinmesi gerekmez³³.

CISG'nin doğrudan uygulanırlığına ilişkin bu şartlar yalnızca Antlaşmaya taraf ülke mahkemeleri için bağlayıcı olacaktır. Diğer bir deyişle Antlaşma tarafı olmayan bir ülke (örneğin Birleşik Krallık) mahkemesi nezdinde sözleşmeden doğan uyuşmazlığa ilişkin bir dava açılması halinde, taraf işyerleri iki farklı taraf Devletlerde bulunsa dahi, anılan mahkeme CISG hükümlerini doğrudan uygulamakla yükümlü olmayacaktır³⁴.

III. Zaman Bakımından Uygulanma Alanı

CISG'nin "Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmında, CISG'nin zaman bakımından uygulama alanına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. CISG'nin 99'uncü maddesi Antlaşma'nın yürürlüğe gireceği tarih ile ilgili çeşitli ihtimaller düzenlenmiştir. Bu madde'nin 1'inci fıkrasında bütün ülkeler için yürürlüğe gireceği tarih, 2'nci fıkrasında Antlaşma'ya sonradan katılan ülkeler için yürürlüğe gireceği tarih düzenlenmiştir. Aynı maddenin 3-6'ncü fıkralarında ise 1964 tarihli Lahey Sözleşmeleri'ne taraf olan ülkeler açısından Viyana Satım Antlaşması'nın yürürlüğe girebilmesi için, bu ülkelerin Lahey Sözleşmeleri'nden çekilmesi gerekliliği hüküm altına alınmıştır. 100'üncü maddesi taraflar arasındaki satım sözleşmesi bakımından Viyana Satım Antlaşması'nın geçerli olacağı tarihi, 101'inci maddesi ise Sözleşme'den çekilme usulünü ve çekilmek için gerekli bildirim hüküm doğuracağı tarihi düzenlemektedir.

³¹ **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 558; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 50; **Toker**, s. 54.

³² **Zeytin**, s. 44; **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 559; **Toker**, s. 43; **Atamer**, atıcının Yükümlülükleri, s. 51.

³³ **Zeytin**, s. 44; ancak **Toker**, Viyana Satım Sözleşmesi'nin uygulama alanı bulabilmesi için, satım sözleşmesinin taraflarının, sözleşme yapıldığı sırada aralarındaki sözleşmenin Viyana Satım Antlaşma'nın uygulama alanına girdiğini bilmeleri gerektiği, aksi durumda Sözleşme'nin uygulama alanı bulamayacağı görüşündedir, **Toker**, s. 54.

³⁴ **Tiryakioğlu**, s.195;**Toker**, s.42.

Antlaşma, sözleşmenin zaman açısından uygulanması ile ilgili olarak klasik teoride birbirini takip eden irade açıklamaları olan icap ve kabul beyanlarının düzenlemeye esas almıştır³⁵. İrade açıklamalarının hukuki sonuç doğurduğu an, kural olarak Türk hukukunda kabul edildiği gibi iradenin bulunduğu an olarak kabul edilmiştir.

IV. Konu Bakımından Uygulama Alanı

CISG'nin 2-6'ncı maddeleri, Antlaşma'nın konu bakımından uygulama alanını düzenlemektedir. Ancak bu hükümlerin bir kısmı ile bazı mal satımı sözleşmeleri ve bir takım konular uygulama alanı dışında bırakılmış, bazı hükümlerle de CISG'nin uygulama alanı genişletilmiştir³⁶.

Şimdi bu hükümler ışığında, Viyana Satım Antlaşması konu bakımından uygulama alanına giren satım sözleşmelerini, satım sözleşmesinin konusu olan mal kavramını, Viyana Satım Antlaşması'nın uygulandığı ve uygulama alanı dışında kalan konuları inceleyeceğiz.

A. Satım Sözleşmesi

Antlaşma metninde CISG m.1 hükmünün varlığını aradığı "satım sözleşmesi" ile ilgili bir açıklama getirmek veya tanımlama yapmak yoluna gidilmemiştir. Ancak doktorinde, Antlaşma hükümlerinin sözleşmenin tarafları için öngörmüş olduğu edim ve yükümlülükler dikkate alınarak³⁷ yapılmış olan tanımlar birbirleriyle örtüşmektedir. Buna göre CISG hükümlerince satıcıya yüklenmiş olan malları teslim etmek, mallara ilişkin belgeleri vermek ve malın mülkiyetini geçirmek borçları altına girdiği, diğer tarafın de CISG hükümlerince alıcıya yüklenmiş olan semeni ödemek ve malları teslim almak borçları altına girdiği bir sözleşmedir³⁸. Para ile malın değiş

³⁵ Zeytin, s. 56.

³⁶ Yıldırım, Zeynep. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşme'nin (Viyana Satım Antlaşması) Uygulama Alanı. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y.2013, Sa. 1-2. S,1076.

³⁷ Bunlar CISG m.30 hükmündeki satıcının asli yükümlülükleri ve CISG m.53 hükmündeki alıcının asli yükümlülükleridir.

³⁸ Schwenzer, in Schlechtriem/Schwenzer, Art.1, N.8; Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s.36; Tokar, s.76; Zeytin, Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri, s.47; Erdem, H.Ercüment. Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, İstanbul 2008. (Ticaret Hukuku) s.15; Enderlein, Fritz/ Maskow, Dietrich. International Sales Law, United Nations Convention on Contracts for the

tokuş edildiği bir sözleşmenin söz konusu olması gerektiği kabul edildiğinden, trampa sözleşmelerinin CISG'in düzenleme alanına girmediği genel kabul görmektedir³⁹. Her ne kadar Türk hukuku dahil olmak üzere (Borçlar Kanunu m.283⁴⁰), birçok ulusal hukuk düzeninde trampa sözleşmesinin satım sözleşmesi hükümlerine tabi olacağı atfı ile karşılaşılmaktaysa da, bu yaklaşımın Antlaşma'ya aktarılması reddedilmektedir⁴¹. Toker'e göre, CISG'nin uygulama alanına, satım sözleşmesinin yanında, satıma çok benzediğinden dolayı, trampa sözleşmesinin de gireceği kabul edilmiştir⁴². Atamer ise, trampa sözleşmesi her ne kadar bazı ulusal hukuk düzenlerinde satım sözleşmesi hükümlerine tabi tutulsa da, bu yaklaşımın Viyana Satım Antlaşması'na aktarılmasının uygun olmayacağı görüşünü benimsemiştir⁴³. Zeytin de bu görüşe sahip ki, CISG'nin alıcının asıl borcunu oluşturan ücret borcunu para ödeme olarak belirlediğinden yola çıkarak, trampa sözleşmesinin kapsam dışı kabul edilmesi gerektiği görüşündedir⁴⁴. Genel kabul, trampa sözleşmesinin CISG'nin düzenleme alanına girmediğidir⁴⁵. Viyana Satım Antlaşması'nda, kapsamına dahil edilmeyen satım sözleşmelerine açık olarak yer verilmiştir⁴⁶. Antlaşma sadece taşınırların satımını düzenler. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği, Antlaşma m. 1'i şerh ederken, Antlaşma'nın taşınırların satımına uygulanacağını açıkça belirtir⁴⁷. Sonuç olarak getirilen terim değişikliğine rağmen Antlaşma açısından mal kavramı tıpkı Lahey Antlaşmaları'nda olduğu gibi maddi taşınırları ifade eder.

Satım sözleşmesinin konusunu oluşturacak olan mal kavramının bir tanımına, açıklamasına veya örneklenmesine Antlaşma metninde yer verilmemiş, sadece Antlaşmanın kapsamı dışında kalan bazı mallar sayılmıştır. Genel kanun mantığının

International Sale of Goods, Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods, Oceana Publications, 1992. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html#art67>, s.26.

³⁹ **Kröll**, Stephan. in UN Convention on Contractsforthe International Sale of Goods (CISG), Ed. by Stephan Kröll, LaukasMistelis, PilarPeralesViscasillas, C.H. Beck-Hart-Nomos, 1. Auflage, 2011, Art.1, N. 30; **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 1, N.18.

⁴⁰ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Bkz. 4.2.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete.

⁴¹ **Zeytin**, Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri, s. 56.

⁴² **Toker**, s,77.

⁴³ **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri. s, 38.

⁴⁴ **Zeytin**. Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri. s, 56.

⁴⁵ Heiderhoff, Bettina, CISG'in Uygulama Alanı, Konu Bakımından, Milletlerarası Satım Hukuku, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG), Editör.Yeşim M. Atamer, İstanbul 2008, s. 31.Bkz. **Zeytin**, s. 56.

⁴⁶ **Yıldırım**, s 1078.

⁴⁷ Bkz **Erdem**, Ercüment Viyana Satım Antlaşması'na Genel Bakış ve Maddi Uygulama Alanı, cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/. Bkz.**Erdem**, s. 136.

aksine bu uygulama, kapsam dışı bırakılmış olan mallar dışındaki bütün malların Antlaşmanın kapsamına gireceği manasına gelmemektedir. Antlaşmada sadece taşınır mal satımına ilişkin düzenlemeler içermektedir. Antlaşma bakımından mal kavramı, taşınmaz malları ve sınai mülkiyet hakkı, alacak hakkı gibi maddi olmayan varlıkları kapsamamaktadır⁴⁸. Bu anlamda m.66 ve 70 arasındaki hasarın intikali hükümleri ve m. 85 ve 86'deki muhafaza tedbirleri göz önünde bulundurulduğunda, somutluk, yani bir nesnede cisimlenmiş ve nakledilebilirlik nitelikleri öne çıkar⁴⁹.

B. Antlaşma'nın Kapsamına Giren Satım Sözleşmeleri

Madde 3, Antlaşma'nın uygulama alanını genişleten bir maddedir. CISG m.3/f.1 uyarınca, Antlaşma nihai malların satımına ilişkin sözleşmeler hakkında uygulama alanı bulmasının yanı sıra, imal edilecek malların teslimine ilişkin bir sözleşme, sipariş eden tarafın malın üretimi veya imali için gerekli olan maddenin önemli bir kısmını sağlamaması şartıyla satım sözleşmesine denk tutulmuştur⁵⁰. Örneğin, satıcının on ton üzümü yetiştirmesi veya bir makineyi imal etmesi ve daha sonra bunları satması da satım sözleşmesi olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu kuralın uygulanabilmesi için imalat veya üretim için gerekli olan malzemenin kural olarak satıcı tarafından temin edilmesi gerekir. Eğer bu malzemenin esaslı bir bölümünü alıcı temin etmişse artık CISG kapsamında değerlendirilebilecek bir satım sözleşmesi söz konusu olmaz. CISG m.3/f.2, ise satım akdi ile hizmet akdi arasında bir ayrıma gidilerek satıcının borçlarının ağırlıklı olarak kendisi tarafından ifa edilecek bir hizmet veya çalışma edimini gerektirmediği hallerde taraflar arasındaki akit, satım akdi olarak nitelendirilmiş ve Sözleşme kapsamında değerlendirilmiştir. Belirli bir hizmetin verilmesini kapsayan sözleşmelere (karma sözleşme) ilişkindir. Karma sözleşmelerde satım unsurlarının ağır basması halinde yine CISG uygulanabilecektir. Karma sözleşmelerde, vaat edilmiş hizmetin değeri, devredilecek olan malın değerinden yüksek olmadığı müddetçe satım sözleşmesi olarak kabul edilir.

⁴⁸ **Toker**, s.88-89; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.44-45; **Erdem**. Uygulama Alanı, s.16; **Zeytin**, s.48.

⁴⁹ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.44.

⁵⁰ Bu sözleşme Alman ve İsviçre hukukunda "Werklieferungsvertrag" olarak tanımlanmakta ve Almanya'da bu tür sözleşmeler taşınırlar bakımından, kanun ile satım hükümlerine tabi tutulmaktadır (§ 651 BGB). Türk hukukunda Tandoğan bu sözleşmeleri eser teslimi akitler olarak nitelendirmekte ve emek veya malzeme unsurunun ağır basmasına göre, sırasıyla eser veya satım hükümlerini uygulamaktadır. Bkz. **Tandoğan**, Haluk. Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982, s. 31.

Dolayısıyla reklam, montaj, eğitim gibi bir hizmeti de içeren karma sözleşmelerde, hakimin hangi edimin ağır bastığını tespit etmesi gerekecektir.

C. Antlaşma'nın Kapsamına Girmeyen Satım Sözleşmeleri

Antlaşma'nın 2. maddesinde, f/1 d,e,f bentlerinde sayılmış olan bazı mal ve mal gruplarının konu edildiği satım sözleşmeleri Antlaşmanın uygulama alanının kapsamı dışında kalacaktır⁵¹. Burada, kısaca, bu konuda açıklamalar yapılacaktır.

1. Açık Arttırma Yoluyla Yapılan Satımlar

CISG m. 2'nin b bendi uyarınca Antlaşma açık arttırma yoluyla yapılan satış sözleşmelerine uygulanmaz. Antlaşma'nın uygulama alanı bakımından açık arttırmaların istisna olarak belirlenmesinin nedeni, Antlaşma'nın hazırlandığı dönemde açık arttırmaların daha ziyade yerel olarak ve nadiren sınır ötesi olarak gerçekleştirilmeleridir⁵². Ancak doktrinde, artık bu durumun değiştiği ve sınır ötesi elektronik açık arttırmalar bakımından Antlaşma'nın uygulanmasına imkan tanınması gerektiği ifade edilmektedir⁵³. Buna karşılık, bir diğer görüşe göre ise, Antlaşma'nın anılan hükmü ile yapılan tercih doğrudur; zira bu tercih satıcının alıcıyı önceden bilmemesi gerçeğine dayanmaktadır⁵⁴.

2. Cebri İcra Yoluyla Yapılan Satımlar ile Diğer Kanun Gereği Yapılan Satımlar

Yine aynı maddenin c bendi uyarınca cebri icra yoluyla yapılan satımlar ile diğer kanun gereği yapılan satımlar Antlaşma'nın uygulama alanına girmez. Zira, cebri icra yolu ile satışlar ise genellikle özel ve emredici düzenlemelere tabi olduğu gibi,

⁵¹ **Toker**, s.91-96; **Erdem**, s.18-19; **Tiryakioğlu**, s.201.

⁵² Ülkelerin çoğunda bu konuda emredici düzenlemeler olması ve bu tip satımların karmaşık niteliği de bu sonuca yol açan gerekçeler olarak gösterilmektedir. **Toker**, s.86-87. Ayrıca Bkz. **Erdem**, Uygulama Alanı, s.18.Bkz. **Develioğlu**, Hüseyin Murat. CISG'nin Sözleşmelerin Konusu ve Niteliği Bakımından Uygulama Alanı, 1303-6556.Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2013/1 Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı, Hakemli Dergi. Galatasaray Üniversitesi Yayın No: 77. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi. Yayın No: 56, s74.

⁵³ **Schlechtriem**, Peter. Requirements of Application and Sphere of Applicability of the CISG, Victoria University of Wellington Law Review, 2005, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem9.html>, s.787.

⁵⁴ **Honnold**, s.48.

alıcının sözleşme şartlarını tartışma ihtimali genellikle bulunmamaktadır⁵⁵.

3. Menkul Kıymet, Kambiyo Senedi ve Para Satımları

Bu sayılanlar dışında CISG m. 2'nin (d) bendi uyarınca menkul kıymet ve kambiyo senetlerinin satışı Antlaşma'nın kapsamı dışında tutulmuştur⁵⁶. Dolayısıyla hisse senetleri, bono, poliçe, çek gibi kıymetli evrakların satımı hiçbir malı temsil etmedikleri için Antlaşma'nın uygulama alanına girmez. Buna mukabil, konişmento veya emtia senedi gibi bir malı temsil eden senetlerin Antlaşma kapsamında olduğu kabul edilmektedir⁵⁷. Tedavülü olmayan, tarihsel veya sanatsal değeri olan bir ticari senedin de, artık taşınır bir mal haline geldiği gerekçesi ile, Antlaşma'nın uygulama alanına girdiği söylenebilir⁵⁸.

4. Gemi, Tekne, Hava Yastıklı Taşıt ve Hava Taşıtı Satımları

Anılan maddenin e bendi uyarınca gemi, tekne, hava yastıklı taşıt ve hava taşıtı satımına da Antlaşma uygulanmayacaktır. Bu kuralın temelinde bu taşıtların taşınır veya taşınmaz olarak değerlendirilmelerinin, bir sicile kayıtlı olmalarının gerekli olup olmamasının ülkeden ülkeye farklılık göstermesi gerçeği yatmaktadır. Anılan düzenleme su ve hava taşıtlarının boyutlarına, tonajına, motor veya rüzgar gücüyle hareket ediyor olmasına, iç sularda veya açık denizde kullanılacak olmasına bakılmaksızın, götürü usulü bir yasak getirmiş olması ile eleştirilmiş, bu taşıtların sadece taşımaya yönelik olanlarının Antlaşma kapsamı dışında değerlendirilmesi gerektiği ve rüzgar sörfü, kano, kürekli pedallı kayıklar, sportif, eğlence, araştırma veya benzeri amaçlar için kullanılan planör gibi taşıtlar açısından Antlaşma'nın uygulama alanı bulabileceği ileri sürülmüştür⁵⁹. Honnold ise, bu son görüşe karşı çıkmakta ve yeknesak uygulama amacının ağır basması gerekçesi ile Antlaşma'ya hazırlayanların hiçbir istisna öngörmeyen tercihlerinin daha uygun olduğunu savun-

⁵⁵ **Honnold**, s.48; **Toker**, s.88. Diğer bir ifade ile, bu tip satış sözleşmelerinde satıcının serbest iradesi bulunmadığı için, bu sözleşmeler Antlaşma kapsamı dışında bırakılmıştır. **Zeytin**, s.55.

⁵⁶ Honnold'a göre bu durum, Antlaşma'nın elle tutulur/somut (tangible) şeyleri kapsadığı, bu nitelikte olmayan şeyleri ise dışladığını düşüncesiyle açıklanabilir. **Honnold**, s. 49. Diğer bir gerekçe ise, d bendinde belirtilen senetlerle ilgili iç hukukta emredici düzenlemeler bulunmasıdır.; **Erdem**, Uygulama Alanı, s.18, Viyana, s. 44; **Toker**, s. 91.

⁵⁷ **Zeytin**, s. 53.

⁵⁸ **Toker**, s. 91-92.

⁵⁹ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.45. Başka bir görüşe göre ise, aracın büyüklüğü ile ilgili bir kıstas getirilmeli ve Antlaşma'daki "gemi" kavramı sadece büyük deniz araçlarına hasredilmelidir. Bu görüş ile ilgili açıklamalar için, Bkz. **Toker**, s.94.

maktadır⁶⁰.

5. Elektrik Satımı

CISG m. 2'nin f bendi uyarınca elektrik satımı sözleşmeleri de Antlaşma'nın kapsamı dışındadır. Bu istisnanın temel sebebi, elektriğin hukuki niteliği özellikle de maddi bir mal olup olmadığı ile ilgili görüş birliğinin olmamasıdır⁶¹. Uluslararası elektrik satım sözleşmelerinin son derece ayrıntılı hükümler içermesinin Antlaşma'nın uygulanmasını gereksiz kılması da anılan hükmün gerekçesi olarak ileri sürülmektedir⁶². Bu hüküm geniş yorumlanmaz ve gaz, petrol ve benzer enerji maddelerinin Antlaşma'nın uygulama alanı dışında olduğu kabul edilmez⁶³.

V. Antlaşma'nın Uygulamasına İlgili Diğer Husus

Satım sözleşmesinin taraflarının iş yerlerinin bulunduğu iki farklı devletten birisinin veya bu devletlerin her ikisinin de Antlaşmaya taraf olmaması durumunda⁶⁴, CISG hükümlerinin uygulama alanı bulabilmesi için CISG m.1/1/b bendinde belirtildiği üzere, milletlerarası özel hukuk kurallarının taraf bir devletin hukukuna atıf yapması gerekmektedir⁶⁵. Madde hükmünde bahsi geçen milletlerarası özel hukuk kuralları, kuşkusuz ki ihtilafı çözmek durumunda olan mahkemenin bulunduğu devletin milletlerarası özel hukuk kuralıdır. Dolayısı ile milletlerarası özel hukuk kurallarına bakılacak olan devlet tarafların iş yerlerinin bulunduğu devletlerden farklı olarak üçüncü bir devlet de olabilecektir⁶⁶. Antlaşmanın dolaylı

⁶⁰ **Honnold**, s.50. Aksi takdirde satım konusunun bir ülkede tescile tabiyken diğer ülkede tescile tabi olmaması sebebiyle Antlaşma'nın bir ülkede uygulanırken diğerinde uygulanmaması söz konusu olacaktır.

⁶¹ **Toker**, s.95.

⁶² **Erdem**, Uygulama Alanı, s.19.

⁶³ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 45; **Toker**, s.96.

⁶⁴ Anlaşıldığı üzere iki farklı devletin aranması kuralı bakidir. Aynı zamanda satım sözleşmesi konusuna ilişkin diğer şartların da aranmaya devam edileceği unutulmamalıdır.

⁶⁵ Örneğin iş yerleri Türkiye ve İngiltere de bulunan iki kişinin aralarındaki ihtilafın Türk Mahkemelerinde çözülmesi durumunda CISG hükümleri doğrudan uygulanmaz. Zira İngiltere taraf bir devlet değildir. Bu durumda MÖHUK uygulanacak hukuk olarak Türk hukukunu işaret eder ise CISG hükümleri Türk hukukunun bir parçası olarak uygulama alanı bulacaktır. Benzer örnekler için Bkz. **Erdem**, a.g.e. s. 11; **Tiryakioğlu**, Uygulama Alanı, s.108; **Atamer**, Uygulama Alanı, s.560.

⁶⁶ Örneğin iş yerleri Türkiye ve İngilterede bulunan iki şahsın uyuşmazlığı Avusturya mahkemelerinde çözmeye çalışması ihtimalinde, Avusturya'nın milletlerarası özel hukuk kuralları

olarak uygulamasına olanak tanıyan söz konusu CISG m.1/1/b bendi üzerinde bir hayli tartışma olmuş ve yoğun eleştirilerin ardından taraf devletlerde CISG m.95 hükmü ile dolaylı uygulanırlığın önüne geçebilmek imkanı tanınmıştır⁶⁷.

Antlaşma'nın milletlerarası satım hukukuna ilişkin yeknesak kurallar kabul eden bir Antlaşma olduğu dikkate alınacak olursa, bu alandaki kanunlar ihtilafi kurallarının işlevsiz kalacağı düşünülebilir. Ancak böyle bir durum söz konusu değildir⁶⁸. Satım hukukuna ilişkin bazı hususlar, CISG tarafından hiçbir şekilde düzenlenmemiştir. Sözleşmenin geçerliliği ve satılan malların mülkiyeti üzerindeki olası etkileri Antlaşma'nın uygulama alanı dışındadır (m.4). Satıcının, satılan malın bir kimsenin ölümüne ya da yaralanmasına yol açması nedeniyle doğan sorumluluğu (ürün sorumluluğu) da Antlaşma'nın, kapsamı dışında bırakılmıştır (m.5). CISG tarafından düzenlenmeyen hususlar hakkında, forum ülkesinin kanunlar ihtilafi kurallarına göre tespit edilecek milli hukuk yetkili olacaktır. Sözleşmenin geçerliliğine ilişkin sorunlar, Türk hukukunda MÖHUK m.24, satılan malların mülkiyetine ilişkin sorunlar m.21, satılan malın bir kimsenin ölümüne ya da yaralanmasına yol açması nedeniyle doğacak sorumluluk, m.36 uyarınca uygulanacak milli hukuka göre karara bağlanacaktır. Bu nedenle, CISG'in uygulandığı hallerde dahi, uygulanacak hukukun MÖHUK uyarınca belirlenmesi ihtiyacı gündeme gelebilir. Örnek; Türk bir tacir, Çinli bir tacirden araba satın almış, daha sonra arabanın çalıntı olduğu anlaşılmıştır. Bu durumda davanın bir Türk mahkemesinde görülmesi, ve arabanın üzerindeki mülkiyet hakkı işlem anında malın bulunduğu ülke hukukuna tabi olacaktır (MÖHUK m.21). Buna karşılık, mülkiyeti kazanamamış olan alıcının hangi haklara sahip olduğu CISG kapsamında değerlendirilecektir. Hakim CISG'da düzenlenen konulara ilişkin bir boşluğun varlığını tespit ederse, m.7/f.2 uyarınca, boşluğu Antlaşma'nın genel ilkelerine⁶⁹

Türk hukukunu işaret eder ise CISG hükümleri Türk hukukunun bir parçası olarak uygulanabilecektir. Bkz. **Erkan**. s.16.

⁶⁷ **Atamer**, s. 52; **Tiryakioğlu**, s.199; **Toker**, s.64-65; **Winship**, s. 31-32; **Atamer**, Uygulama Alanı, s.560; **Mistelis**, L. CISG'in Uygulama Alanı. Yer, Zaman ve Kişi Bakımından, Milletlerarası Satım Hukuku (Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG)), Çev. C. Yasan, Editör: Y. Atamer, B. 1, İstanbul 2008. s. 18. Bkz. **Erkan**. s. 16.

⁶⁸ **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Giriş, N. 5.

⁶⁹ Genel ilkelerden kast edilen, Antlaşma'nın temelinde yatan ilkelerdir. Diğer bir ifadeyle, ilkenin Antlaşma'nın metninden veya sistematüğinden çıkartılabilmesi gerekir. Gerek doktrin gerek uygulamada CISG'in dayandığı temel ilkeler arasında CISG'e ilişkin kabul edilen genel ilkeler: irade özerkliği, pacta sunt servanda, dürüstlük kuralı, güvenin korunması, teamüllerin önceliği, şekil serbestisi, sözleşmenin sona erdirilmesi imkanının sınırlı olması, zararın artmasını engelleme kulfeti,

uygun olarak dolduracaktır. Diğer bir ifadeyle, hakim CISG çerçevesinde hukuk yaratmaya çalışacaktır. Genel ilkelerin mevcut olmadığı veya bu ilkelere başvurulmasına rağmen meselenin çözümsüz kalması halinde, son çare olarak uygulanması gereken milli hukuka başvurulabilecektir.

işbirliği yükümlülüğü, mantıklı ve makul olanın ölçü alınması, önce ifa yükümlülüğünün bulunmaması ilkesi sayılmaktadır. **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Giriş, N. 18; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.117 vd.; **Huber**,Peter/**Mullis**,Alastair. The CISG A New Textbook For Students and practitioners, Sellier European Law Publishers, 2007. s.34; **Magnus**, Ulrich. The Vienna Sales Convention (CISG) between Civil and Common law–Best of all Worlds? 2005, <http://digitalcommons.law.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1082&context=jcls>. Art.7, N.41.

İKİNCİ BÖLÜM

SATICININ MALIN MÜLKİYETİNE GEÇİRME VE BELGELERİ TESLİM ETME YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. Teslim Kavramı ve Teslim Yeri

A.Teslim Kavramı

Satıcının ilk ve temel yükümlülüğü malları alıcıya teslim etmektir⁷⁰. Antlaşma metninde teslim kavramının herhangi bir tanımının yapılması yoluna gidilmemiş⁷¹; teslimin nerede, ne zaman ve nasıl yapılacağı konuları düzenlenmiştir. Doktrinde kabul gören bir tanıma göre malların teslimi, satım sözleşmesi veya Antlaşmaya göre malların üzerinde hak sahibi olan kişinin kullanımına verilmesine ilişkin hukuki işlemdir⁷².

CISG m. 31'de teslim kavramı sadece satıcı yönünden düzenlenmiştir. Yani teslimin yapılabilmesi için alıcının katılımına gerek yoktur⁷³. Antlaşma hükümleri çerçevesinde teslim kavramı hem zilyetliğin geçirilmesi hem de mülkiyetin nakli meselelerinden bağımsız bir biçimde değerlendirilmiş, Antlaşma ya da sözleşmede yer alan, teslimle ilişkin eylemlerde bulunması ile satıcının teslim borcunu yerine getireceği belirtilmiş, ancak; zilyetliğin geçirilmesi ve mülkiyetin nakli sorunlarının, somut olayda ilgili Kanunlar İhtilafı Hukuku normlarının atıfları ile uygulanacak olan milli hukuklara göre çözümlenmesi gerekeceği ifade edilmiştir(CISG. 4/b ve 7)⁷⁴.

Antlaşmaya göre teslim borcunun ifa edilmiş sayılacağı bazı hallerde satılan mallar üzerinde zilyetlik alıcıya geçmemiş olabilir. Ancak satıcı, sözleşmeye göre taşınması

⁷⁰ **Sekretarya Şerhi**, Art.29 N.1. Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods Prepared by the Secretariat(Secretariat Commentary), UN DOC. A/CONF.97/5, United Nation Conference on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna, 10 March- 11 April 1980, Official Records.<http://www.globalsaleslaw.org/index.cfm?pageID=644>. Erişim Tarihi. 28.05.2016.

⁷¹ **Erdem**, H.Ercüment. Satıcının Malları ve Belgeleri Teslim Borcu, Milletlerarası Satım Hukuku (Ed: Yeşim M. Atamer), İstanbul 2008., s.107; **Yılmaz**, s.83; **Sert**, Selin. Viyana Satım Sözleşmesinde (CISG) İfa Engelleri ve Sonuçları, İstanbul 2013. s.96; **Zeytin**, s.115.

⁷² **Erdem**, Teslim, s.107; **Yılmaz**, s.83; **Dayıoğlu**, Yavuz. CISG Uygulamasında Sözleşmenin İhlalı Halinde Alıcının Hakları ve Özellikle Alıcının Tazminat Talep Etme Hakkı. Yüksek lisans tezi, İstanbul 2010. s.20; **Sert**, s.96.

⁷³ **Dayıoğlu**, s.21; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s. 134; **Erdem**, Teslim, s. 107; **Sert**, s. 95; **Zeytin**, s.115.

⁷⁴ **Erdem**, Viyana Satım Sözleşmesi, s. 70; **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 556.

gereken malları alıcıya ulaştırılmak üzere ilk taşıyıcıya vermekle teslim borcunu ifa etmiş sayılacaktır⁷⁵(CISG. 31/a). Malların ilk taşıyıcıya verilmesi ile satıcı teslim borcundan kurtulacaktır, ancak; malların alıcıya ulaşmasından önceki bu dönemde alıcının mallar üzerinde henüz zilyetliğinden söz etmek mümkün değildir⁷⁶. Malların satıcı tarafından teslim edilmesi yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediğinin tespit edilmesinde iki unsur dikkate alınacaktır. Buna göre malların ifa yerinde (m.31) ve ifa zamanında (m.33) alıcıya teslim edilmesi gerekir⁷⁷.

B.Teslim Yeri

Teslim yerinin neresi olacağı, öncelikle taraflar arasındaki sözleşmenin hükümleri uyarınca belirlenecektir. CISG m.31, tarafların teslim yerine ilişkin bir düzenleme yapmamış olması halinde uygulanacak olan yedek hukuk kuralıdır. Antlaşmada teslim yerine ilişkin çeşitli ihtimaller öngörülse de, bu kavram açıklanmamaktadır. Satım sözleşmesi açısından teslim yeri, satıcının malları teslim borcunun ifası için yerine getirmesi gereken bütün davranışlarını tamamlaması gereken yerdir⁷⁸. Burada önemli olan, satıcının yükümlülükleri açısından son hareketin gerçekleştirildiği yerdir⁷⁹, Yani malın en son teslim edilirken ki fiili hareketleridir.

Satıcı malları kararlaştırılan yere teslim etmekle yükümlüdür. Teslim yerinin belirlenmesi alıcının veya üçüncü bir kişinin yetkisinde ise, satıcı malı bu kişi tarafından belirlenen yerde teslim etmek zorundadır. Burada, teslim yerini belirleme yetkisine sahip olan kişinin seçimini sözleşmenin kurulmasından itibaren sözleşmede belirlenen süre içinde veya sözleşmede böyle bir belirleme yok ise sözleşmenin kurulmasından itibaren uygun bir süre içerisinde bildirmesi gereklidir. Her ne kadar CISG bu hususta özel bir hüküm öngörmüyorsa da aynı sonuca teslim tarihine ilişkin CISG m.33'ten hareketle de varmak mümkündür. Alıcı veya üçüncü kişi satıcıya teslim yerini bildirmezse, satıcı ifa etmemesinin karşı taraf veya üçüncü kişiden

⁷⁵ CISG. 31/a'da "ilk taşıyıcı" ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden milletlerarası mal satımında birden fazla taşıyıcının eliyle malın alıcıya ulaştırılabileceği hallerde, sadece ilk taşıyıcıya malın teslim edilmesi ile satıcının teslim borcundan kurtulacağını anlamak mümkündür. Bir tek taşıyıcı ile malın alıcıya ulaşacağı mal satımında o taşıyıcıya malın verilmesi ile satıcının teslim borcunu ifa etmiş olacağı açıktır.

⁷⁶ **Atamer**, Uygulama Alanı, s. 135.

⁷⁷ Honnold, Uniform Law, §211. Bkz. **Dayıoğlu**, s.21.

⁷⁸ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 138; **Erdem**, Teslim, s.113.

⁷⁹ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.138; **Erdem**, Teslim, s.113.

kaynaklandığını ispatlayarak, ifa etmeme sebebiyle sorumluluk taşımayabilir (Kırş. M.80 ve 79)⁸⁰.

Teslim yeri, satım sözleşmesinde satıcının borcunu ifa ettiği, yani “ifa yeri” dir. İfa yeri, teslim hareketlerinin sona erdiği yerdir. Ancak bu yer ifa sonucunun alındığı yer ile her zaman aynı olmayabilir⁸¹. Mesela, gönderilecek borçlarda ifa yani teslim yeri, satıcının ilk taşıyıcıya malları teslim ettiği yerdir. Buna karşılık, ifa sonucunun alındığı yer ise alıcının malları aldığı “varma yeri” dir. Yani, burada ifa yeri ile ifa sonucunun alındığı yer aynı değildir. Aranacak ve götürülecek borçlarda ise bu şekilde bir ayırım yapılmasına gerek yoktur. Zira, bunlarda ifa yeri ile ifa sonucunun gerçekleştiği yer aynıdır⁸².

C. Teslim Yerinin Belirlenmesi

Teslim yerinin tespit edilmesi için öncelikle tarafların tutumları dikkate alınmalıdır. Tarafların bu konuda bir düzenlemesi yoksa, borcun ifa yeri aralarındaki alışkanlıklar ve teamüller gereğince belirlenir. CISG m. 31/1’de ifadesinden tarafların teslim yerini belirleme yetkisinin bulunduğu anlaşılmaktadır⁸³. Taraflar karşılıklı irade beyanlarıyla satıcının teslim yükümlülüğünü nerede ifa edeceğini belirleyebilir. Bir anlaşma olmadıkça, teslim yerinin belirlenmesi tek bir tarafın kararı ve beyanı yeterli değildir. Tarafların teslim yeri konusundaki seçimleri açık veya örtülü olabilir⁸⁴. Sözleşmede “Satıcı malları İzmir Limanında teslim etmekle yükümlüdür” ifadesinin yer alması iradenin açık olduğunu gösterir. Aksi takdirde, tarafların seçimi örtülü olarak değerlendirilir.⁸⁵

CISG m. 31/a gereğince, satıcı teslim yükümlülüğünü, satım sözleşmesi malları taşımaması gerektiriyorsa, malları alıcıya ulaştırması için ilk taşıyıcıya vermesi durumunda ifa etmiş olur. Bu sonuca göre, gönderilecek borçlarda teslim yeri, malın

⁸⁰ **Erdem**, Viyana Satım Sözleşmesi , s. 470.

⁸¹ **Eren**, Fikret. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. B. Ankara 2014. s. 939; **Hatemi**, Hüseyin/**Gökyayla**, Emre. Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2011, s. 225; **Gülerci**, Altan Fahri/**Kılınç**, Ayşe. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2014, s. 237; **Nomer**, Haluk N. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2012, s. 259; **Reisoğlu**, Safa. Türk Borçlar Hukuku, İstanbul 2014, s. 324.

⁸² **Eren**, s.939; **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri. s.138; **Hatemi/Gökyayla**, s.225; **Gülerci/Kılınç**, s.237; **Reisoğlu**, s. 324.

⁸³ **Erdem**, Teslim, s. 114.

⁸⁴ **Reisoğlu**, s. 324; **Erdem**, Viyana Satım Sözleşmesi/Satım Sözleşmesi, s. 60; **Eren**, s. 940; **Erdem**, Teslim, s. 115; **Hatemi/Gökyayla**, s. 225; **Gülerci/Kılınç**, s. 238; **Nomer**, s. 229.

⁸⁵ **Reisoğlu**, s. 324; **Hatemi/Gökyayla**, s. 225; **Eren**, s. 941; **Erdem**, Teslim, s. 115.

alıcıya ulaştırılması niyeti ile ilk taşıyıcıya verilmiş olan yerdir⁸⁶. Satıcının ilk taşıyıcıya teslim edeceği yeri serbestçe belirlemesinin sınırı, CISG m. 7/1'de düzenlenen dürüstlük kuralıdır. Buna göre satıcı teslim edeceği yeri belirlerken alıcı için en az problem doğuracak olan yeri seçmesi gerekir. Alıcı sözleşme kurulduktan sonra malın nerede olduğunu öğrenmişse, bu durumda CISG m. 31/b bendi uygulanamaz⁸⁷. Teslim yeri bakımından, internet ortamında satışa sunulan bilgisayar programları meselesine de değinelim. İnternet ortamındaki satış sitelerinde alıcı, ürünün belirli bir internet sitesinde satışa sunulduğunu bilmektedir. Bu bakımdan taraflar arasında teslim yeri hususunda uyuşma mevcuttur. Alıcının edimi olan para borcunun ifası ile satıcı ilgili internet sitesinde ürünün alıcının bilgisayarına yüklenmesini sağlayarak kendi edimini ifa etmiş olur (CISG.31/b). Ürünün alıcının bilgisayarına yüklenmesi ile mülkiyet alıcıya geçer.

İşyeri kavramından satıcının ticari ilişkilerini yürütmek amacıyla sürekli bir şekilde organize olduğu yer anlaşılmalıdır⁸⁸. Satıcının birden fazla işyeri varsa, sözleşme ile en irtibatlı işyeri esas alınır (CISG m. 10/a)⁸⁹. Satıcının iş yeri yoksa mutad meskeni bunun yerini tutar (CISG m. 10/b). Taraflar sözleşmede teslim ilişkine ilişkin bir yer belirtmemişlerse, bir gönderme borcu söz konusu değilse ve CISG m. 31/b bendinin şartları da gerçekleşmemişse; bu durumda teslim yeri satıcının işyeridir (CISG m. 31/c)⁹⁰ Bir görüşe göre, satıcının işyeri onun içinde bulunduğu mekanı kasteder⁹¹. Başka bir görüşe göre, malın, işyerinin bulunduğu mekandan ayrı fakat aynı şehir sınırları içinde başka yerde bulunması halinde burasının işyeri olduğu kabul edilmelidir⁹².

⁸⁶**Schlechtriem, Peter/Butler, Petra.** UN Law On International Sales, Heidelberg 2009. <https://books.google.com.tr/books?id=1eObSD10Au4C&pg=PR4&lpg=PR4&dq=Schlechtriem,+Peter+/Butler+,+Petra.+UN+Law+On+International+Sales&source>, s.108; **Demirbaş, Harun.** Borçlar Kanunu ve Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Çerçevesinde Satıcının Yükümlülükleri, http://www.odakhukuk.com/tr/files/BK._ve_CISG_cercevesinde_Saticinin_Yukumlulukleri.pdf,e.t 1.3.2016, s.4; **Erdem, Teslim,** s.124; **Atamer, Satıcının Yükümlülükleri,** s.142; **Yılmaz,** s.83; **Huber, Peter /Mullis, Alastair.** The CISG A New Textbook For Students and practitioners, Sellier European Law Publishers, 2007. <https://vismoot.pace.edu/media/site/about-the-moot/perspectives/HuberMullis.pdf>. s.110; **Erdem, Viyana Satım Sözleşmesi,** s. 61.

⁸⁷ **Demirbaş,** s. 4; **Atamer, Satıcının Yükümlülükleri,** s. 145; **Huber/Mullis,** s.116; **Sert,** s.100.

⁸⁸ **Schlechtriem/Butler,** s.109.

⁸⁹ **Schlechtriem/Butler,** s.109; **Yılmaz,** s.84.

⁹⁰ **Schlechtriem/Butler,** s.109; **Erdem, Teslim,** s.136; **Atamer, Satıcının Yükümlülükleri,** s.147; **Yılmaz,** s. 83; **Huber/Mullis,** s.116; **Erdem, Viyana,** s. 61; **Özsunay,** s.925.

⁹¹ **Schlechtriem/U. Huber,** Art. 31, N. 51 (**Atamer, Satıcının Yükümlülükleri,** s.147, dn. 80'den naklen).

⁹² **Erdem, La Livrasion,** N. 448(**Atamer, Satıcının Yükümlülükleri,** s. 147, dn. 81'den naklen).

D. Teslim Yükümlülüğünün İçeriği

1. Gönderme Borcu: Malın Alıcıya Nakledilmek Üzere İlk Taşıyıcıya Teslim Edilmesi

Teslim fiili açısından belirleyici unsurlar, malın ne zaman CISG m. 31/a kapsamında taşınması gerektiği, taşıyıcının kim olduğu ve taşıyıcıya teslimden ne anlaşılması gerektiğidir. Aşağıda bunlar ayrı başlıklar altında incelenmiştir:

a. Malın Taşınmasının Gerekliliği

Malın taşınması gerekli ise CISG m. 31/a hükmü, taşınması gerekli değilse m. 31/b veya c hükmü uygulama alanı bulur⁹³. Bu açıdan satım konusu malın bir yerden bir yere taşınması durumunda gönderme borcunun olup olmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bir görüşe göre, m. 31/a'nın uygulanabilmesi için taşıma fiilinin mutlaka satıcı insiyatifinde gerçekleştirilmesi gerekir⁹⁴. Başka bir görüş ise, her satım sözleşmesinin taşıma fiilini de içinde barındırması sebebiyle somut olaya göre çözüm bulunmasını savunmuştur⁹⁵.

Alıcının harekete geçmesini gerektiren haller, satıcının bir gönderme borcunun olmadığını ihtimalini ortaya çıkarır. Çünkü bu hallerde satıcının sadece malı hazır bulundurmaktan başka herhangi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Malın taşınması için gerekli bütün organizasyonlar alıcı üzerindedir. Bu sebeple, m. 31/a'nın uygulanabilmesi için, malın taşınmasının sadece satıcının insiyatifinde olması gerekir⁹⁶.

b. Taşıyıcı

Taşıyıcı, taşıma işleri ile iştigal eden her türlü bağımsız işletmedir. Bunlar posta işletmeleri, havayolu, demiryolu, deniz veya kara yoluyla taşımacılık hizmeti sunan

⁹³**Schlechtriem/Schwenzer/U.Huber/Widmer**, Art. 31, N.15; **Piltz**, Burghard. International Sales Law, 2nd ed., Münih 2008. § 4 N. 19-20; Renck, N. 108 (**Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.153, dn. 106'dan naklen); **Schlechtriem**, Peter/ **Schwenzer**, Ingeborg/ Widmer. Commentary On The UN Convention On The International Sale of Goods (CISG), New York 2010. <http://ulr.oxfordjournals.org/content/13/4/1036.extract>. Art. 31, N. 13

⁹⁴**Schlechtriem/Schwenzer/U.Huber/Widmer**, Art. 31, N. 15; **Piltz**, § 4 N. 19-20; **Herber/Czerwanka**, Art. 31, N. 4; **Renck**, N. 108. Bkz, **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.153.

⁹⁵ **Honnold**, s. 208. Bkz, **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.153.

⁹⁶**Demirbaş**, s.4; **Erdem**. Teslim, s.129; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.154; **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 31, N. 21.

işletmeler olabilir⁹⁷. Taşıyıcının bağımsız olması gerekmektedir ve bu husus, Antlaşmada yer almasa da doktrinde bu konuda uyuşma söz konusudur. Mal, satıcının hakimiyet alanında kaldığı sürece CISG m. 31/a kapsamında bir taşıma fiili yoktur. Bu sebeple, malın satıcıda bulunması halinde CISG m. 67 gereğince malın hasarı alıcıya intikal etmez⁹⁸.

Taşıyıcının bağımsız olup olmaması, satıcı ile taşıyıcı arasındaki sözleşmeye göre değerlendirilir. Eğer aralarında bir hizmet sözleşmesi bulunmuyor ve taşıma işletme içi bir faaliyet olarak gerçekleştirilmiyorsa taşıyıcının bağımsız olduğu kabul edilir⁹⁹.

Bazı durumlarda malın taşınması birden fazla taşıma türünün varlığını gerekli kılabılır. Mesela, deniz ve kara taşıması gibi. Burada CISG m. 31/a hükmü gereğince, satıcının teslim yükümlülüğü malın ilk taşıyıcıya teslim etmesi ile sona erer¹⁰⁰.

Taşıma işleri komisyonculuğu ile sözleşme yapılması ve kendisine mal teslim edildiğinde teslim borcunun yerine getirilip getirilmediği hususu tartışmalıdır. Satım konusu mal, komisyoncunun kendi adına fakat satıcı hesabına taşıma sözleşmesi yaptığı taşıyıcıya teslim edilir. Bu durumda malın taşıyıcıya teslim edilmesiyle satıcı açısından teslim yükümlülüğü sona erer. Ancak malın taşıyıcıya değil de komisyoncuya teslim edilmesi halinde satıcının teslim yükümlülüğünün sona erip ermediği hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre, sadece malın bağımsız taşıyıcıya teslim edilmesi halinde m. 31/a kapsamında teslim yükümlülüğü yerine getirilmiş olur¹⁰¹. Taşıma işleri komisyoncusuna malın teslim edilmesi yeterli değildir. Diğer bir görüşe göre ise, satım konusu malın komisyoncuya devredilmesiyle satıcının teslim borcu sona erer¹⁰².

⁹⁷İnal, Tamer. Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2009. Belge Türü: Kitap, Kazancı Bilişim Hukuk Eserleri Bilgi Bankası, <http://66.221.165.113/cgi-bin/highlt/hebb/highlight.cgi?file=hebb/files/kitap-htamerinal-3.htm&query=viyana%20sat%FDm#fm> (erişim tarihi 8.4.2015). s.112; **Atamer**, Yükümlülük. s.155; **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer. Art.31, N.19.

⁹⁸**Huber/Mullis**. s.115; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri. s.155.

⁹⁹**Huber/Mullis**, s.113-114.

¹⁰⁰**Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.156; **Huber/Mullis**, s.113-114; **Slechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 31, N. 20.

¹⁰¹**Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s. 156; **Erdem**, Teslim, s.130.

¹⁰²**Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.157.

c. Malın Alıcıya Nakledilmek Üzere Taşıyıcıya Teslim Edilmesi

Gönderme borçlarında satıcının teslim yükümlülüğünün sona ermesi için malın taşıyıcının hakimiyet alanına girmesi gerekir¹⁰³. Mesela malın taşıyıcının nakliye vasıtasına yüklenmesi gibi. Gönderme borçlarında teslim yükümlülüğünün bir diğer şartı ise, teslimatın ilgili alıcıya gönderilmek üzere yapılmasıdır¹⁰⁴. Dolayısıyla, satıcı ile taşıyıcı arasında kurulan sözleşmede malların alıcıya teslim edileceği hususu yer almalıdır. Mal, alıcının daha sonra belirlenmesi şartıyla teslim edilmişse, CISG m. 31/a kapsamında teslim yükümlülüğü yerine getirilmiş olmaz¹⁰⁵. Satım konusu mal taşıyıcıya teslim edildikten sonra, taşıma sırasında gerçekleşen gecikme veya yaşanan diğer sorunlar alıcının sorumluluk alanına dahil olur¹⁰⁶. CISG m. 67 kapsamında hasar da alıcıya geçer.

2. Aranacak Borç: Malın Hazır Bulundurulması

Aranacak borçlarda, satıcı malı alıcı tarafından teslim alınması için hazır bulundurmasıyla teslim yükümlülüğü sona erer¹⁰⁷. Satıcının teslim borcunu ifa etmiş sayılabilmesi için kendi üzerine düşen bütün fiilleri tamamlamış olması gerekir. Başka bir söyleyişle alıcının malı gelip teslim almasını engelleyecek herhangi bir durum olmamalıdır. Cins borçlarında teslim edilecek malın mutlaka ayrılmış veya işaretlenmiş olması gerekmez. Önemli olan alıcının geldiği anda satıcının malları ayırıp teslim etme imkanının olmasıdır¹⁰⁸.

Malın ne zaman teslim edileceğine ilişkin taraflar arasındaki sözleşmede herhangi bir kayıt yoksa veya sözleşmenin kurulması anından itibaren makul, süre içerisinde malların teslim edilmesi gerekiyorsa, malı hazır bulundurmanın yanında alıcının bundan haber verilerek haberinin olması sağlanmalıdır¹⁰⁹. Bu durumda alıcının bilgilendirilmesiyle satıcının teslim yükümlülüğü sona erer. Bilgilendirmenin alıcıya ulaşıp ulaşmaması teslim yükümlülüğünün sona ermesi için önemli değildir. Zira

¹⁰³ Demirbaş, s.4; Erdem, Teslim. s.132; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri. s. 158.

¹⁰⁴ Demirbaş, s.6; Erdem, Teslim. s.126.

¹⁰⁵ Eğer mal taşıyıcıya teslim edilirken kime gönderildiği belirlenmiş ancak daha sonraki bir talimat ile bu isim değiştirilmişse ilk alıcıya karşı başta ifa edilmiş olan teslim borcu geriye etkili olarak yeniden doğar. Bkz. Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.158.

¹⁰⁶ Atamer, SatıcınınYükümlülükleri. s.158.

¹⁰⁷ Schlechtriem/Butler, s.109; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.159; Schlechtriem/Schwenzer/Widmer, Art.31, N. 45.

¹⁰⁸ Schlechtriem/Butler. s.110; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.159.

¹⁰⁹ Schlechtriem/Butler. s.109; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.159.

CISG m. 27’de Antlaşmanın 3. Kısımında düzenlenen bildirimlerde, aksine sözleşme olmadığı sürece, beyanın etki doğurmasını gönderilmesi şartına bağlanmıştır. Yani bildirim geç ulaşmasında dahi satıcı bilgilendirmeyi yapmakla teslim yükümlülüğünden kurtulmuş olur¹¹⁰.

II. Malı Teslim Etme Yükümlülüğü

CISG’nin uygulama alanı bulacağı satım sözleşmesi bakımından satıcının yükümlülükleri CISG’nin “Malların Satımı” başlıklı 3. Kısımının “Satıcının Yükümlülükleri” başlıklı 2. Bölümünde m.30 ve devamında yer alan maddeleri altında düzenlenmiştir. CISG m.30 satıcının başlıca yükümlülüklerinin neler olduğunu belirtmektedir. Buna göre satıcı; alıcı ile aralarındaki sözleşmede öngörüldüğü şekilde malları alıcıya teslim etmek, mallara ilişkin belgeleri alıcıya vermek ve malların mülkiyetini alıcıya geçirmekle yükümlüdür. Şüphesiz bu yükümlülükler sözleşmede aksinin kararlaştırılmadığı veya hiçbir düzenleme olmadığı hallerde söz konusu olacaktır. Bundan dolayı Antlaşma hükümleri yedek hukuk kuralı niteliğindedir¹¹¹.

Satıcı borcunu geçerli bir şekilde ifa etmek istiyorsa, malları satım sözleşmesi veya CISG’da öngörülen yer ve zamanda teslim etmek zorundadır. Yer ve zamana uymamışsa borcundan kurtulamaz. Malları teslim borcunun ifa zamanı, ifa yerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu, her durumda alıcının malların zilyetliğini ele geçirmesi anlamına gelmez. Satıcı malları, teslim alma yetkisine sahip olan kişiye teslim eder. Satıcının malları teslim etmesi gereken kişi, satım sözleşmesi veya CISG ile belirlenmiş olabilir. İki durum söz konusudur :

- Sözleşmede aksi öngörülmemişse satıcı borcunu, malları alıcıya teslim ederek yerine getirir.
- Satıcı malları doğrudan alıcıya teslim etmez; ancak alıcının malları teslim alma hakkını (aynı zamanda borcunu (CISG m. 53 ve 60) devrettiği bir üçüncü kişiye

¹¹⁰ **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri. s.159. Satıcının alıcıyı bilgilendirme yükümlülüğü aşağıda ayrı başlık altında incelenmiştir.

¹¹¹ CISG m.30’da satıcının yükümlülüklerinin taraflar arasındaki sözleşmede öngörülmesi şeklinde bir ifadenin kullanması, taraflar arasındaki sözleşme hükümlerinin CISG’a nazaran öncelikli olarak uygulanacağını, diğer bir ifadeyle CISG’ın yedek hukuk kuralları içerdiğini işaret etmektedir. Bkz. **Schlechtriem/Schwenzer/Huber/Widmer**,Art.30,N.1,Bkz, **Dayıoğlu**, s, 17.

teslim eder. Satıcı teslim borcunu, malları bu yetkin sayılmış kişiye teslim ederek yerine getirir. Sözleşme bir taşımayı da kapsıyorsa teslim ilk taşıyıcıya yapılır. (CISG m.31/a).

Sonuç olarak, malları teslim alma yetkisi bulunmayan bir kişiye yapılan teslim CISG m.30 ve 31 anlamında uygun teslim sayılmaz meğer ki; bu kişi sözleşme veya bir kanun hükmü ile yetkilendirilmiş olsun (örneğin, miras halinde).

III. Teslim Zamanı

CISG m. 33'te satıcının malı teslim yükümlülüğünü ne zaman yerine getireceğini düzenlenmektedir¹¹². Teslim tarihinin de taraflar arasındaki sözleşme ile belirlenmiş olması mümkündür. "10 Mart 2015" gibi açık bir tarihin belirlenmesi mümkün olduğu gibi, "makinelere üretilmesinden itibaren 15 gün sonra" ibarelerini sözleşmeye dahil edebilirler¹¹³ (CISG. 33/a).

Teslim tarihinin, belirli bir tarihin yanında belirli bir zaman dilimi de olması mümkün olabilir. "Makinelere üretilmesinden itibaren 15 gün içinde" şeklinde bir zaman dilimi belirlenmiş olabilir. Bu zaman dilimi içerisinde teslim anının kesinleştirilmesi olmak kaydıyla dilediği herhangi bir anda teslimi gerçekleştirebilir¹¹⁴ (CISG. 33/b). Sözleşme ile açık olarak belirlenmiş ya da sözleşmeye dayanarak belirlenebilir bir zaman dilimi var ise, koşullardan tarih saptama yetkisinin alıcıda olduğu anlaşılmalıdır, satıcı bu zaman dilimi içinde herhangi bir anda malları teslim ile yükümlüdür. Diğer tüm hallerde, malların, sözleşmenin kurulmasından itibaren makul bir süre içinde teslim edilmesi gerekmektedir. Bu düzenleme oldukça muğlak bir ifadeye sahip olup, makul süreden ne anlaşılması gerektiği hususunda tartışmaya açıktır. Her iki tarafın menfaatlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğine şüphe yoktur. Makul sürenin

¹¹² Zeytin, s.122.

¹¹³ Demirbaş, s.10.

¹¹⁴ Dava konusu olayda, taraflar arasında akdedilen satım sözleşmesini takiben alıcı "acildir" ibaresini ekleyerek siparişlerde bulunmuştur. Malların tesliminden sonra gecikme dolayısı ile semeni ödemekten kaçınmıştır. Satıcı tarafından açılan davada Mahkeme, satıcının siparişin ardından ilk teslimin 2 ay sonra ikinci teslimin de bundan 2 ay sonra yapıldığını, geç teslim dolayısı ile alıcının md. 46 gereği ifa talebinde bulunmadığını, ek sure de vermediğini ve başkaca bir teslim suresin kararlaştırılmadığını tesbit ederek "acildir" ifadesinin geç teslimin sonuçların doğurmak anlamında bağlayıcı olmadığına hükmetmiştir. (26.10.2004 France Cour D'Appel de Poitiers.) Karar için Bkz. <http://www.unilex.info/dynasite.cfm?dssid=2376vedsmid=13353vex=1>.

belirlenmesinde genellikle, üretim ve teslim ilişkisi ortalama süreler kıstas olacaktır. Teslimin zamanında yerine getirilmemesi satıcının temerrüdünden bağımsız olarak alıcıya hukuki imkanlara başvurma yetkisi verecek bir sözleşmeye aykırılık hali teşkil edecektir.

A. Belirli Bir Tarihin Kararlaştırılması

CISG m. 33/a hükmü gereğince, teslim zamanının belirli bir tarih yerine, bir zaman dilimi olarak belirlendiğinde uygulama alanı bulmaktadır¹¹⁵. Tarih belirli bir günün kararlaştırılmasıyla kesinleştirilmiş olabilir¹¹⁶. Mesela 28 Ocak 2015 gibi. Fakat bunun dışında gerçekleşmesi kesin olan bir olaya (mesela, ilk gemi geldiğinde) veya hesap yoluyla tespit edilmesi mümkün olan (yılbaşından sonraki 3. Cuma) bir tarihte de ifanın istenmesi gündeme gelebilir¹¹⁷. Bu halde iş saatleri içinde olmak kaydı ile bu tarihler içinde satıcı her an teslim yükümlülüğünü yerine getirebilir¹¹⁸.

Alman Oldenburg Mahkemesi'nin 27.03.1996 tarihli kararına konu ihtilaf, İtalyan satıcı ile Alman alıcı arasında giysi satımına ilişkin sözleşme gereğince yapılan teslimatın geç yapıldığı iddiasından kaynaklanmaktadır. Sözleşmeye göre satıcının malları taşıyıcıya Şubat, Mart ve 10 Nisan'da teslim etmesi gerekmektedir. Teslimat yapılmasına rağmen mal bedelini alamayan satıcı dava açmıştır. Alıcı ise malların geç teslim edildiğini iddia etmiştir. Mahkeme olaya Antlaşmanın uygulanmasına karar verdikten sonra, satıcının CISG m. 33'e uyduğunu, zira belirtilen günden itibaren sadece bir günlük gecikmenin esaslı ihlal olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını, buna ilaveten alıcının geç teslimattan haberdar olmasına rağmen uygun bir zaman içinde fesih ihtarı göndermediğinden fesih hakkına da haiz olmadığına karar vermiştir¹¹⁹.

¹¹⁵ Huber/Mullis, s.122; Demirbaş, s.9; Erdem, Teslim, s.143; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.161; Yılmaz, s.84; Erdem, Viyana, s. 61; Özsunay, s.926; Sert, s.101; Zeytin, s.122; Honnold, Art.33, N.216; Schlechtriem/Schwenzer/Widmer, Art. 33, N. 7.

¹¹⁶ Demirbaş, s.9; Eren, s.949; Erdem, Teslim, s.140; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.161; Yılmaz, s.84; Hatemi/Gökyayla, s.226; ; Gülerci/Kılınç, s.239; Nomer, s.231; Reisoğlu, s.326; Erdem, Viyana, s.61; Huber/Mullis, s.122.

¹¹⁷ Huber/Mullis, s.122; Demirbaş, s.9; Eren, s.949; Erdem, Teslim, s.140; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.161; Yılmaz, s.84; Hatemi/Gökyayla, s.226; Gülerci/Kılınç, s.239; Nomer, s.231; Reisoğlu, s.326; Erdem, Viyana, s.61; Schlechtriem/Schwenzer/ Widmer, Art. 33, N.7.

¹¹⁸ Erdem, Teslim, s.140; Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s.161.

¹¹⁹ Erdem, Teslim, s.143.

B. Belirli Bir Zaman Diliminin Kararlaştırılması

Bu kural CISG m.33/b'de öngörülmüştür. Taraflar teslim için belirli bir tarih değil bir dönem de belirleyebilirler. Bu durumda sözleşme ile belirlenmiş veya sözleşmeye dayanarak belirlenebilir bir zaman dilimi varsa, şartlardan tarihi tespit yetkisinin alıcıda olduğu anlaşılmadıkça, bu zaman dilimi içinde herhangi bir anda satıcının teslim borcunu ifa etmesi gerekir¹²⁰. Antlaşma hükmüne bakıldığında, somut olarak hangi anda ifanın gerçekleşeceğini tespit etmek kural olarak borçluya bırakılmıştır¹²¹. Ancak şartların aksine bir sonuca götürmesi ve teslim zamanını tespit yetkisinin alıcıda olması da mümkündür¹²². Teslim zamanını belirleme yetkisi alıcıda ise, alıcı seçimini sözleşmede öngörülen sürede veya böyle bir süre düzenlenmemişse sözleşmenin kurulmasından sonra uygun bir süre içinde satıcıya haber vermelidir ki satıcı malları ilk taşıyıcıya veya alıcıya teslim edebilsin¹²³.

Yine Erdem'in aktardığı bir karara göre: İsviçre Federal Mahkemesi'nin 15.09.2000 tarihli kararına konu olayda İtalyan satıcı ile İsviçreli alıcı her biri beş ton olmak üzere Mısır pamuğu teslimi konusunda anlaşmışlardır. Teslim için öngörülen süre ise en geç 05.07.2000 tarihidir. Mısır makamları pamuk fiyatları üzerindeki vergiyi arttırınca satıcı alıcıya başvurarak bedeli % 6 artırmak istemiş, bu talep alıcı tarafından kabul edilmiştir. Satıcı malları geç teslim edeceğini alıcıya zamanında bildirmemiş, alıcı ise satıcıya ek süre tanıyarak malları göndermesini talep etmesine rağmen bir cevap alamayınca daha yüksek fiyattan ikame mallar almak durumunda kalmıştır. Bu durum üzerine alıcı dava açmıştır. İlk derece mahkemesi alıcının davasını kabul etmiştir. Satıcının kararı temyiz etmesi üzerine İstinaf Mahkemesi olaya Antlaşmanın uygulanacağını kabul etmiştir. Daha sonra satıcının esas edimini ifa etmemesi sebebiyle alıcının sözleşmeyi feshetmesinin haklı olduğuna karar vermiştir. Son olarak İsviçre Federal Mahkemesi, İstinaf Mahkemesi'nin kararını onayarak CISG. m. 33 gereğince teslim için belirli bir zaman tespit edilmiş olmasına

¹²⁰ **Honnold**, Art. 33, N. 216; **Demirbaş**, s.9; **Erdem**, Teslim, s.147; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.162; **Yılmaz**, s. 84; **Huber/Mullis**, s.123; **Özsunay**, s.926; **Zeytin**, s.123; **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 33, N. 8.

¹²¹ **Huber/Mullis**, s.123; **Erdem**, Teslim, s.147; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.162; **Yılmaz**, s.84; **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 33, N. 9.

¹²² **Erdem**, Teslim, s.144; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.162; **Yılmaz**, s.84.

¹²³ **Schlechtriem/Butler**, s.111; **Erdem**, Teslim, s.145; **Huber/Mullis**, s.123; **Zeytin**, s.123; **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 33, N. 10.

ve teslimin satıcı tarafından bu süre içinde yapılmaması sebebiyle alıcının davasını kabul etmiştir¹²⁴. CISG m. 20/2'nin kural olarak tatil günleri de sürenin hesaplanmasında dikkate alınır. Ancak sürenin son günün bir tatil gününe denk gelmesi halinde, bundan sonraki ilk iş günü de hesaba dahil edilir. Bu durumda teslim yerindeki tatil günleri dikkate alınır. Mesela, teslim yeri satıcının iş yeri ise alıcının ülkesindeki tatil günleri dikkate alınmaz¹²⁵.

C. Makul Süre

CISG m.33 b.c' a göre, Satıcı bir tarih veya bir zaman belirlenmemişse veya belirlenmiyorsa, sözleşmenin kurulmasından itibaren makul bir süre içinde teslim etmelidir. Taraflar belirli, belirlenebilir bir tarih ya da zaman dilimi olarak teslim günü hususunda anlaşmamış ise uygulanabilir hale gelen CISG. 33/c gereği, satım sözleşmesinin kurulması anından itibaren “makul bir süre” içerisinde satıcı malı teslim etmek durumundadır¹²⁶. Makul sürenin ne kadar olduğu, somut olayın özellikleri dikkat alınarak tespit edilmektedir. Ancak, dikkate alınacak özelliklerin, sözleşme yapılırken taraflarca bilinmesi veya bilinebilecek olması gerekmektedir.

IV. Teslime İlişkin Sözleşmeye Aykırılıklar

A. Erken Teslim Halinde

Antlaşmaya göre; satıcı, sözleşmede belirlenen tarihten önce malı teslim etmek isterse alıcı bunu kabul etmek zorunda değildir (CISG. 52/1). Erken teslimi kabul ya da red konusunda, Alıcı erken teslimi kabul ederse, satıcı borcundan kurtulur, ancak satıcının semene hak kazanması, muayene ve ihbar sürelerinin işlemeye başlaması ise erken teslim tarihinde değil, belirlenen teslim tarihinde söz konusu olur¹²⁷.

Bununla birlikte, erken teslim halinde satıcı, belirlenen teslim tarihine kadar, eksik teslim söz konusu ise bunu tamamlayıp yerine getirebilir, sözleşmeye aykırı mal teslim etmişse bunun yerine sözleşmeye uygun malı teslim edebilir. Ancak bu

¹²⁴ **Erdem**, Teslim, s.145.

¹²⁵ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri. s.162.

¹²⁶ **Demirbaş**, s.10.

¹²⁷ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 164.

durumun alıcıyı makul olmayan zahmet ve masrafa sokmaması gerekir (CISG. 37). Alıcının erken teslimi kabul etmemesi üzerine satıcı belirlenen zaman ya da zaman diliminde teslim fiilini yeniden gerçekleştirmesi gerekir¹²⁸.

B. Geç Teslim Halinde

Antlaşmaya göre; satıcı, belirlenen teslim tarihinden daha geç malları teslim etmişse, bu durumda sözleşmenin ihlali söz konusu olur. Bu durumda alıcı, dilerse md. 46 vd. kapsamında gecikmiş ifayı isteyebilir, dilerse ve şartları gerçekleşmişse sözleşmeden dönebilir ve md. 74 vd. kapsamında tazminat talebinde bulunabilir (CISG. 45/1)¹²⁹.

C. Yanlış Yerde Teslim

Yanlış yerde teslim, malın yanlış yerde hazır bulundurulması, yanlış yere gönderilmesi veya yanlış yerden gönderilmesi şeklinde ortaya çıkabilir. Bütün bu hallerde alıcı malı hiç teslim alamamışsa, satıcının malı teslim yükümlülüğü sona ermemiştir ve satıcı bunun müeyyidelerine muhatap olur. Alıcı her şeye rağmen malları teslim almışsa, satıcının malı teslim etme yükümlülüğü sona erer. Ancak alıcının bu yüzden uğramış olduğu zararlarının satıcı tarafından tazmin edilmesi gerekir¹³⁰. Eğer yanlış yerde kendisine sunulan veya yanlış yerden gönderilen malı teslim almışsa, bu durumda teslim borcu yerine getirilmiştir, ancak alıcının bu yanlışlık nedeni ile uğradığı zararı karşılatma imkanı vardır¹³¹.

D. Malın Hiç Teslim Edilmemesi

Satıcı teslim yükümlülüğünü yerine getirmeyerek malı hiç teslim etmemiş olabilir. Bu durumda alıcının sözleşmeden dönme hakkı söz konusu olur. Doktrinde bu yaptırımın belgelerin teslim edilmemesi durumunda da uygulanacağı kabul edilmektedir¹³². Malların hiç teslim edilmemesi sebebiyle, alıcının sözleşmeden

¹²⁸ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 164.

¹²⁹ **Demirbaş**, s.11.

¹³⁰ **Demirbaş**, s.9; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.65; **Sert**, s.105; **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 31, N. 68.

¹³¹ **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri, s.165.

¹³² **Sert**, s.106.

dönme hakkını kullanabilmesi için satıcıya ek süre vermesi gerekir. Ancak malın hiç teslim edilmemesi yanı sırasında esaslı ihlal teşkil ediyorsa, alıcının ek süre vermesine gerek yoktur¹³³.

V.Belgeleri Teslim Etme Yükümlülüğü

A. Belgelerin Teslim Şekli ve Yeri

CISG m.30 hükmünde bahsi geçen satıcının asli yükümlülüklerinden olan belgeleri verme yükümlülüğünün ayrıntılarına CISG m.34’de yer verilmiştir. Antlaşmada genellikle, satıcının belirli belgeleri sağlama yükümlülüğünü içermektedir. Madde metninde kullanılmış olan ifade tarzından açıkça anlaşıldığı üzere, satıcının her satımda belgeleri verme yükümlülüğü bulunmayabilir. O halde satıcının mallara ilişkin vermesi gereken belgeler var ise, CISG m.34’te satıcının bu belgeleri, sözleşmede öngörülen zamanda, yerde ve şekilde vermesi gerekir. Belgelerin zaman, yer ve şekil bakımından verme yükümlülüğü, vermenin daha önce gerçekleşmesi halinde satıcının belgelerin verilmesindeki sözleşmeye aykırılıkları giderme hakkı ve tazminat hakkı düzenlenmektedir¹³⁴. CISG m. 34/1’de irade serbestisi kuralının bir tezahürü görülmektedir. Bu durumda belgelerin verilmesi konusunda tarafların sözleşmede bir hüküm kararlaştırmaları halinde bunun dikkate alınacağı vurgulanmıştır. Bu nedenle satıcının bu yükümlülüğü öncelikle sözleşmenin muhtevassından, bu yoksa CISG m. 9 gereğince taraflar arasında oluşmuş alışkanlıklara ve teamüllere göre tayin edilir¹³⁵.

Belgelerin verilmesi yükümlülüğünün ifa yeri ve zamanı açısından malların teslim yeri ve zamanına ilişkin CISG m.31 ve m.33 uygulama alanı bulmayacaktır. CISG

¹³³ Sert, s.106.

¹³⁴ Zeytin, s.124.

¹³⁵ Schlechtriem/Butler, s.112; Demirbaş, s.12; Erdem, Teslim, s.153; Yılmaz, s.86; Huber/Mullis, s.126; Schlechtriem/Schwenzer/ Widmer, Art. 30, N. 6; Dayıoğlu, s.21; Sert, s.107; Zeytin, s.124. Güney Koreli alıcı, Rus satıcı aleyhine Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası nezdinde tahkim prosedürü başlatarak ayıplı mallardan uğradığı zararın tazmin edilmesini talep etmiştir. Olayda, satıcı malları alıcı tarafından belirlenen kişiye göndermiştir. Malların teslim alan tarafından muayenesi esnasında ayıp tespit edilmiştir. Tahkim Kurulu, 06.07.2006 tarihli kararı ile öncelikle taraflar arasında uygulanacak hukuka ilişkin herhangi bir anlaşma olmadığını tespit etmiş ve en yakın ilişkili hukuk olarak tahkim yeri hukukunu kabul etmiş ve Rus Usul Kurallarının atfıyla Viyana Satım Antlaşması’nın uygulanmasına karar vermiştir. Satıcının temsilcisi tarafından malların hepsinin yükleme yapılmadan önce kontrol edildiği ve 100 saatlik uzun bir teste tabi tutulduğu belirtilmektedir. Anılan bu test sonuçlarının CISG m. 34 gereğince özel bir belgede belirtilmesi ve bu belgenin de diğer ilgili belgelerle beraber alıcıya teslimi gerekirken, satıcı bunu yapmamıştır. Böylece CISG m. 34 anlamında belgeleri teslim borcunu da yerine getirmemiş sayılır. Bkz. Erdem, Teslim, s.157.

m.34 hangi belgelerin alıcıya verilmesi gerektiği konusunda herhangi bir düzenleme içermemektedir.¹³⁶ Uygulamada bu belgelerin genelde malın gümrükten çekilmesi, taşıyıcı ve sigortacıya taleplerin yönelttilmesini sağlayan belgeler, ithalat ruhsatları gibi belgeler olduğu görülmektedir¹³⁷.

Belgeleri verme yükümlülüğünün özelliği kıymetli evrakın söz konusu olup olmamasına göre değişir. Belgeler malları temsil eden bir kıymetli evrak niteliğine haiz ise, bunların teslimi hem maddi hem de hukuki sonuçlar ihtiva eder. Kıymetli evrakın teslimi zilyetliği (Maddi fiil) ve bunun sonucunda mülkiyeti (hukuki işlem) geçirir. Bu hukuki işlemin tamamlanabilmesi için bazen buna bağlı belgelerin teslimini de gerektirebilir. Mesela, makbuz senedi ile birlikte varant da söz konusuysa, satıcı belgeleri verme yükümlülüğünden kurtulabilmesi için bunun ikisini birlikte ciro etmelidir ki mülkiyet geçsin¹³⁸. Belgelerin kıymetli evrak olmaması ve sigorta poliçeleri, faturalar, teknik belgeler veya montaj planları gibi malları temsil etmeyen belgelerden olmaması halinde, bunların verilmesi sadece basit bir maddi işlemdir. Bu sebeple mülkiyeti geçirmediği gibi zilyetliği de devretmez¹³⁹.

Belgelerin teslim şekliyle ilgili CISG m. 34'te herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Teslimin nasıl verileceğine dair taraflar arasınada bir Antlaşmaya varılmamışsa, alışkanlıklara ve teamüllere bakılması gerekir. Öncelikle belgenin bir kıymetli evrak özelliği taşıması halinde, bunlara mahsus yollarla teslimatının yapılması gerekir. Bu durumda, emre yazılı bir senet söz konusuysa ciro, nama yazılı bir senet varsa teslim veya hamiline yazılı bir senet varsa alacağın temlik hükümlerine göre devredilmelidir. Yine elektronik veri transferi konusunda da gelişmelere bağlı olarak belgelerin kısmen elektronik yollarla da nakledilmesi mümkündür¹⁴⁰.

Belgelerin teslim yeri konusunda CISG m. 34 gereğince öncelikle sözleşme kurallarına bağlı kalınır. Aksi durumda CISG m. 9 hükmü devreye girer. Bazen tarafların kararlaştırmış oldukları ödeme usulleri belgelerin nerede verileceğine ilişkin bir açıklık getirebilir. Mesela, tarafların ödeme usulü olarak akreditifi seçmiş olmaları durumunda, bunların verilme yeri alıcının bankasının kendi ülkesindeki

¹³⁶ **Schlechtriem/Butler**, s.107; **Demirbaş**, s.12; **Yılmaz**, s.86; **Sert**, s.107.

¹³⁷ **Huber/Mullis**, s.127. **Demirbaş**, s.12; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.166; **Yılmaz**, s.86; **Huber/Mullis**, s. 126; **Dayıoğlu**, s.21; **Sert**, s.107; **Zeytin**, s.124.

¹³⁸ **Erdem**, Teslim, s.153.

¹³⁹ **Öztürk**, s.585.

¹⁴⁰ **Zeytin**, s. 125; **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri, s.167.

muhabir bankasıdır. Yine “evrak karşılığında ödeme şartı” konulması halinde, satıcının alıcının iş yerine kadar belgeleri götürmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir. Aranacak borçlar da ise alıcı satıcının iş yerinden malı almaya geldiğinde kendisine belge teslim edilmelidir¹⁴¹.

Sözleşmede belgelerin teslim yerine ilişkin herhangi bir yer kararlaştırılmamışsa, bu konuda ne olacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, belgelerin verilme yeri malın teslim edildiği yerdir¹⁴². Diğer bir görüşe göre, bunların verilmesi bir götürme borcu addedilip satıcının riski kendi üzerine alarak belgeleri alıcının iş yerine yollaması veya malı teslim alacağı yerde ona teslim etmesi gerekir¹⁴³. Varılan sonuca göre herhangi bir karışıklığa sebebiyet vermemesi açısından belgelerin verilme yerinin malların teslim edileceği yer olarak kabul edilmesi daha doğrudur. Böylelikle satıcının da hem malı teslim etme yükümlülüğü hem de belgeleri verme yükümlülüğü aynı anda sona ermiş olur¹⁴⁴.

B.Belgelerin Verilme Zamanı

Satıcının belgeleri alıcıya belirli bir zaman ve alıcıya malların varma yerine ulaşmalarında malların zilyetliğini taşıyıcıdan alabilmesine, malları gümrükten çekebilmesine¹⁴⁵ ve kuulanabilmesine olanak verecek şekilde vermelidir¹⁴⁶. Herhangi bir düzenleme yapılmışsa CISG. m. 9 gereğince teamüller ve taraflar arasındaki alışkanlıklar uygulama alanı bulur. Ödemeye ilişkin bazı düzenlemeler belgelerin en geç ne zamana kadar verilmesini açıklığa kavuşturabilir. Mesela, akreditifte belgeler en geç akreditifin geçerlilik süresi içinde muhabir bankaya verilmesi gerekir¹⁴⁷. Yine belgelerin verilmesi malın teslimi için bir zaruret oluşturuyorsa, en geç malın teslim zamanına kadar belgeler teslim edilmelidir. Eğer malın teslim alınması için belgelerin teslim edilmesinin gerekli olmaması halinde, CISG m. 33/c ve CISG m. 7

¹⁴¹ Huber/Mullis, s. 128; Zeytin, s. 125; Schlechtriem/Schwenzer/Widmer, Art. 34, N. 4.

¹⁴² Piltz, § 4 N. 85; Bkz. Atamer, SatıcınınYükümlülükleri, s. 168; Huber/Mullis, s.128; Sert, s.108.

¹⁴³ Schlechtriem/Schwenzer/Huber/Widmer, Art. 34, N. 3.Bkz. Atamer, SatıcınınYükümlülükleri. s.168.

¹⁴⁴ Öztürk, s.586.

¹⁴⁵ A/CONF.97/5, in;Documents Officiels, s.33 no.3. Bkz.Erdem. H.Ercüment.Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, İstanbul 2008. (Ticaret Hukuku), s.506.

¹⁴⁶ Erdem. (Ticaret Hukuku), s.506.

¹⁴⁷ Akreditif hakkında teferruatlı bilgi için bkz. Doğan, Vahit: Uluslar arası Ticarete Ödeme Aracı Olarak Akreditif, Ankara 2012.

kıyasen uygulanarak belgeleri teslim yükümlülüğünün sözleşmenin kurulmasından itibaren makul bir süre içinde ifa edilmesi uygun olur¹⁴⁸.

C.Belgelerin Verilmesine İlişkin Sözleşmeye Aykırılıklar

Belgelerin teslim edilmesine ilişkin sözleşmeye aykırılık iki şekilde tezahür edebilir. Bunlardan ilki bunların hiç teslim edilmemesi, ikinci ise belgeler teslim edilmesine rağmen bunların muhtevasında bir problemin olmasıdır. Belgelerin teslim edilmemesi sebebiyle alıcının malı teslim alamaması halinde, satıcı teslim yükümlülüğüne aykırı davranmış olur. Bu durumda alıcı aynen ifa talebinde bulunabileceği gibi sözleşmeden dönme hakkını da kullanabilir. Alıcının her halde tazminat talep hakkı saklıdır¹⁴⁹.

Satıcının teslim etmediği belgeler, malın teslim alınmasını değil de, malın gereği gibi kullanılmasını veya değerlendirilmesini engellemişse bu durumda, sözleşmeye aykırı olarak ayıplı ifa söz konusu olur. Mesela kullanma talimatının verilmemesi halinde durum böyledir. Ayıplı ifa söz konusu olduğu için alıcı açısından ihbar ve muayene külfeti söz konusu olur¹⁵⁰. CISG m. 38 ve 39 burada kıyasen uygulanır ve alıcı eksik belgelerin tamamlanması için satıcıyı bilgilendirmesi gerekir¹⁵¹. CISG m. 34'te belgelerin erken teslim edilmesi halinde, satıcıya bunların en geç verileceği zamana kadar sözleşmedeki aykırılıkları giderme hakkı tanınmıştır. Ancak aykırılıkların giderilmesi alıcı açısından katlanılamaz güçlükler veya masraflar doğurmaması gerekir. Alıcının burada da tazminat talep etme hakkı saklıdır¹⁵².

VI. Malın Teslimiyle İlgili Diğer Yükümlülükler

CISG m.30'da belirtilen asli yükümlülüklerin yanı sıra, bazı satımlarda satıcı için ek yükümlülüklerin söz konusu olabileceğini belirtmek gerekir¹⁵³. Satıcı göndermeyi

¹⁴⁸ **Atamer**, satıcının yükümlülükleri, s. 169; **Huber/Mullis**, s. 128.

¹⁴⁹ **Erdem**, Teslim, s. 160; **Atamer**, Yükümlülük, s. 169; **Sert**, s. 108; **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 34, N. 6.

¹⁵⁰ **Sert**, s. 109; **Atamer**, Yükümlülük, s. 169.

¹⁵¹ **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 34, N. 6; **Atamer**, Yükümlülük, s. 169.

¹⁵² **Sert**, s. 109; **Erdem**, Teslim, s. 160; **Zeytin**, s. 125; **Schlechtriem/Butler**, s. 112; **Demirbaş**, s. 12; **Erdem**, Viyana, s. 62; **Özsunay**, s. 926.

¹⁵³ Bkz.**Sekretarya Şerhi**, Art.30, No.1, Söz konusu yükümlülükler için additional obligations ifadesi kullanılmaktadır.

alıcıya bildirmekle ve malları özel olarak belirlemekle yükümlüdür. Yine gönderme borcu içeren bir satımda satıcı, taşımanın kararlaştırılan yere kadar, koşulların gerektirdiği nakil araçlarıyla ve böyle bir naklin mutat şartlarına uygun biçimde gerçekleşmesi için gerekli sözleşmeleri akdetmekle yükümlüdür. Aksi halde satıcı teslim yükümlülüğünü olması gereken gibi yerine getirmemiş sayılır¹⁵⁴. Aşağıda söz konusu diğer yükümlülükler incelenmiştir:

A. Malın Tartılması, Ölçülmesi, Sayılması, Kurulması ve Paketlenmesi

Malı Tartmak, ölçmek ve kurmak, satıcının teslim yükümlülüğü içinde olabilir. Taraflar arasında aksine bir sözleşme yapılmadıkça, bu yükümlülükleri satıcı yerine getirmek zorundadır. Çünkü bunlar teslim yükümlülüğü ile ilgili eylemlerdir¹⁵⁵. Diğer bir deyim ile söz konusu ek yükümlülükler, satıcının teslimi gerçekleştirebilmesi için şart iseler; artık bunlar ek yükümlülük değil, alıcının teslim yükümlülüğünün birer parçasıdırler. Bu çerçevede malın paketlenmesi hususu da gündeme gelecektir. Daha çok malın zarar görmesini engellemek amacıyla yönelik olan paketleme yükümlülüğü, bu yönüyle sözleşmeye uygun ifa yükümlülüğünün ihlaline, diğer bir deyim ile ayıplı ifaya yol açacaktır. Ancak belirtmek gerekir ki, paketleme yükümlülüğünün ihlalinin alıcının veya taşıyıcının malı teslim almasına engel teşkil etmesi durumunda ise malı teslim yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olması söz konusu olacaktır. Çünkü bu ihtimalde paketleme yükümlülüğü, satıcının malı alıcının teslim alma eylemine hazır bulundurması için yapması gereken eylemler bütününe kapsamında içerisinde yer alacaktır¹⁵⁶.

B. Malın Taşınması

Taraflar arasında gönderme borcunun var olması durumunda malın taşınmasıyla ilgili herhangi bir düzenleme yapmamışlarsa m. 32/2 hükmü uygulanır¹⁵⁷. Hükme göre, satıcının öncelikle malın taşınmasıyla ilgili gerekli sözleşmeleri yapması

¹⁵⁴ Schlechtriem/Schwenzer/Huber/Widmer,s.32.Bkz. Özsunay, s. 924.

¹⁵⁵ Dayıoğlu, s.22.

¹⁵⁶ Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s. 171.

¹⁵⁷ Zeytin, s. 120; Schlechtriem/Schwenzer/Widmer, Art. 32, N. 15.

gerekir ve bu sözleşmelerin şartların gerektirdiği türde bir nakliye aracına ilişkin olmasına dikkat edilmelidir¹⁵⁸.

Taşıma sözleşmesinin “mutat şartlarına uygun” olması ifadesi, taşıma ücretinin ve sözleşme hükümlerinin alıcı aleyhine olmamasıdır. Taşıma ücretinin mutat olması malın özelliklerine ve güvenli taşımının gereklerine göre belirlenir. Daha düşük ücret olsun diye elverişli olmayan bir aracın kullanılması uygun değildir. Taşıma sözleşmesinde alıcı aleyhine sevk edilen hükümlerin de mutat olması gerekir. Örneğin, sorumsuzluk olması durumunda bunların mutat olup olmadıklarına bakılır. Bu durumda yapılan sorumsuzluk kabul edilebilir olarak değerlendiriliyorsa, yani sayılan hususlarda mutat olarak değerlendirilemeyecek kayıtlar söz konusu ise CISG m. 32/2’ye aykırılık kabul edilir¹⁵⁹. Malın taşınmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmeyen satıcının tazminat sorumluluğu söz konusu olur (CISG m. 45/1-b). Söz konusu aykırılık aynı zamanda esaslı ihlal olursa, alıcı sözleşmeden dönme hakkına da sahiptir (CISG m 49/1-a)¹⁶⁰.

C. Sigortalama Amaçlı Bilgi Verme Yükümlülüğü

Yapılan Antlaşmaya göre satıcının taşınacak mallar için taşıma sigortası yaptırmaya yükümlülüğü yoktur. Fakat yapılan sözleşmeye göre taşıma sigortası yaptırmaya yükümlülüğü olabilir. Malın taşınmasında mutat şartlarda da malın sigortalanması öngörülebilir.

CISG m. 32/3’ te, malların taşınması ile ilgili sigorta yaptırmaya yükümlülüğünün satıcının üzerinde olmadığı durumlarda, eğer alıcı sigorta yaptırmak ister ise ve sigortanın yapılması için gerek duyulan mevcut bilgileri satıcıdan talep ederse; satıcının söz konusu bilgileri vermek yükümlülüğü bulunmaktadır¹⁶¹. Söz konusu yükümlülük sadece sigorta yapılmamasından kaynaklanan bir yükümlülük değildir. Bu durumda alıcının sigorta yaptırabilmesi için satıcının gerekli bilgileri vermesi gerekir. Eğer sigorta yaptırılması için gereken bir belge yoksa, satıcının böyle bir

¹⁵⁸ Huber/Mullis, s.120; Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s.173; Butler, s.7; Özsunay, s. 925; Dayioğlu, s.22; Sert, s.100; Zeytin, s.121; Honnold, Art. 32, N. 214.

¹⁵⁹ Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s.173.

¹⁶⁰ Zeytin, s.121; Schlechtriem/Schwenzer/Widmer, Art. 32, N. 30.

¹⁶¹ Satıcının istenilen bilgileri elde etmesinin ardından kısa bir süre içerisinde bunları vermesi gerektiği, bu yükümlülüğe aykırı davranması halinde ise CISG m.45 uyarınca tazminat yükümlülüğünün bulunduğu yönünde Bkz.Slechtriem/Schwenzer/Widmer, Art.32, N.31.

yükümlülüğü söz konusu değildir. Bu yükümlülüğün ihlali CISG m.45 vd. hükümlerinde düzenlenen alıcının haklarını kullanmasına neden olmaktadır.

D. Alıcının Bilgilendirilmesi

CISG m. 32/1'e göre, satıcı malı ayırt edici işaretlerle, taşıma belgeleriyle veya başka bir şekilde tahsis etmemişse, alıcıya malı gönderdiği konusunda bilgilendirme yapmalı ve malı tarif etmelidir¹⁶². Buradaki bilgilendirme yükümlülüğü tali bir yükümlülüktür ve satıcının malı tahsis etmemesi durumunda ortaya çıkmaktadır¹⁶³.

Alıcıya yapılması gereken bilgilendirme yükümlülüğü diğerlerinde olduğu gibi sadece gönderme borçlarında söz konusu olur. Aranacak veya götürülecek borçlarla ilgili malın tahsis edilmesi gerekmemesi sebebiyle ihbarda bulunma yükümlülüğüne de gerek yoktur. Bilgilendirmenin şekli veya muhtevası ile ilgili Antlaşmada herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle bunun sözlü veya yazılı yapılması mümkündür. Yeter ki şartlara uygun vasıtalarla yapılsın ve alıcının malı tanınmasını ve belirlemesini sağlasın. Satıcı mala ilişkin belgeleri vermek suretiyle de bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirebilir.

E. Masraf ve İzinler

CISG'de taşıma masraflarına kimin katlanacağına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Taraflar sözleşme serbestisi ilkesi gereğince buna ilişkin bir düzenleme yapabilir. Sözleşmede herhangi bir kayıt bulunmaması halinde, CISG m. 7/2'ye göre genel ilkelere ve kanunlar ihtilafı kurallarına göre bir çözüm olabilir. Kural olarak taraflardan her biri kendi sorumluluklarına ait masrafları üstlenir. Bu anlamda satıcı malları teslim edene kadar olan masraflardan, alıcı ise malları teslim aldıktan sonraki masraflardan sorumlu olur. Yine teslimle ilişkili olan ithalat-ihracat izinlerinin alınması, vergi ve harçların ödenmesi gibi yükümlülüklerde bu sıraya göre çözüme kavuşturulur¹⁶⁴.

¹⁶² **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 32, N. 3; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 176; **Huber/Mullis**, s. 119; **Özsunay**, s. 925; **Dayıoğlu**, s. 22; **Sert**, s. 100; **Zeytin**, s. 120; **Honnold**, Art. 31, N. 213.

¹⁶³ **Huber/Mullis**, s. 119; **Özsunay**, s. 925; **Dayıoğlu**, s. 22; **Sert**, s. 100; **Zeytin**, s. 120; **Honnold**, Art. 31, N. 213.

¹⁶⁴ **Schlechtriem/Schwenzer/Widmer**, Art. 31, N. 83.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANTLAŞMAYA GÖRE HASARININ İNTİKALİ SORUNU VE SATICININ SÖZLEŞMEYE UYGUN MAL TESLİM ETME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

I. Satıcının Yükümlülüklerini İfa Etmesi İle Hasarın İntikali Arasındaki İlişki

A. Hasar ve Hasarın İntikali Kavramları

Uluslararası satım hukukuna ilişkin önemli sounlardan biri hiç şüphesiz hasarın geçişidir. Zira uluslararası satımlarda satılan malın uzun mesafeler kat ederek alıcıya teslimine kadar olan süreçte malda meydana gelecek yok olma ve zarara kimin katlanacağı önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. CISG 66-70 maddelerinde, hasarın alıcıya geçişine ilişkin düzenlemeler bulunmakta ve bu düzenlemelerde de paralel bir şekilde hasarın alıcıya geçişi, ifa yeri esas alınarak satıcının teslim yükümlülüğüne yönelik edim eylemleri ekseninde ve uluslararası ticaretin gerekleri dikkate alınmak suretiyle düzenlenmiştir.

CISG hükümlerinde hasar, tesadüfen ortaya çıkan, sözleşme taraflarından herhangi birinin ihmal ya da kastı olmaksızın ortaya çıkan kaza nedeniyle satım konusu malların zarara uğraması ya da kaybolması şeklinde algılanmıştır. CISG edim hasarının geçişi açısından özel bir düzenleme içermemektedir. Yani, satıcının ne zaman ifa etmiş sayılacağı ve hangi andan sonra yeniden ifa etme yükümlülüğü olup olmayacağı hususlarında bir açıklık mevcut değildir. 66. madde ile getirilen düzenleme de aslen edim hasarına değil bedel hasarına ilişkindir¹⁶⁵. Madde uyarınca hasarın geçişi ile alıcının bedel ödeme yükümlülüğünün, satım konusu mal zarara uğramış ya da yok olmuş olsa dahi devam edeceği düzenlenmektedir. Bu anlamda alıcı hem bedel ödeme yükümlülüğünü hem de satım sözleşmesi ile belirlenmiş olan diğer yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmelidir. Bu anlamda 66. madde satım sözleşmelerinde hasarın geçişine ilişkin genel hükmü düzenlemekte ve hasarın geçişinden anlaşılması gerekenin ne olduğu konusunda ipucu vermektedir¹⁶⁶. 66. madde ile satım konusu mal üzerinde meydana gelen zarar ya da kaybın, hasar alıcıya geçtikten sonraki etkisi düzenlemekte ve hasarın alıcıya geçişinden sonra mal

¹⁶⁵ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.272; **Enderlein/ Maskow**, s.260.

¹⁶⁶ **Sarıaslan**, Damla. Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014. s,175.

üzerinde zarar meydana gelmiş veyahut mal kaybolmuş olsa dahi, satıcının bedel ödeme borcunun devam edeceğini belirtilmektedir. Hasarın geçişine ilişkin olarak 66. maddede hasarın geçişi ile birlikte alıcının satım konusu malı zarar görmüş hali ile teslim almak zorunda bırakılması ya da yok olan malı hiç teslim alamamasına rağmen satım bedeli ödemek durumunda bırakılmasında pek çok şeyin etkili olduğu da savunulmuştur. Öne sürülen en önemli argüman ise satım sözleşmesine konu olan malı sonunda alıcının teslim alacağı ve alıcının bu malı kontrol etme ve mal üzerinde meydana gelen hasarı tespit etmesi daha kolay ve olanaklı olacaktır¹⁶⁷.

B.Satım Konusu Malların Gönderilmesini İçeren Satım Sözleşmelerinde Hasarın Geçişi

Satım konusu malların taşınmasını içeren satım sözleşmelerinde, yani konusu yollanacak borç olan satım sözleşmelerinde hasarın geçişi hususu CISG m.67'de düzenlenmiştir. Hüküm ile hasarın geçişi konusunda, mülkiyetin nakli, taşıma işleminin kim tarafından organize edildiği, taşıma ücretinin kim tarafından karşılandığı veya taşıma sırasında satım konusu malın kim tarafından sigorta ettirildiği hususlarından bağımsız olarak düzenleme yapılmıştır¹⁶⁸. Ancak CISG m. 67/I'in uygulanmasında bir takım yorum sorunlarının ortaya çıkabileceği, bu nedenle fıkra hükmünün CISG m. 69 ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmektedir.

Taşıma, satıcının malların taşınmasını düzenlemek yükümlülüğü ve satıcının malların alıcıya nakli için elinden geleni yapmak yükümlülüğünü de içermektedir. Bu konuda diğer bir husus ise, maddede, “sözleşmeye uygun olarak” ifadesi, hasarın geçişinin, uygunluk ile birlikte değerlendirilmesi gerekliliği olarak yorumlanabilir gibi gözükmekte ise de “sözleşmeye uygun olarak” ifadesi aslen satım konusu malların teslimine ilişkindir. 67. maddenin I. Fıkrasında satımın sonucu olarak malların bir yerden başka bir yere götürülmesidir ki bu da zaten uluslararası satım

¹⁶⁷**Valiotti**, Zoi. Passing of Risk in International Sale Contracts. A Comparative Examination of The Rules on Risk Under The United Nations Convention on Contracrts for The Internastional Sale of Goods (Vienna 1980) and Incoterms, Nordic Journal of Commercial Law, Issue 2004, no,2. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/valiotti1.html>. s.2; **Enderlein/Maskow**, s.259; **Schlechtriem**, s.86.

¹⁶⁸ **Şamlı**, s. 325; **Yavuz**, Sorumluluk, s. 79.

sözleşmelerinin doğasında vardır. Ancak, “taşıma” ve “taşıyıcı” kelimelerinin tercih edilmesinin nedeni, gerçekleştirilecek olan naklin, satım sözleşmesi taraflarının bizzat kendileri tarafından gerçekleştirilmesi durumunun maddenin uygulama alanına dahil edilmediğini göstermektedir. Bu nedenle de nakliyyeyi gerçekleştirecek olan kişinin bağımsız bir üçüncü kişi olması gerektiği kabul edilmektedir. Taşıma prosedüründe ilk olarak karşımıza çıkan ve taşımayla doğrudan bağlantılı olan ilk kavram ise “ilk taşıyıcı” kavramıdır. Satıcının, satım konusu malları kendi imkanları ile ve hatta kendi personeli ile taşıması, taşıması mümkün olabileceği gibi satıcı malları “bağımsız” bir taşıyıcıya da verebilecektir. 67. maddede bahsedilen “ilk taşıyıcının” illaki bağımsız bir taşıyıcı mı olması gerektiği konusu tartışmalıdır¹⁶⁹.

1.Satım Konusu Malların Belirli Yerde Teslimi Durumunda Hasarın Geçiş Kuralı

CISG.m. 67/1, c.1 uyarınca, satıcının taşıyıcıya teslim yükümlülüğünü yerine getirmesi için belirli bir yer belirlenmiş değilse, satıcı satılanı alıcıya ulaştırılmak üzere ilk bağımsız taşıyıcıya teslim ettiği anda, hasara artık alıcı katlanacaktır, bu yer genellikle satıcının ikametgahıdır. Söz konusu teslimden itibaren, artık satılanın taşınmasına ilişkin tüm riskler alıcıya ait olup, bu çözüm özellikle birçok taşıyıcının ve taşıma türünün gündeme geleceği multi modal taşımalar açısından uygun düşmektedir. Hükümde sözleşmeye yapılan atıf sadece, sözleşmede malın taşınmasının öngörülmesine ilişkindir, yoksa gönderilen malın sözleşmeye uygun olup, olmadığı hasarın geçişi açısından belirleyici değildir.

Satıcı sözleşmeye göre, malları belirli bir yerde taşıyıcıya teslim etmekle yükümlü ise, satılanın belirlenen yerde taşıyıcıya teslim edilmesi anına kadar hasar alıcıya geçmez. Burada kasd edilen, sırasıyla götürülecek ve gönderilecek borcun bir arada bulunmasıdır. Zira, satıcı satılanı belirli bir yere kadar götürmeyi ve orada bağımsız taşıyıcıya teslim etmeyi sözleşmeyle taahhüt etmiştir. Bu durum özellikle, satıcının kendi ikametgahı (işyeri) olmayan bir yükleme limanında teslim etmeyi üstlendiği hallerde söz konusu olur ve hasar yükleme limanında öngörülen bağımsız taşıyıcıya teslimle alıcıya geçer. Taşıyıcının kararlaştırılan yer ve saatte hazır bulundurulması, sözleşmeyle alıcıya yüklenmiş olan bir yükümlülük ise, bu ifaya hazırlık hareketini

¹⁶⁹ Valiotti, s. 13; Honnold, s. 399.

sözleşmeye aykırı olarak gerçekleştirmeyen alıcı, satılanın taşıyıcıya teslimi gereken andan itibaren hasara katlanacaktır¹⁷⁰.

2. Satım Konusu Teslim Eden Belgeler ile Hasarın Geçişi Arasındaki Bağlantı

CISG/67 I. fıkranın üçüncü cümlesi ile satıcının elinde malları temsil eden ve mallar üzerindeki tasarruf yetkisini içeren belgeler olsa dahi, bu durumun hasarın alıcıya geçişini engellemeyeceği şeklinde bir düzenleme getirilmiştir. Bu ifadenin önemi, CISG'in hasarın geçişine ilişkin izlemiş olduğu yolu göstermesidir. Nitekim, hüküm ile CISG'in hasarın geçişi ile mülkiyetin geçişi arasında bir bağlantı kurmadığı ifade edilmek istenmiştir. Üçüncü cümle ile getirilen düzenlemenin amacı, ilk iki cümle ile belirlenmiş olan kurallara aykırılık oluşturmak ve yahut satıcının, satım bedelini talep edebilmek için malları teslim eden belgeleri elinde tutma hakkını engellemek için getirilmiş değildir. Aksine getirilen düzenleme ile özellikle, hasarın geçişi ile mülkiyetin bağlantılı olduğu hukuk sistemlerindeki düzenlemeler nedeniyle ortaya çıkabilecek yanlış anlamaların önüne geçilmesi hedeflenmiştir¹⁷¹.

3. Satım Konusu Mallar Üzerindeki Ayırt Edici İşaretler, Taşıma Belgeleri İle Hasarın Geçişi Arasındaki Bağlantı

Satım konusu ve gönderilecek borcun çeşit borcu olması durumunda malın taşıyıcıya teslim edilmesi hasarın alıcıya geçişi için yeterli değildir. 67. maddenin II. fıkrası uyarınca mal taşıyıcıya teslim edilmekle beraber henüz sözleşmeye tahsis işlemi gerçekleştirilmemişse hasar ancak sözleşmeye tahsisin gerçekleştirildiği anda alıcıya geçecektir. Sözleşmeye tahsisin ne şekilde yapılacağı hususunda bir açıklama yapılmamış ve satıcı serbest bırakılmış ve CISG madde 32/I¹⁷² tekrar edilmiştir. O halde tahsis, alıcıya yapılacak bir ihbarla yapılabileceği gibi ihbarla olmadan da gerçekleştirilebilecektir. Ancak böyle bir durumda, sevkiyatın başladığından haberdar olmayan alıcının sigorta yaptırabilecek bir bilgi olmadığı için hasarın geçişi açısından sorun yaratabileceği söylenmektedir. Satıcıların alıcılara sigorta yaptırabilmeleri için gerekli bilgiyi sağlama yükümlülükleri CISG 32. madde de

¹⁷⁰ **Sarıaslan**, s.133.

¹⁷¹ **Valiotti**, s. 14; **Enderlin/Maskow**, s. 268; **Honnold**, s. 406.

¹⁷² CISG, madde 32/I, Satıcı, sözleşmeye veya bu Antlaşmaya uygun olarak, malları bir taşıyıcıya vermiş ancak mallar, üzerlerine ayırt edici bir işaret konulmak suretiyle, taşıma belgeleriyle veya başka herhangi bir şekilde açıkça sözleşmeye tahsis edilmemişse, satıcının göndermeyi alıcıya bildirmesi ve malları özel olarak belirlemesi gerekir.

belirtilmişse de söz konusu hüküm hasara ilişkin değildir. Bu nedenle tahsisin illaki alıcıya bildirim ile gerçekleşmesi gerektiği söylenemez¹⁷³.

Ancak CISG’de mülkiyetin geçişine ilişkin herhangi bir düzenleme getirilmediğinden tahsis/özüleme kavramından ne anlaşılması gerektiği hususunda bir açıklık mevcut değildir. Genel olarak kabul edilen, sözleşmeye tahsis/özüleme kavramı ile anlatılmak istenenin, satıcının tahsis edilen malları alıcı ile yapılan sözleşmenin ifasında kullanmak niyetini ortaya koyan bazı davranışları olduğudur. Bu anlamda sözleşmeye tahsis malların o sözleşmede kullanılmak üzere ayırt edilmesi anlamını taşımaktadır. Ayırt etme, doğrudan satım konusu mal üzerine, malların ne oldukları, hangi satım sözleşmesine özülendiği ya da nereden nereye taşındığına ilişkin adreslerin yazılması şeklinde gerçekleştirilebilecektir. Bunun dışında, mallara eklenen paketleme listelerinde malların ayırt edilmesine ilişkin bilgiler yer alabilecektir. Satıcı tarafından yapıldığı belli olan, paketin alıcıya gönderileceğine ilişkin bilgi yer alması, örneğin alıcının isim ve adresinin yazılması, paket üstünde markanın yer alması gibi durumlarda da malın ayırt edilmiş olduğunu belli edecektir. Ayrıca satım konusu malın ayırt edilmiş olduğu, her ne kadar ayırt etmeye ilişkin belgeler kaybolmuş olsa da, bu belgelerin var olan fotokopileri ile de ispatlanabilecektir¹⁷⁴. O halde satım konusu mallar ayırt edilerek sözleşmeye tahsis edildikleri anda hasar alıcıya geçecektir ve sözleşmeye tahsisin etkisi geleceğe yöneliktir¹⁷⁵.

C.Taşıma Halinde Bulunan Malların Satımında Hasarın Geçışı

CISG, taşıma halinde satılan mallara ilişkin olarak ayrı bir hüküm getirmiştir. Taşıma halindeyken satılan maldan kastedilen, satım sözleşmesine konu malların, satım sözleşmesinin akdedildiği anda gemi, kamyon ya da tren gibi bir nakliye aracında bulunmasıdır. Bu durumda, satım konusu mallar genellikle toplu olarak taşıyıcıya teslim edilmiş ve taşıma aracı belirli bir yerden yola çıkmış ve ancak ne mallar henüz satılmış ne de malları kimin satın alacağı belli değildir. Alıcı, özellikle

¹⁷³ **Honnold**, s. 408.

¹⁷⁴ **Enderlein/Maskow**, s. 269; **Honnold**, s. 408; **Buydaert**, Michiel. The Passing Of Risk in The International Sale of Goods, A Comparison Between CISG and The Incoterms, Master in de Rechten, Faculteit Rechtsgeleerdheid Universiteit Gent, Academiejaar 2012-13. s. 38.

¹⁷⁵ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.266; **Honnold**, s. 407.

büyük kargolarda bulunan yağ, buğday, doğalgaz ve materyali, taşıma esnasında, satın almaktadır. Henüz nakil halinde bulunan malların hemen yeniden el değiştirerek ikinci bir alıcıya satılması anında hasarın geçiş anının tespit edilmesi gerekir¹⁷⁶. Satım sözleşmesi, malların taşınması esnasında imzalanmakta ve hatta bazı durumlarda, taşınma sırasında, mallar son teslim yerine varana kadar, alıcıya, konşimento, makbuz, mallara ilişkin sigorta sözleşmesi, malların niteliğine ilişkin sertifika gibi gerekli belgelerin gönderilmesi suretiyle aynı malların satımına ilişkin birden fazla satım sözleşmesi bile akdedilebilmektedir. İşte 68. madde ile getirilen düzenlemede, bu tür satımlarda hasarın hangi anda alıcıya geçeceği belirlenmiş ve hasarın, taraflar arasında satım sözleşmesinin kurulması anı ile birlikte alacaklıya geçeceği hükmünü getirmiştir. O halde madde ile getirilen düzenleme ile satım sözleşmesine konu olacak malların halen taşınmakta olduğu sırada satım sözleşmesinin imzalandığı ve malların hasara uğramış olduğunun ancak alıcıya teslim edildikleri noktada anlaşılabilmesi durumları açısından hasarın geçişi hüküm altına alınmaktadır. 67/I fıkrada yer alan ana kuralın bu tür satımlarda uygulanması mümkün değildir. Zira nakliye halinde imzalanan satım sözleşmelerinde mallar, taşıyıcıya alıcıya götürülmesi amacı ile verilmemektedir¹⁷⁷.

Taşıma halinde satılan mallarda hasarın satım sözleşmesinin kurulduğu anda alıcıya geçeceğine ilişkin kuralın istisnası ise 68. maddenin ikinci cümlesi ile getirilmiştir. Hasarın, bazı özel durumlarda, “koşulların haklı göstermesi halinde” alıcıya satım konusu malların taşıma sözleşmesine ilişkin belgeleri düzenleyen taşıyıcıya verilmesi anında ve satım sözleşmesinin kurulmasından önceki bir zamanda geçmişe etkili olarak, geçeceği hüküm altına alınmıştır¹⁷⁸.

Maddeye ilişkin olarak ilk sorgulanması gereken husus, taşıma sözleşmesine ilişkin belgeleri düzenleyen taşıyıcı kavramıdır. Tek bir taşıyıcı ile süren nakliye sürecinde bahsi geçen taşıyıcı açıktır. Ancak nakliye sürecinde birden çok taşıyıcının dahil olması halinde hangi taşıyıcıya teslim anında hasarın geçeceğinin tespiti güçlükler doğuracaktır. 68. maddenin ikinci cümlesinin uygulanabilmesi için ortada her şekilde taşıma sözleşmesinin bulunduğu ilişkin belgelerin bulunması gerekmektedir. Bu belgeler, elbette ki taşıma sözleşmesinin varlığına ilişkin delil

¹⁷⁶ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 267.

¹⁷⁷ **Valiotti**, s. 16; **Schlechtriem**, s. 89; **Honnold**, s. 409.

¹⁷⁸ **Valiotti**, s.16; **Schlechtriem**, s.90; **Honnold**, s.410.

niteliğindedir. Ancak, 68. maddede açıkça belirtilmesi nedeniyle bu şekilde belgelerin bulunmaması halinde 68. madde II. Cümlesi uygulanamayacaktır.

68. maddenin üçüncü cümlesi ile hasarın geçişine ilişkin olarak bir koşul daha getirilmiş ve hasarın maddede belirtilen kural uyarınca alıcıya geçişi için satıcının iyiniyetli olması koşulu aranmıştır. Sözleşmenin akdi anında malın hasara uğradığını bilen ya da bilmesi gereken satıcıdan bahsedilmekte, maddenin ikinci cümlesi uyarınca ise hasar alıcıya, sözleşmenin kurulduğu anda değil, geçmişe etkili olarak malların taşıyıcıya verilmesi anında geçmektedir. Üçüncü cümle ile getirilen bu düzenleme ile iyiniyetli olma koşullunun sadece ikinci cümlede yer alan hasarın taşıma belgelerini düzenleyen taşıyıcıya teslimi ile geçmişe etkili olarak alıcıya geçeceği kuralı için uygulanacağı aslında CISG genelinde yer alan hasar ve sözleşmeye uygunluk kavramları arasındaki ilişkiye de uygundur. Nitekim CISG 36. madde de satıcının, sözleşmeye aykırılıktan, hasarın geçeceği ana kadar sorumlu olacağı belirtilmiştir. 68. Maddenin I. Cümlesinde hasarın satım sözleşmesinin kurulması anı ile birlikte alıcıya geçeceği belirtilmiştir. O halde satım sözleşmesinin kurulmasından önceki hallerde sözleşmeye aykırılık hükümleri uygulanacak, hasar ise ancak sözleşme kurulduktan sonra gündeme gelecektir¹⁷⁹.

II. Sözleşmeye Uygun Mal Teslim Etme Borcu

A. Antlaşma'da Sözleşmeye Uygunluk

Satıcının temel yükümlülüğü, sözleşmeye uygun malları teslim etmektir. CISG m.35 ila m.40 arasında satıcının sözleşmeye uygun mal teslim etme yükümlülüğü düzenlenmiştir. CISG ayıba karşı tekeffül hükümlerini özel olarak düzenlemek yerine, ayıba genel sözleşmeye aykırılık hükümleri içinde düzenlemiştir¹⁸⁰. CISG'e göre satım sözleşmesinde ayıplı ifa, sözleşmeye aykırı ifadır. Bu anlayışın sonucu olarak ayıplı ifa, eksik ifa, aliud ifa, gizli ayıp, açık ayıp, parça borcu, çeşit borcu gibi Türk hukukunda gözetilen ayrımlar, CISG düzleminde sözleşmeye uygunluk kapsamında toplanmıştır¹⁸¹. CISG sözleşmeye aykırılıkta genel olarak kusur

¹⁷⁹ Honnold, s. 411; Buydaert, s. 49; Enderlein/Maskow, s. 273.

¹⁸⁰ Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s.182.

¹⁸¹ Kutluhan, Erkan. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Gereğince Alıcının Sözleşmeden Dönmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012, s.22.

sorumluluğunu dışlamış, sözleşmeyi ihlal eden tarafın garanti sorumluluğu olduğunu kabul etmiştir. Bunun sonucu olarak sözleşmeye uygun mal teslim etmeyen satıcının kusursuzluğunu ispatlayarak sorumluluktan kurtulması mümkün değildir. Ancak ayıplı ifa halinde kusur sorumluluğu esasının tam tersine ve CISG ile paralel olacak şekilde garanti sorumluluğu esas kabul edilmiştir¹⁸².

CISG m.35’de ayıbın karşılığı olan sözleşmeye uygunluğun bir tanımı yapılmamıştır. Bunun yerine hangi ölçütlerin ihlali halinde malların sözleşmeye uygun olmayacağı düzenlenmiştir. Buna göre ilk olarak alıcıya teslim edilen malların miktarının, kalitesinin, türünün, paket ve muhafazasının satıcı ile aralarındaki sözleşmeye uygun olması gerekir.

Satıcı, alıcıya satım konusu malda olduğunu yukarıda bildirdiği niteliklerin sonradan malda bulunmadığının anlaşılması sebebiyle sorumlu olacaktır. Ancak bahsi geçen nitelik bildiriminin hukuki niteliği tartışmalıdır. Bir görüşe göre satıcının nitelik bildirimini bağlayıcı bir irade beyanıdır ve alıcının kabulü ile sözleşmenin içeriğine dahil olur. Bir başka görüşe göre nitelik bildirimini borç doğuran tek taraflı bir hukuki işlemdir, alıcının kabulüne ihtiyaç olmaksızın bildirim sözleşme içeriği haline gelir. Üçüncü görüşe göre ise satıcının nitelik bildirimini sadece bir bilgi açıklamasıdır, ancak kanun kendiliğinden satıcıya bildirimde uygun mal sağlama borcu yüklemektedir¹⁸³. Söz konusu görüşlerden birincisinin kabulü halinde nitelik bildirimini ile malların taraflar arasındaki sözleşmeye uygunluğu arasında paralellik kurulabilecektir. Zira CISG’ye tabi bir satım sözleşmesinin akdedilmesi sırasında satıcının malların miktarı, kalitesi, türü, paketlenmesi veya muhafazası konusunda bildireceği niteliklerin alıcı tarafından kabulü ile bildirilen nitelikler sözleşme içeriği haline gelecektir. Alıcıya teslim edilen malların satıcı ile aralarındaki sözleşmede belirlenen miktardan eksik veya fazla çıkması halinde sözleşmeye aykırı mal teslimi söz konusu olacaktır. Eksik ifa CISG sisteminde kısmi ifa olarak görülmemiş; eksik kalan kısım için temerrüt hükümleri yerine sözleşmeye aykırılık hükümlerine gidilmesi kabul edilmiştir. Miktar eksikliğinin sözleşmeye aykırılığının ağırlığına göre alıcı, sahip olduğu seçimlik haklardan somut olaya uygun düşenini seçecektir.

¹⁸² EBK döneminde ayıba karşı tekeffülde garanti sorumluluğu hakkında, Bkz. **Tandoğan**, s.163; **Serozan**, Rona Borçlar Hukuku Özel Bölüm, 2.Bası, İstanbul, 2006, s.130.

¹⁸³ Aynı yönde **Serozan**, s.142; tartışmalar için Bkz. **Tandoğan**, s.165.

B. Sözleşmeye Uygun Mallar

CISG m.35 f.1 malın sözleşmeye uygunluğu konusunda öncelikle taraflar arasındaki sözleşmeye bakılması gerektiğini ve malın sözleşmeye uygunluğu konusunda sözleşme hükümlerinin öncelikle gözetilmesini düzenler. Buna göre teslim edilecek malın miktar, kalite ve tür olarak sözleşmeye uygunluğu öncelikle taraflar arasındaki sözleşmede belirtilen özellik ve tanımlara göre belirlenecektir¹⁸⁴. Malın sözleşmeye uygunluğu denetiminde başvurulacak sözleşmesel özelliklerin neler olduğu bir yorum sorunudur ve sözleşmede buna ilişkin hükümler CISG m.8 f.1 uyarınca¹⁸⁵ yorumlanmalıdır¹⁸⁶. Teslim edilecek malın özellikleri taraflarca açıkça ve ya zımni şekilde düzenlenmiş olabilir¹⁸⁷. Malların sahip olması gereken nitelik, tür ve ambalajı sözleşmede açıkça veya zımni olarak kararlaştırılmış olabilir. Zımni anlaşma özellikle mallara ilgili belirli standartlara atıf yapılmasında gündeme gelebilir. Mala ilişkin nitelikler taraflarca tartışılarak kararlaştırılabileceği gibi, tarafların genel işlem şartları ile ve hatta yapılan reklamlardaki niteliklere yollama ile dahi kararlaştırılabilir¹⁸⁸.

C. Malın Miktarı

CISG m.35, f.1'de sayılan sübjektif kriterlerden ilki miktardır. CISG m. 35/1 düzenlemesi, kural olarak kararlaştırılan ile teslim edilen arasındaki farkın miktarına bakılmaksızın uygulama bulur; söz konusu farkın ilgili belgelerden anlaşılıp anlaşılmamasının da bu noktada önemi yoktur. Bu nedenle alıcı, CISG m. 39 hükmünde düzenlenen bildirim yükümlülüğüne uyulmamasına ilişkin yaptırımlarla

¹⁸⁴ **Özsunay**, İBD 78/3 (2004), s.927.

¹⁸⁵ CISG m.8 f.1 uyarınca, Bu Antlaşmanın amacı çerçevesinde taraflardan birinin beyanları ve diğer davranışları onun iradesine uygun olarak yorumlanır, yeter ki karşı taraf bu iradeyi bilsin veya bilmemesi mümkün olmasın. Bkz. **Dayıoğlu**, s.23.

¹⁸⁶ **Kruisinga**, s.29.

¹⁸⁷ Bu konuda örneğin tarafların belirli bir ticaret dalına ilişkin standart normlara atıf yapması açık bir düzenleme olarak kabul edilmelidir. Bkz. **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art.35 N.6; Satıcı tarafından mala ilişkin verilen reklamlarda vaad ettiği özellikler dahi malın m.35 f.1 uyarınca sözleşmeye uygunluğunun tespit edilmesinde dikkate alınabilecektir. Aynı yönde **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.185 ve orada dn.293.

¹⁸⁸ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art 35 N.6,7 Bkz. **Zeytin**. Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri. s,127.

karşılaşmamak için, miktardaki sapmaları da satıcıya uygun bir süre içinde bildirmelidir. Alman Landshut Eyalet Mahkemesi'nin 1995 tarihli bir kararında da söz konusu husus vurgulanmıştır. Kararda Mahkeme, renk, beden ve miktar açısından sözleşmeye uygun olmayan spor kıyafetler ile ilgili olarak, bildirim durumunun öğrenilmesinden on dokuz gün sonra yapılmasını çok geç yapılmış bir bildirim olarak nitelmiş ve bu şekilde gizli olmayan ayıplarda bildirim, öğrenmeden sonra birkaç gün içinde yapılması gerektiğini kararında belirtmiştir. Ancak olayda satıcının malların sözleşmeye aykırılığı durumunu bildiğini kabul etmesinden dolayı Mahkeme CISG Art. 40'ın uygulanması, yani sözleşmeye aykırılığın, satıcının tarafından bilindiği ve alıcıya açıklamadığı için CISG m. 38 ve 39'un olayda dikkate alınmaması gerektiğine karar vermiştir¹⁸⁹.

Bazı sözleşmelerde miktar olarak belirli ölçüdeki sapmaların kabul edilebilir olduğuna ilişkin hükümlere yer verilmektedir. Miktar için bir alt ve üst limit çizilmesi veya "yaklaşık" miktardan bahsedilmesi halinde satıcının miktardan sapabilme hakkı doğmaktadır. Ancak bu durumda dahi, sözleşmede belirlenen sınırlar aşıldığı takdirde, malın sözleşmeye uygun teslimi gerçekleşmemiş olacak, bir başka deyişle sözleşmeye aykırı bir ifa söz konusu olacaktır¹⁹⁰.

Yukarıda da belirtildiği üzere, sözleşmede belirlenen miktardan fazla miktarda mal teslim edilmesi de CISG bağlamında sözleşmeye aykırı ifa olarak kabul edilmektedir. Ancak satıcının sözleşmede belirlenenen fazla miktarda malı alıcıya teslim etmesi ihtimali, CISG m.52/II'de özel olarak düzenlenmiştir. Fıkraya göre alıcı fazla miktarı kabul veya reddedebilir. Sözleşmeye aykırı, fazla miktarda ifayı kabul eden alıcı, sözleşmede belirlenen fiyat üzerinden fazla miktara denk gelecek bedeli ödemelidir. Fazla miktarda ifayı reddeden alıcı ise sözleşmeye aykırılıktan doğan seçimlik haklarını kullanabilmek için süresi içerisinde sözleşmeye aykırılık bildirimini yapmalıdır¹⁹¹.

Fakat burada belirtmek gerekir ki alıcı CISG m. 39'daki sözleşmeye aykırı ifalara ilişkin bildirim yükümlülüğünü ihlal ederse CISG m. 52/2'de düzenlenen ret hakkı ortadan kalkabilecektir¹⁹². Nitekim Köln Eyalet Mahkemesi 2006 yılında verdiği bir

¹⁸⁹ Landgericht (LG) Landshut, 5.4.1995, CISG-Online N. 193.

¹⁹⁰ **Kröll**, in Kröll/Mistel/Viscasillas, Art. 35, N. 20.

¹⁹¹ **Baysal**, Pelin. CISG Çerçevesinde Satıcının Ayrıptan Sorumluluğu, Yeni Türk Borçlar Kanunu Ve CISG'e Göre Satış Sözleşmeleri (Editörler: Şükran Şıpka, Ahmet Cemil Yıldırım), 1.Baskı, İstanbul, 2012, s.225.

¹⁹² **Kröll**, in Kröll/Mistel/Viscasillas, Art. 35, N. 22.

kararda aynı sonuca ulaşmıştır. Alman bir firma Avusturya’da mukim, telefon kılıfı üreten bir firmaya sipariş vermiş, Alman firmanın iddialarına göre Avusturya firması sipariştten daha fazla miktarda ürünü alıcıya göndermiştir. Olayda Mahkeme diğer sebeplerin yanında alıcı tarafından sözleşmeye aykırılık hususunda gerekli bildirim yapılmadığı gerekçesine dayanarak, davacı Avusturya firmasının, gönderdiği malların bedelinin ödenmesi konusundaki talebini kabul etmiştir¹⁹³.

D. Malın Kalitesi

CISG m. 35/1 uyarınca mal, taraflarca anlaşılmış olan kalitede teslim edilmelidir. Alıcıya teslim edilen mallar sözleşmede öngörülen kalitede olmalıdır. Malların dayanıklılığı, kullanım ömrü, sağladığı yararı gibi nitelikleri kaliteyi belirler. Bu noktada alıcıya teslim edilen malın kalitesinin sözleşmede kararlaştırılandan daha düşük ya da daha yüksek olması arasında fark yoktur¹⁹⁴; önemli olan malların sözleşmede kararlaştırılan kalitede olmasıdır. Sözleşmede kararlaştırılanın yerine daha kötü kalitede, hatta daha iyi bir kalitede malın teslimi halinde sözleşmeye uygun olmayan bir mal teslimi söz konusu olacaktır¹⁹⁵. Malın menşei, imal yılı, üretildiği yer, hammaddesi, orijinalliği, bileşimi gibi hususlar malın kalitesi kapsamında değerlendirilir¹⁹⁶. Söz konusu özellikler CISG çerçevesinde çözülen çeşitli uyuşmazlıklarda malın kalitesi kapsamında ele alınmışlardır. Münih Yüksek Eyalet Mahkemesi tarafından görülen bir davada satım konusu organik arpanın kalitesini (organik olup olmadığını) tespit için gerekli olan belgelerin alıcıya sunulmamış olması edimin CISG m. 35/1 anlamında kalite bakımından, sözleşmeye aykırı olarak ifası şeklinde yorumlanmıştır¹⁹⁷. Yine konuya ilişkin bir kararda Köln Yüksek Eyalet Mahkemesi bir yük taşıtının taraflar arasındaki sözleşmede ve belgelerde görüldüğünden iki yıl daha yaşlı olmasını malın kalitesinin sözleşmeye uygun olmaması olarak değerlendirmiştir¹⁹⁸. Malın menşeinin malın kalitesinin bir ögesi olduğu, sözleşmede belirlenenden farklı menşei olan malın tesliminin

¹⁹³ LG Köln, 5.12.2006, IHR 2007, s. 162-163.

¹⁹⁴ **Baysal**, s.226

¹⁹⁵ **Ferrari**, Franco. Fundamental Breach of Contract Under the UN Sales Convention, 25 Years of Article 25 CISG, Journal of Law and Commerce, Vol. 25, Spring 2006, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari14.html>. Art. 35, N. 1.

¹⁹⁶ **Magnus**, Art. 35, Rn. 4.

¹⁹⁷ OLG München, 13.11.2002, CISG-Online N. 786.

¹⁹⁸ OLG Köln, 21.5.1996, CISG-Online N. 254.

sözleşmeye uygun olmayan bir ifa olacağı hususu ise Zweibrücken Yüksek Eyalet Mahkemesi tarafından verilen 2004 tarihli bir kararda dile getirilmiştir¹⁹⁹. Bunların haricinde alıcının dilinde kullanım kılavuzunun eksikliği, Darmstadt Eyalet Mahkemesince sözleşmede belirlenen kaliteye uygun olmayan bir malın söz konusu olması nedeniyle sözleşmeye aykırı bir ifa olarak görülmüştür²⁰⁰.

E. Tür Bakımından

Alıcıya teslim edilen malların sözleşmeye uygun sayılabilmesinin bir başka ölçütü de malların sözleşmede kararlaştırılan türde olmasıdır. Malların türü söz konusu olduğunda en çok tartışılan konu aliud ifa halinde ne olacaktır. Aliud ifa, alıcıya sözleşmede kararlaştırılandan farklı türde bir malın teslim edilmesidir. Tartışma aliud ifanın bir ayıplı ifa mı; yoksa ifa etmeme mi olduğu noktasında toplanmaktadır. Aliud ifa, ifa etmeme olarak kabul edilirse satıcı hakkında temerrüt hükümleri, ayıplı ifa olarak kabul edilirse sözleşmeye aykırılık hükümleri uygulanacaktır²⁰¹. Şeker yerine tuz, patates yerine mısırın teslim edilmesi, sözleşmeye aykırılık olup, alıcının CISG md.39'a göre bu durumu bildirmesi gerekir. Her aliud teslimi, sözleşmenin ifa edilmemesi veya malın teslim edilmemesi olarak değil, sözleşmeye aykırılık olarak değerlendirilir²⁰².

Stuttgart Eyalet Mahkemesi 2002 yılında verdiği bir karara konu olan olayda satıcı alıcıya somaki mermerinden (porphyry) yapılmış kaldırım taşı yerine çakıl taşından (gravel) yapılmış farklı nitelikteki bir kaldırım taşı göndermiştir²⁰³. Mahkeme kararda olayda bir aliud ifanın söz konusu olup olmadığı tartışmasına girilmesi gerekmediğini, aliud ifa olsa da olmasa da yapılan ifanın sözleşmeye aykırı bir mal teslimi olduğunu ifade etmiştir. Ancak kararlaştırılan maldan açıkça farklı bir malın ifası konusunda farklı görüşlerin mevcut olduğunu belirtmekte de fayda bulunmaktadır. Böyle bir ifanın sözleşmeye aykırı bir ifa sayılması ile edimin hiç ifa edilememesi arasındaki fark, CISG m. 39 ve 49'un uygulanmaları açısından önem

¹⁹⁹ OLG Zweibrücken, 2.2.2004, CISG-Online N. 877.

²⁰⁰ LG Darmstadt, 29.5.2001, IHR 2001, s.160.

²⁰¹ **Ayhan**, Hilal Lale. Birleşmiş Milletler Viyana Satım Antlaşması'ne Göre Uluslararası Satım Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XV, Y. 2011, Sa.2, s.9

²⁰² **Zeytin**, s. 128.

²⁰³ LGStuttgart, 4.6.2002, CISG-Online N. 909.

arz etmektedir. Edimin hiç ifa edilmemiş sayılması halinde CISG m. 39'da alıcı için öngörülen bildirim yükümlülüğü mevcut olamayacak, ayrıca alıcı CISG m. 49/1'de kendisine tanınan hakları kullanabilecektir²⁰⁴. Bazı mahkemeler ve doktrinde bazı yazarlar tarafından, sözleşmede belirlenen edim ile ilişkisi olmayan, söz konusu edime yabancı bir ifanın mevcudiyeti durumunda edimin hiç ifa edilmemiş sayılması gerektiği dile getirilmekle birlikte²⁰⁵ doktrinde ve uygulamada hakim olan görüş söz konusu durumda da sözleşmeye uygun olmayan bir ifanın mevcut olacağı yönündedir²⁰⁶. Hakim görüş dikkate alındığında, sözleşmede belirlenen edime yabancı bir ifanın sözleşmeye uygun olmayan bir ifa olarak kabul edilmesi halinde kural olarak alıcının CISG m. 38 ve 39'da düzenlenen muayene ve bildirim yükümlülükleri mevcut olacak, fakat çoğu olayda CISG m. 40 devreye gireceğinden, yani sözleşmeye aykırılık, satıcının bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı olgulara dayanacağından satıcı CISG m. 38 ve 39'a başvuramayacaktır²⁰⁷.

F. Paket ve Muhafaza

CISG m. 35/1 uyarınca tarafların sözleşme ile kararlaştırdıkları muhafaza ve paketleme şartlarına uymamış olmaları malların sözleşmeye aykırılığını doğurur. Günümüzde uluslararası taşımanın çok uzak yerler arasında yapılabilmesi düzenlemenin önemini artırmaktadır. Muhafaza ve paketlemeye yönelik anlaşmanın zımni de yapılabileceği ve taraflar arasındaki teamüllerin de zımni bir anlaşmaya vücut verebileceği kabul edilmektedir. Farklı ülkelerde farklı uluslararası teamüller var ise, satıcının ülkesindeki teamüllere öncelik tanınır²⁰⁸. Bu konuda teamül olmaması halinde, malın muhafaza ve korunması için uygun olan paketlemenin yapılması gereklidir²⁰⁹. Saarbrücken Yüksek Eyalet Mahkemesi 2007

²⁰⁴ **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 31.

²⁰⁵ Bu yöndeki görüş temel olarak Sekreterliğin CISG m. 30'a ilişkin olarak belirtmiş olduğu, patatesin yerine mısır teslimi halinde ifanın gerçekleşmemiş olacağı yönündeki görüşüne dayanmaktadır (Secretariat Commentary on 1978 Draft, Art. 29 N. 3). Bu görüş ile ilgili olarak Bkz. **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 32.

²⁰⁶ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 35, N. 10; **Ferrari**, Art. 35, N. 9; **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 33; **Çetiner**, Bilgehan. SachmaengelhaftungdesVerkaufersnach dem Un-Kaufrechtund der deutschenSchuldrechtsreform, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C.2, S.4, s. 79.

²⁰⁷ **Ferrari**, Art. 35, N. 9; **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 33.

²⁰⁸ **Ferrari**, Art. 35, N. 23.

²⁰⁹ **Çetiner**, s. 81.

yılında bu konuda verdiği bir kararda, satım konusu mermer blokların, taşıyan aracın ani fren yapması halinde zarar görebilecek şekilde paketlenmiş olmasını, sözleşmeye aykırı yapılmış bir ifa olarak nitelendirmiştir²¹⁰.

Tarafların, malın paketi konusunda sözleşmede açık bir düzenlemeye yer vermiş olmaları mümkün olduğu gibi böyle bir düzenlemeye hiç yer vermemiş olmaları da mümkündür. Bu durumda satıcının, malı, sağlam şekilde alıcıya teslim etmek için ihtiyaç duyulan ambalaj hangisi ise onun içinde teslim etmesi gerekir. CISG m.35, f.2 (d) uyarınca paketin, "ilgili türden mallar için mutata sayılan şekilde veya böyle mutata bir şeklin var olmadığı hallerde, malın muhafazası ve korunmasına uygun olan şekilde" olması aranır. Dolayısıyla öncelikle araştırılması gereken husus, bu malın nakli için "mutata" hale gelmiş bir paketleme usulünün mevcut olup olmadığıdır. Mutata olanı saptamak üzere CISG m.9, f.1 uyarınca, taraflar arasında gelişmiş olan alışkanlıklara ve bunlar mevcut değilse m.9, f.2 uyarınca o branşta gelişmiş milletler arası ticari teamüllere bakmak söz konusu olacaktır. Eğer bu şekilde de olağan ambalajlama usulü tespit edilemiyorsa, bu sefer yedek olarak satıcının iş yerinin bulunduğu yerdeki teamüllere bakmak gerekir. Ancak hiçbir şekilde "mutata" olanının saptanmadığı hallerde, malın muhafazası ve korunması için uygun münasip olan şekilde ambalajın yapılmış olması aranacaktır. Uygun ambalajı saptamak için malın türü, nakliyenin türü ile süresi ve iklim koşullarının dikkate alınması gerekir. Satıcıdan beklenen, malı, gerçekleşme olasılığı olan, hesaba katılabilir tehlikelere karşı koruyacak bir ambalaj içinde sunmasıdır.

II.Malın CISG'de Belirlenen Kriterlere Uygunluğu (Objektif Uygunluk)

CISG m. 35/2, lafzından da anlaşıldığı üzere, sözleşmede malın miktarı, kalitesi, türü, paketlenmesi ve muhafazası hakkında bir düzenleme mevcut olmaması veya sözleşmede mevcut düzenlemelerin yeterli olmaması halinde devreye giren bir yedek hukuk kuralı niteliğindedir²¹¹. CISG m. 35/2 ile tarafların malın niteliği hususunda belirleme yapmaması durumunda malın taşınması gereken nitelikler için objektif asgari standartlar getirilmiştir²¹².

²¹⁰ OLG Saarbrücken, 17.01.2007, CISG-Online N. 1642.Bkz.**Baysal**, s.242

²¹¹ **Ferrari**, Art. 35, N. 11; **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 35, N. 12. Bu hususu açıkça ifade eden bir mahkeme kararı için Bkz. LG Aschaffenburg, 20.4.2006, CISG-Online N. 1446.

²¹² **Saenger**, in Bamberger/Roth, Art. 35, N. 4.Bkz. **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri. s.195.

CISG m. 35/1 uyarınca malın taşınması gereken niteliklere ilişkin olarak tarafların belirledikleri hususlar ile CISG m. 35/2 uyarınca malın taşınması gereken niteliklere ilişkin olarak Antlaşma'nın öngördüğü hususlar arasındaki temel fark CISG m. 35/3'de ortaya çıkmaktadır. Aşağıda da değinileceği üzere CISG m. 35/3, alıcının sözleşmenin kurulması anında bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı sözleşmeye aykırılıklardan satıcının, 2. fıkranın (a) ila (d) bentleri çerçevesinde sorumlu olmadığını düzenlemektedir. CISG m. 35/1 açısından ise alıcının sözleşmenin kurulması anında bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı sözleşmeye aykırılıklar nedeniyle satıcının sorumluluğunun ortadan kalkması, bir başka deyişle 3. fıkra hükmünün sözleşmede belirlenen hususlara ilişkin olarak kıyasen uygulanması söz konusu olmayacaktır²¹³.

A.Mutat Kullanım Amacı

CISG md.35 f.2 b. a'ya göre mallar aynı türden malların mutat olarak tahsis edildiği kullanım amacına uygun ise sözleşmeye uygundur. Malın mutat olarak tahsis edildiği kullanım amacına uygun tüm özelliklerin gerçekten malda bulunması gerekir, bu özellikler değerlendirilirken ortalama makul bir kişinin beklentileri esas alınır²¹⁴. Mal alım satımının ticari hayat ile ilgili olması nedeniyle malın tekrar satılabilir nitelikte de olması gerekmektedir²¹⁵. Avrupa Birliğinde bazı malların örneğin CE işaretini taşıması, tüketicilere satılacak mallar ise makul bir tüketicinin beklentilerini karşılayacak özellikleri, örneğin reklamlarda ve etiketlerde belirtilen nitelikleri taşıması gerekir²¹⁶. Diğer kullanım alanları için de ticaret hayatının makul ve objektif beklentileri esas alınmalıdır. Hazır giyim işinde belirtilen beden ölçüsüne uyulmalı, kesim ve modern hatası olmamalı, yiyecekler yenerek tüketmeye uygun olmalı, teknik özellikli malın kullanım ve bakım kılavuzu olmalıdır²¹⁷.

²¹³ **Ferrari**, Art. 35, N. 12; **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 35, N. 38.

²¹⁴ **Sekretarya Şerhi**, Art 33 N.5; Bkz. **Zeytin**, Zafer. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın (CISG) Uygulama Alanına İlişkin Bir İnceleme, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.24,2008. s.128.

²¹⁵ **Honnold**, s.225, Witz/Salger/Lorenz/Salger Art.35 N.9; Piltz, Int.Kaufrecht §5 N.46.Bkz. **Zeytin**.(CISG),s.128.

²¹⁶ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer Art. 35 N.14.

²¹⁷ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. N. 35 N.14.

Malın mutat kullanıma uygunluğu belirlenirken, satıcının ülkesindeki mi yoksa alıcının ülkesindeki objektif kriterler dikkate alınmalıdır? Bu konuda genel bir kural koymak yerine somut olayın özelliklerine göre karar vermenin yerinde olduğu savunulmaktadır: Buna göre satıcının ülkesindeki standartları sağlamayan bir mal, alıcının veya kullanıcının ülkesindeki standartları karşılıyorsa sözleşmeye aykırılık yoktur, meğerki alıcı satıcının ülkesindeki yüksek standartlarda mal istediğini karşı tarafa anlaşılır şekilde açıklamış olsun²¹⁸. Ancak bu halde tarafların açık ya da zımnı olarak kararlaştırdıkları, sözleşmeye uygun maldan bahsetmek daha doğrudur. Bu nedenle CISG md.35 f.2 yerine fıkra 1 uygulama alanı bulmalıdır.

Satıcı alıcı tarafından özellikle bilgilendirilmemişse veya somut olayın diğer özellikleri örneğin satıcının alıcının ülkesinde veya kullanıcının ülkesinde temsilciliğinin, şubesinin olması, alıcı ile daha önceki alışverişleri, daha önce o ülkeye düzenli şekilde ihracatta bulunmuş olması haklı kılmıyorsa satıcının, alıcının veya kullanıcının ülkesinde o mal için geçerli olan özel yasal düzenlemeleri bilmesi gerekmemektedir. Bu nedenle satıcı alıcının veya kullanıcının ülkesindeki yasal düzenlemelere uygun mal teslim etmek zorunda değildir. Teslim edilen mal, alıcının veya kullanıcının ülkesindeki yasal düzenlemelerin aradığı özelliklere (güvenlik ve standartlarla ilgili) sahip olmasa da, sözleşmeye aykırılıktan söz edilmez²¹⁹. Şüphe halinde satıcının bildiği ve bilmesi gerektiği özellikler esas alınarak olayın değerlendirilmesi gerekir.

Tarafların malların kullanım amacına ilişkin bir belirleme yapmamaları halinde, malların en azından mutat kullanım amacına uygun olmasını istedikleri öngörülmüştür. Bu durumda alıcıya teslim edilen malların aynı cins malların sahip olduğu ortalama kalitede olması gerekir. Diğer bir deyişle, malların objektif bir bakış açısıyla ticari hayattaki beklentileri karşılayacak durumda olması gerekir. Fakat bu noktada malın mutat kullanıma uygun olmasının, Kara Avrupası hukukundaki çeşit borcunda malın orta kalitede olması²²⁰ mı, yoksa Anglosakson hukukundaki ticarete elverişlilik mi anlamına geldiği tartışma yaratmıştır. Konuyla ilgili olarak Hollanda Yüksek Mahkemesi bir kararında her iki ölçütü de kullanmamış; mutat kullanım amacı kavramını otonom bir şekilde yorumlayarak Antlaşmanın birçok yerinde geçen

²¹⁸ **Schwenzer**, in Schlechtriem/SchwenzerArt. 35 N.16.

²¹⁹ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer Art. 35 N.17.Bkz.Cisg-online 144=BGHZ 129,75,84;Cisg-online 387; ve dn.97'deki diğer kararlar.

²²⁰ Örn. TBK m.86 (EBK m.70)

“makul olma” ölçütünü uygulamıştır. Mahkemeye göre makul kalitede olan mallar mutata kullanım amacına uygundur²²¹.

Mutata kullanım amacı ile ilgili diğer bir tartışma, mutata kullanım amacının tespitinde alıcının ülkesinin standartlarının mı, yoksa satıcının ülkesinin standartlarının mı esas alınacağıdır. Bu konuda birden çok görüş öne sürülmüştür. Bir görüşe göre mutata kullanım amacına uygunluk, satıcının iş yerinin bulunduğu ülkenin ve alıcının malları kullanacağı ülkenin standartlarına göre belirlenir. Ancak satıcının, alıcının malları kullanacağı ülkenin standartlarına göre mutata kullanım amacına uygun mal teslim edebilmesi o ülkedeki standartları bilmesine bağlıdır. Diğer görüşe göre ise, ticari hayatın gerçeklerine daha uygun düşeceği gerekçesiyle, somut olayın özelliklerine bakılarak alıcıya teslim edilen malların mutata kullanım amacına uygun olup olmadıkları tespit edilmelidir²²². Konuyla ilgili olarak Alman Federal Mahkemesi'nin verdiği bir karar, kendisinden sonra yeknesak bir uygulamaya yol açması bakımından son derece önemli olmuştur. Bu karar uyarınca satıcı, kural olarak, alıcının ülkesindeki kamu hukuku standartlarını bilmek ve buna uygun mal teslim etmek zorunda değildir. Fakat alıcı kendi ülkesindeki kamu hukuku standartlarını satıcıya bildirdiyse, alıcı ile satıcının ülkelerinin standartları birbirleriyle aynı ise veya satıcı başka bir yoldan alıcının ülkesinin standartlarından haberdarsa mutata kullanım amacına uygun mal teslim edebilmek için bu standartları taşıyan malları alıcıya teslim etmelidir²²³.

B.Özel Kullanım Amacı

CISG m. 35/2-b uyarınca satıcı, kendisine açıkça ya da zımni olarak bildirilen özel kullanım amacına uygun mal teslimi ile yükümlüdür. Bu hüküm ile esas olarak, alıcının ihtiyacı olan malı genel olarak tarif etmesi ve fakat satım konusu mala ilişkin net ve eksiksiz bir spesifikasyonu yapabilecek bilgiye sahip olmaması hali düzenlenmektedir. Alıcı, burada malı satın almaktaki amacını satıcıya bildirmekte ve malın bu amaca uygun olup olmadığının tespitini sattığı mal konusunda daha üstün

²²¹ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.200; **Baysal**, s.232

²²² Görüşler için Bkz. **Ayhan**, s.12

²²³ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.202; **Baysal**, s.234.

ve detaylı bilgiye sahip olan satıcıya bırakmaktadır²²⁴. Ancak, alıcının, satıcının bilgisine güvenmediği veya güvenmesinin makul olmadığı anlaşılır ise alıcı, satıcının sorumluluğuna dayanamayacaktır²²⁵. CISG m. 35/2-b’de alıcının satıcıya malın kullanım hakkına ilişkin bilgi vererek, bir dereceye kadar sözleşme kapsamını tek taraflı olarak belirlemesi söz konusu olduğundan, düzenleme satıcıyı olası risklerden korumak için dar yorumlanmalıdır²²⁶.

Malın özel kullanım amacının sözleşmede yer almasına gerek yoktur²²⁷. Satıcı sadece malın özel kullanım amacı konusunda bilgi vermesi gerekli ve yeterlidir²²⁸. Satıcın malın özel kullanım amacı konusunda bilgi vermesi halinde kamu hukukundan kaynaklanan düzenlemeler de dahil olmak üzere malın bu özel kullanım amacına uygun olmamasından satıcı sorumludur²²⁹. Satıcının malın özel kullanımı konusundaki bilgisi alıcının açık bilgilendirmesine dayanabileceği gibi, zımni olarak somut olayın özelliklerine de dayanabilir. Malın özel kullanım amacı satıcı tarafından bilinmese de, bu amaç makul bir satıcı tarafından somut olayın özelliklerinden anlaşılabilir ise, satıcının malın özel kullanım amacını bildiği kabul edilmektedir²³⁰. Bu yorum, CISG md.35 f.2 b.b’nin kaleme alınış biçimindeki ‘...bildirilen’ ifadesine uygun olmamakla birlikte, hükmün bütünü ele alındığında hükmün amacına uygundur.

Satıcının özel kullanım amacını sözleşmenin yapıldığı anda bilmesi esas olup, satıcının bu konuda daha sonra edindiği bilgi, hükmün uygulanması için yeterli değildir²³¹. Bu kriterin geçerli olabilmesi için bir diğer şart da, Alıcının, satıcının bilgisine ve değerlendirmesine güvenmesidir. Nitekim bir Alman Mahkemesi kararında açıkça belirtildiği üzere alıcının, satıcının bilgi ve değerlendirmesine güvenip güvenemeyeceği şüpheli ise bu şüphe halinden alıcı yararlanır²³². Ancak alıcının satıcının bilgi ve değerlendirmesine güveni mantığa aykırı ise, bu halde satıcı, özel kullanım amacından sorumlu tutulamaz. Bu durum özellikle, alıcının üretim sürecine dahil olduğu, malları satımdan önce incelediği, satıcının aksi yönde

²²⁴ **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 106.

²²⁵ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 35, N. 23.

²²⁶ **Ferrari**, Art. 35, N. 18.

²²⁷ Almanların hükmün bu yönde değiştirilmesine yönelik başvuruları konferansda kabul görmemiştir. Bkz. **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer Art. 35 N.20.

²²⁸ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer Art. 35 N.20.

²²⁹ **Zeytin**, (CISG).s,130.

²³⁰ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer Art. 35 N.21.

²³¹ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer Art. 35 N.23.

²³² LG Coburg, 12.12.2006, CISG-Online N. 1447.

tavsiyelere rağmen malı aldığı ya da belirli bir marka malı istediği hallerde söz konusu olabildiği gibi, satıcının açıkça satmış olduğu mal konusunda herhangi bir uzmanlığı bulunmadığı hallerde de sıkça rastlanır²³³.

Normalde, malın özelliklerini satıcı daha iyi bildiği ve alıcının da bu bilgiye güvendiği varsayımından hareketle, satıcı özel kullanım amacı hakkında bilgilendirildikten sonra satıcı verdiği malın özel kullanım amacına uygun olduğunu ispatlamakla yükümlüdür. Ancak, alıcının satıcının bilgisine güvenmediği veya güvenmesine gerek olmadığı hallerde, alıcıyı korumayı gerektirecek bir olay yoktur²³⁴. Coburg Eyalet Mahkemesi 2006 yılında verdiği bir kararda bu yönde bir sonuca ulaşmıştır. Davaya konu olayda davacı Hollanda menşeli fidanlık işleten bir şirket, davalı ise bahçe işleri alanında iştegal eden bir Alman şirkettir. Davalı şirket davacı şirkete bitkilerin ayıplı olması, düşük kalitede olmaları ve iklim bölgesine uygun olmamaları gerekçesiyle sözleşmede belirtilen semenden daha düşük bir semenle ödeme yapmış, davacı şirket açtığı davada sipariş verilen bitkilerin davalıya ayıpsız olarak gönderildiğini ileri sürmüştür. Mahkeme tarafından alıcının uyması gereken bildirim süresi gibi hususların yanında, CISG m. 35/2-b düzenlemesinin olayda uygulanmasının mümkün olup olmadığı da tartışılmıştır. Mahkeme tarafından yapılan değerlendirmede, alıcının da bitkiler alanında uzman kişi olduğu saptandığından satıcının bilgisine ve değerlendirmesine güvenmesine gerek olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca alıcı ve satıcı arasındaki ticari ilişkinin uzun bir süredir devam etmekte olduğu gerekçesiyle, alıcının satıcıya güvenip güvenmediğinin araştırılmasına gerek olmadığı sonucuna varılmıştır. Satıcının sadece aracı olarak kompleks nitelikte malların satışını yapması ya da satıcının, alıcıyı bilgisi olmadığı konusunda uyarması (örneğin yerli uzmanlarla çalışmasını önermesi) hallerinde, satıcının bilgisi olmadığı kabul edilmelidir²³⁵.

C.Numune veya Modele Uygunluk

CISG m. 35/2-c uyarınca, alıcıya sunulan bir model ya da numune mevcut ise satış konusu mal bu numune veya modele uygun olmalıdır. Genellikle, numune ya da

²³³ Ferrari, Art. 35, N. 20.

²³⁴ Kröll, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 122.

²³⁵ Kröll, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art. 35, N. 125; Schwenger, in Schlechtriem/Schwenger, Art. 35, N. 23.

model malın somut tanımı olarak görülür, bu nedenle de satıcı tarafından malların söz konusu numune ve modele uygun olacağı yönünde verilecek ayrı bir taahhüt gerektirmez²³⁶. Satıcı tarafından başka birine ait modele gönderme yapılması da bu kapsamda değerlendirilecektir.

Viyana Satım Sözleşmesi'nde, satıcının teslim ettiği malın numune veya modele uygun olmaması halinde ayıba karşı tekeffül gereğince sorumlu tutulamayacağı iki hal bulunmaktadır;

- Satıcı, alıcıya sunduğu numune veya örneğin, sözleşme konusu malların yalnızca bazı niteliklerini temsil ettiğini tasarlayarak numune veya modeli sunmuşsa,
- Satıcı, alıcıya sunduğu malı yaklaşık olarak alıcıya tanıtmak amacıyla numune veya model sunmuşsa,

Satıcının sunduğu numune veya modele uygun olmayan mal teslim etmesi sebebiyle bu hüküm bağlamında sorumluluğu gündeme gelmeyecektir. Ancak ilk istisnanın uygulanabilmesi için satıcının niyetinin açıkça anlaşılabilmesi gerekmektedir.

Türk hukukunda taraflar, sözleşme konusu olan malın alıcıya veya üçüncü bir kişiye bırakılan örneğe veya tespit ettikleri bir mala uygun olması konusunda anlaşmışlarsa, yapılan satım sözleşmesi numune üzerine satış olarak kabul edilir²³⁷. Ancak taraflar, numune ile aynı özelliklere sahip bir malın teslimi açıkça kararlaştırmamışlarsa numune üzerinden satış olarak kabul edilmeyecektir²³⁸. Satımın numune üzerine satım olması ve satıcının teslim ettiği malın numuneye uygun olmaması halinde alıcı, ayıba karşı tekeffülden doğan haklarını kullanabilecektir²³⁹.

Bu bölümde saydığımız sözleşmeye uygunluk ölçütlerine aykırılığın önemli derecede olmasının CISG bakımından bir önemi yoktur. CISG sözleşmeye aykırılığın gerçekleşmesi için aykırılığın önemli olmasını aramamıştır. Sözleşmeye aykırı mal teslim edilmesi tek başına sözleşmenin ihlal edilmesi için yeterli

²³⁶ **Kröll**, in Kröll/Mistel/Viscasillas, Art. 35, Rn. 129. Numune veya modelin sunumunu taraflar arasında zımni bir anlaşma olduğu yönünde bkz. Ferrari, in Ferrari/Kieninger/ Mankowski Art. 35, Rn. 21.

²³⁷ **Acar**, Hakan. 1980 Tarihli Malların Uluslararası Satışına İlişkin Viyana Konvansiyonu'nda Ayıba Karşı Tekeffül, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 2, Yıl: 2007., s. 34; **Yavuz**, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 6. Baskı, İstanbul, 2002. (Borçlar), s.195-196; **Yavuz**, Cevdet. Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu, İstanbul, 1989. (Sorumluluk), s.65.Bkz.**Ayhan**, s.17.

²³⁸ **Acar**, a.g.e., s. 34. Bkz.**Ayhan**, s.17.

²³⁹ **Yavuz**, (Borçlar), s. 195. Bkz.**Ayhan**, s.17.

sayılmıştır. Ancak alıcıya teslim edilen mallarda görülen sözleşmeye aykırılığın önemli olması, alıcının kullanacağı seçimlik hakları etkileyecektir. Şöyle ki, mallarda görülen sözleşmeye aykırılığın boyutu sözleşmenin “esaslı” ihlalini sonuçluyorsa alıcı, sözleşmeden dönme veya malın yenisi ile değiştirilmesi seçimlik haklarını da kullanabilecektir. Eğer mallarda görülen sözleşmeye aykırılık önemsizse alıcı, adı geçen seçimlik haklarının dışındaki haklarını kullanabilir. Sonuç olarak söylenebilir ki, tarafların sözleşmede belirledikleri niteliklere sahip olmayan mallar sözleşmeye aykırı olacaktır. Eğer taraflar malların niteliğine ilişkin sözleşmede düzenleme yapmamışlarsa veya tarafların yaptıkları düzenleme açıklık sağlamaktan uzaksa mallar yukarı da sayılan ölçütlere uygun olmalıdır. Bu açıdan alıcıya teslim edilen mallar mutata kullanım amacına, özel kullanım amacına, örnek veya modele, mutata paketlenme veya muhafazaya uygun değilse sözleşmeye aykırılık doğacaktır. Alıcı, diğer şartların da varlığı halinde, sözleşmeye aykırılıktan doğan haklarını kullanabilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SATICININ AYIBA VE ZAPTA KARŞI TEKEFFÜL YÜKÜMLÜLÜĞÜ

I. Ayıba Karşı Tekeffül

A. Sözleşmeye Uygun Olmayan Malların Tesliminden Yükümlülüğün Şartları

1. Maddi Şartlar

a. Alıcının Sözleşmeye Aykırılığı Bilmemesi

Alıcının, CISG uyarınca sözleşmeye uygun olmayan mal tesliminden dolayı satıcının sorumluluğuna gidebilmesi için mallardaki sözleşmeye aykırılığı bilmemesi gerekir. Alıcı sözleşmenin kurulması anında, sözleşmeye aykırılıkları biliyorsa veya bilmemesi mümkün değilse, satıcı CISG m.36/II kapsamında sorumlu olmayacaktır. CISG m.35/I bu fıkranın kapsamı dışında bırakılmıştır. Zira satım konusu malların niteliklerinin taraflarca belirlendiği bu durumda, sözleşmenin kurulması anında alıcının bildiği ayıplardan söz edilemez. CISG m.35/I kapsamında neyin sözleşmeye aykırılık oluşturup oluşturmayacağını taraflar kendi iradeleri ile kararlaştıracaklardır. Alıcı bu aşamada malların niteliğine ilişkin bir eksikliği biliyor ve fakat bu eksikliğe bir itirazda bulunmuyorsa, malların o niteliği sözleşme içeriği haline gelecektir. Fıkra I kapsamındaki malların ancak sözleşmenin kurulmasından sonra sözleşmeye uygun olmadığı söylenebilir. Malların CISG m.35/II'de sayılan nitelikler ise objektif olarak belirlenmiş niteliklerdir ve sözleşmenin kurulmasından önce var olabilirler²⁴⁰. O halde alıcının sözleşmenin kurulması anında bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı sözleşmeye aykırılıklardan söz edilebilir. Sonuç olarak alıcı sözleşmenin kurulması anında malların mutata kullanım amacına, özel kullanım amacına, örnek veya modele, mutata paketlenme veya muhafazaya uygun olmadığını zaten biliyorsa veya bilmemesi mümkün değilse, sonradan malların sözleşmeye aykırı olduğu iddiasında bulunamaz²⁴¹.

²⁴⁰ **Henschel**, René Franz. Interpreting or Supplementing Article 35 of the CISG by Using UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts and the Principles of European Contract Law, November 2004, s.9. Erişim Adresi: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/henschel>. Bkz. **Ahyan**, s.36.

²⁴¹ **Aksakal**, Enver. Birleşmiş Milletler Anlaşması (CISG) Kapsamında Satıcının Sözleşmeye Uygun ve Üçüncü Kişilerin Hak Veya Taleplerinden Ari Mal Teslim Etme Borcu, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 88, Sayı: 1, Yıl: 2014. s.351.

Fıkıradaki bahsi geçen sözleşmeye aykırılık, ilk bakışta fark edilebilecek, açık ayıpları kastetmektedir²⁴². Zira bu fıkranın alıcıya malı teslim almadan önce muayene külfeti yüklediği söylenemez. Alıcının sözleşmenin kurulmasından önce muayene yükümlülüğü olmadığından, muayene ile ortaya çıkarılabilecek ayıplar, alıcının bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı ayıpların kapsamına giremez. Bu çıkarımın bir sonucu olarak alıcının bilmemesinin mümkün olmaması demek, alıcının ağır ihmaliyle mallardaki sözleşmeye aykırılığı bilmemesi demektir. Alıcının, kendisiyle benzer konumdaki diğer alıcıların hemen fark edebileceği açık sözleşmeye aykırılıkları bilmemesi mümkün değildir²⁴³. Burada belki alıcının teslimden önce muayene külfeti olduğundan bahsedemeyiz; ama alıcının sözleşmenin kurulmasından önce, mala göz atma özenini göstermesi gerektiğinden bahsedilebilir. Mala göz atmayan veya göz atmasına rağmen açık ayıbı fark etmeyen alıcının ayıbı bilmemesinin mümkün olmadığı söylenebilir. İşte bu açıdan satıcının sözleşmeye uygun olmayan mal tesliminden sorumlu olabilmesi için alıcının mallarda bulunan sözleşmeye aykırılıkları tam anlamıyla bilmemesi gerekir²⁴⁴.

b. Sözleşmeye Aykırılığın Hasarın Alıcıya Geçtiği Anda Mevcut Olması

CISG m.36/I uyarınca satıcının sözleşmeye uygun olmayan mal tesliminden sorumlu olması için sözleşmeye aykırılığın, hasarın alıcıya geçtiği anda bulunması gerekir. Hasarın alıcıya geçtiği anda sözleşmeye aykırılığın belli olmasına ise gerek yoktur. Satıcı hasarın alıcıya intikali anında mevcut olup da hasarın intikalinden sonra belirgin hale gelen sözleşmeye aykırılıklardan da sorumludur. Düzenlemenin tersinde anlaşılacağı üzere satıcı, hasarın alıcıya intikali anından sonra meydana gelen sözleşmeye aykırılıklardan sorumlu olmayacaktır²⁴⁵.

Hasarın ne zaman alıcıya intikal edeceği ise önce taraflar arasındaki sözleşmeye bakılarak anlaşılacaktır. Sözleşmede hasarın intikaline ilişkin bir düzenleme yoksa CISG 'nin hasarın intikalini düzenleyen maddelerine bakılacaktır. Kısaca bahsetmek gerekirse, satıcının malları alıcıya sadece göndermekle yükümlü olduğu gönderilecek borçlarda hasar malların ilk taşıyıcıya teslimi anında alıcıya intikal eder. Taşıma

²⁴² Ayhan, s.36.

²⁴³ Baysal, s.242.

²⁴⁴ Aksakal, s.352.

²⁴⁵ Schwenger, in Schlechtriem/Schwenger, Art. 36, N. 3.

halindeki malların satılması halinde ise kural olarak hasar sözleşmenin kurulması anında alıcıya geçecektir. Alıcının, satıcının iş yerine gitmesini gerektiren aranacak borçlarda hasar, alıcının malları teslim aldığı veya malları zamanında teslim almazsa mallar tasarrufuna hazır bulundurulduğu anda alıcıya intikal edecektir. Son olarak satıcının, borcunu kendi iş yerinden başka bir yerde ifa edeceği götürülecek borçlarda hasar, teslim borcunun muaccel olduğu ve alıcının malların tasarrufuna hazır olduğundan haberdar olduğu anda alıcıya intikal edecektir²⁴⁶.

Aynı maddenin ikinci fıkrası ise hasarın alıcıya intikal etmesinden sonra gerçekleşen sözleşmeye aykırılıklardan satıcının sorumluluğunu düzenlemektedir. Buna göre satıcı, hasarın alıcıya geçmesinden sonra bir yükümlülüğüne aykırı davranarak sözleşmeye aykırılık meydana getiriyorsa bundan sorumludur. Satıcı herhangi bir yükümlülüğünü ihlal ederek sözleşmeye aykırılık oluşturuyorsa, sözleşmeye aykırılığın hasarın alıcıya intikalinden sonra gerçekleştiği savunmasında bulunamaz. Satıcının yükümlülük ihlaline, alıcıya verdiği garantinin ihlali de dahildir. Bunun için satıcı malların belirli bir süre, mutlak kullanım amacına veya kararlaştırdıkları amaca uygun kalacağını, malların belirli bir süre belirli nitelikleri veya özellikleri koruyacağını alıcıya garanti etmiş olmalıdır. Garanti ettiği hususlar gerçekleşmezse satıcı, sözleşmeye aykırılığın hasarın alıcıya intikalinden sonra ortaya çıktığını savunamaz.

c. Erken Teslim Halinde Satıcının Sözleşmeye Aykırılığı Gidermemesi

CISG m.37 satıcıya, erken teslim halinde, sözleşmeye aykırılık sorumluluğundan kurtulması için bir imkan vermektedir. Buna göre malları teslim tarihinden önce teslim eden satıcı, teslim tarihi gelinceye kadar tüm sözleşmeye aykırılıkları giderebilir. Satıcı bu kapsamda malların eksik bölümlerini veya eksik miktarını tamamlayabilir; sözleşmeye aykırı malları sözleşmeye uygun ikame mallarla değiştirebilir²⁴⁷. Maddede sayılan bu imkanlar sınırlı sayıda değildir; önemli olan satıcının sözleşmeye aykırılığı teslim tarihine kadar gidermesidir. Tabi satıcının teslim tarihine kadar sözleşmeye aykırılıkları giderebilmesi için öncelikle alıcının erken teslimi kabul etmesi gerekir²⁴⁸. Zira CISG m.52 uyarınca alıcı erken teslimi

²⁴⁶ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 36, N. 4.

²⁴⁷ **Zeytin**, s. 136.

²⁴⁸ **Baysal**, s.249.

kabul etmek zorunda değildir. Ayrıca satıcının teslim tarihine kadar sözleşmeye aykırılıkları gidermesi, alıcı için uygun olmayan bir zahmet veya masrafa yol açmamalıdır. Alıcı, satıcının teslim tarihine kadar sözleşmeye aykırılıkları gidermesi makul bir zahmet veya masrafa yol açacaksa buna katlanmalıdır. Satıcının sözleşmeye aykırılığı gidermek için yapacağı faaliyetler alıcının katlanacağı zahmet veya masrafları oluşturacaktır²⁴⁹.

Yukarıda sayılan şartlar gerçekleşirse satıcı, sözleşmede kararlaştırılan teslim tarihine kadar sözleşmeye aykırılığı giderebilir; alıcı da sözleşmeye aykırılıktan doğan seçimlik haklarını kullanamaz. Ancak seçimlik haklarını kullanamayan alıcı, erken teslim dolayısıyla uğradığı zararların tazminini satıcıdan talep edebilir²⁵⁰. Satıcı malları erken teslim etmesine rağmen, teslim tarihine kadar sözleşmeye aykırılığı ortadan kaldırmazsa, satıcının sözleşmeye aykırılık sorumluluğuna gidilebilecektir.

2. Muayene ve ihbar külfeti

Antlaşma metninde alıcı tarafından muayenenin nasıl yapılacağı belirtilmemiştir. Dolayısıyla bu konuda öncelikle taraflar arasındaki sözleşmeye, burada bir hüküm yoksa taraflar arasındaki teamüllere bakmak gerekir. Ancak taraflara arasındaki teamüller de muayenenin nasıl yapılması gerektiği konusunda bir açıklık getirmiyorsa muayenenin en azından “makul” olması gerekir²⁵¹. Şüphesiz makul bir muayeneden ne anlaşılması gerektiği somut olayın özelliklerine göre değişecektir²⁵². Benzer şekilde muayenin yapılması gereken “koşulların izin verdiği kısa süre” de somut olayın özelliklerine göre tespit edilecektir²⁵³.

Alıcının yapacağı bu muayenenin amacı, malların taraflar arasındaki sözleşmede belirtilen nitelikleri taşıyıp taşımadığını, yani malların ayıplı olup olmadığını tespit ettirmektir²⁵⁴. Yapılacak muayene ilgili ticaret dalına göre normal olarak

²⁴⁹ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 37, N. 2.

²⁵⁰ **Baysal**, s.253.

²⁵¹ **Huber/Mullis**, s.151; Makul bir muayene şüphesiz uzmanlık gerektirecektir. Ancak çok pahalı ve masraflı da olmaması gerekir. Bkz. LG Paderborn, 25.06.1996, CISG-Online N.262.

²⁵² **Huber/Mullis**, s.151; **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri, s.224.

²⁵³ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art.38 N. 15; muayenenin yapılması gereken sürenin tespit edilmesinde başvuru kriterlere malın türü, alıcının durumu ve işletmesinin hacmi örnek olarak verilebilir. Bkz. OGH, 27.08.1999, CISG-Online N. 485.

²⁵⁴ **Acar**, s.37-38.

nitelendirilecek bir muayene olmalıdır. Muayenenin mahiyetini, taraflar arasındaki sözleşme, bunda hüküm bulunmaması halinde milletlerarası ticaretteki uygulamalar ve tarafların aralarında oluşturdukları alışkanlıklar belirleyecektir²⁵⁵. Burada önemli olan, muayenenin ticaret hayatının beklentilerine uygun biçimde, uzmanlar tarafından ve özenli biçimde yapılmasıdır²⁵⁶.

Ancak her halükarda, alıcının muayene külfeti, normal bir inceleme ile tespit edilebilecek ayıpları kapsamaktadır²⁵⁷. Yani gizli ayıpların tespit edilmesi²⁵⁸ veya alıcının malların hepsini tek tek incelemesi gerekmemektedir²⁵⁹. Verilen bazı kararlarda da, m. 38'de belirtilen sürenin gizli ayıplar açısından, ayıbın ortaya çıkması ile başladığı belirtilmektedir²⁶⁰.

İhbarın yapılması gereken "makul" süre ise yine somut olayın özelliklerine göre tespit edilmek gerekir²⁶¹. Ancak bu halükarda alıcının ihbarda bulunma külfeti CISG m.39 f.2 uyarınca malların fiilen kendisine teslim edildiği tarihten itibaren iki yıllık hak düşürücü süreye tabidir²⁶². Bununla birlikte tarafların aralarındaki sözleşme ile bu süreyi değiştirmeleri (uzatmaları veya kısaltmaları) ve başka bir garanti süresi öngörmeleri her zaman mümkündür.

İhbar külfetinin yerine getirilmemesinin en önemli sonucu ise alıcının sözleşmeye aykırılığa dayanamayacak olmasıdır. Diğer bir anlatımla, gereken sürede ihbar külfetini yerine getirmeyen alıcı, CISG m. 45 ile kendisine tanınan seçimlik haklarını kural olarak kullanamaz. Alıcı bu kapsamda satıcıdan uğradığı zararları da talep edemeyecektir²⁶³. Öte yandan bu kuralın en önemli istisnası CISG m. 44'te düzenlenen alıcının makul bir özürünün bulunmasıdır. Buna göre alıcının gerekli sözleşmeye aykırılık ihbarını yapmamış olmasında makul bir özür varsa, alıcı en

²⁵⁵ CISG'nin 9. maddesinde, tarafların milletlerarası teamül ve uygulamalar veya aralarında kararlaştırdıkları alışkanlıklarla bağlı olacakları belirtilmiştir. Dolayısıyla yapılacak muayenenin kapsamı, milletlerarası ticaretteki benzer nitelikteki satımlarda uygulanan teamüllere göre belirlenecektir. Bkz. **Acar**, a.g.e., s. 38; **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri, s. 224.

²⁵⁶ **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri, s. 224.

²⁵⁷ **Acar**, a.g.e., s. 38.

²⁵⁸ **Atamer**. Satıcının Yükümlülükleri, s. 225.

²⁵⁹ **Acar**, a.g.e., s. 38.

²⁶⁰ Ayrıntılı bilgi için Bkz. UNCITRAL, a.g.e., s. 116.

²⁶¹ Bu sürenin yaklaşık 1 ay olarak (noble month) kabul edebileceği yönünde **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 14; Böyle bir sürenin her olayda kabul edilmesinin mümkün olmayacağı yönünde Bkz. **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.233.

²⁶² **Huber/Mullis**, s. 162; Bu sürenin zamanaşımı süresi olmadığı ve Türk-İsviçre hukununun bu düzenleme karşısındaki durumuna ilişkin detaylı bilgi için Bkz. **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 234 vd.

²⁶³ **Huber/Mullis**, s. 164; **Honnold**, s. 259.

azından semenin tenzilini yoksun kalınan kar hariç uğradığı zararların tazmin edilmesini talep edebilecektir. Alıcının özürünün makul olup olmadığı ise süphesiz somut olayın özelliklerine göre tespit edilecektir²⁶⁴. Nihayet tarafların sözleşmede belirli bir ihbar süresi öngörmüş ve böylece m. 39'un aksi bir düzenlemeyi kabul etmiş olmaları, m. 44'te yer alan özür istisnasını da bertaraf edecektir. Bu durumda alıcı sözleşmede kararlaştırılan ihbar süresini makul bir özürden dolayı kaçırmış olduğu iddiasında bulunmayacaktır²⁶⁵. Aksi halde malı ayıplı olarak kabul ettiği varsayılır ve ayıba karşı tekeffülden kaynaklanan haklara dayanma imkanını kaybeder²⁶⁶. İhbar külfeti, yalnızca m. 35'te belirtilen sebeplerle ayıbın ortaya çıktığı hallerle sınırlı değildir, aynı zamanda sözleşmesel garantilere aykırılık halinde de ihbar külfeti ortaya çıkmaktadır²⁶⁷. Türk hukukunda da alıcının, imkan bulur bulmaz malı muayene etmesi ve herhangi bir ayıp tespit ettiği takdirde derhal satıcıya bildirmesi gerekmektedir²⁶⁸. CISG'den farklı olarak ayıbın derhal bildirilmesi zorunlu dur. Buna karşılık Türk doktrininde, kanundaki 'derhal' ibaresinin satılanın mahiyetine, ilgili ticaret dalına, ayıbın niteliğine bakılarak²⁶⁹ makul bir süre olarak anlaşılması gerektiği ve somut olaya göre yorumlanması gerektiği belirtilmektedir²⁷⁰. CISG'de ise, bu konuda yapılan çalışmalarda makul sürenin, 'derhal' olarak yorumlanamayacağı belirtilmektedir²⁷¹.

3.Üçüncü Kişilerin Fikri Mülkiyet Hakkından Kaynaklanan Hukuki Ayıplar

Fikri mülkiyet hukukuna ilişkin düzenlemelerin çeşitli ülkelerde farklı olabileceği esastan hareketle, satıcının malları üçüncü kişilerin sınai ve fikri mülkiyet haklarından ari olarak teslim etme yükümlülüğü daha sınırlayıcı biçimde

²⁶⁴ **Honnold**, s. 261; Zarar 25 Şubatta meydana gelmekle birlikte, alıcının uzman bilir kişiden ayıba ilişkin raporu ancak 3 Mayıs'ta alması ve 8 Mayıs'ta satıcıya karşı talepte bulunması halinde alıcının makul bir özrü vardır. Zira uzman bilir kişi raporunu "makul" ihbar süresini geçirecek şekilde teslim etmiştir. Bkz. OLG Saarbrücken, 17.01.2007, CISG-Online N. 1641.

²⁶⁵ **Kruisinga**, s.117.

²⁶⁶ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 237; Kural bu olmakla birlikte, önceki bölümde belirttiğimiz gibi satıcının ayıba bilmesi veya bilmesinin gerektiği durumlar istisna olarak öngörülmüştür. Bkz. **Ayhan**, s.30.

²⁶⁷ UNCITRAL, a.g.e., s. 123. Bkz. **Ayhan**, s.30.

²⁶⁸ **Tandoğan**, s. 123; **Yavuz**, (Borçlar), s. 99.

²⁶⁹ **Yavuz**, (Borçlar), s. 98.

²⁷⁰ **Tandoğan**, s.127.

²⁷¹ **Kruisinga**, s. 77. Bkz. **Ayhan**, s.33.

düzenlenmiştir. Antlaşmada kullanılan sınai ve diğer fikri haklar ifadesi ile neyin kastedildiği, geniş bir uzlaşmanın var olduğu milletlerarası Antlaşmalardan çıkartılabilir. Sınai ve fikri hakların Antlaşma kapsamında maddi anlamının esas alınarak geniş anlaşılması gerekir, hakkın tescil edilip edilmemesi, korunan devlet hukukundaki nitelendirilmesi, sağlanan korumanın haksız fiil, sebepsiz zenginleşme veya haksız rekabet gibi hukuki sebeplere dayanması önemli değildir²⁷². Aslolan hakkın fikri bir faaliyetin korunmasına hizmet etmesi ve bunun satım sözleşmesi konusu olan mal üzerinde tasarrufta bulunmaya etki edecek olmasıdır²⁷³.

Hukuki ayıplara ilişkin CISG md.41 ile sınai ve fikri hukuki ayıplara ilişkin CISG md.42 kıyaslandığında, CISG md.42'deki düzenleme satıcının daha lehindedir. Satıcı kural olarak sınai ve fikri hak ve taleplerden arı mal teslim etmekle yükümlü olmakla beraber, CISG md.42 f.1 b.a ve b'ye göre bu yükümlülük bölgesel olarak sınırlandırılmıştır²⁷⁴.

Satıcının, bütün dünya ülkeleri açısından, mal üzerinde başkasının fikri mülkiyetine dayanan bir talebinin olmayacağını garanti etmesi teknik olarak mümkün değildir. Dolayısıyla bu hallerde diğer hukuki ayıplardan ve iç hukukta alışık olduğumuz düzenlemelerden farklı bir yolun izlenmesi gerekmektedir. İşte, CISG m.42' nin hedefi, satıcının bu alandaki sorumluluğunun sınırlarının tayin etmektir.

a. Satıcının Sorumluluğu

CISG m. 42 sorun doğurabilecek bir husussa, malın satışı ve kullanılması nedeniyle üçüncü kişilerin kişilik veya isim üzerindeki haklarının ihlal edilmesi halinin nasıl değerlendirileceğidir. Zira bunlar m. 42'de ifade edilmiş olan fikri mülkiyete dayanan haklardan değildir. Dolayısıyla ilk anda m.41 altında ele alınmaları düşünülebilir. Ancak doktrinde ağır basan görüş bunlar açısından da m.42'nin ve bu maddede satıcı lehine varolan sınırlamaların uygulanmasının yerinde olacağı yönündedir²⁷⁵. Zira bu tür koruma haklarının varlığı ve kapsamı da ülkeden ülkeye değiştirebilmekte ve m.41 altında ele alınmaları halinde, bu durum, satıcı

²⁷² **Schwenzer**, in Schlechtriem/SchwenzerArt. 42 N. 4.

²⁷³ **Schwenzer**, in Schlechtriem/SchwenzerArt. 42 N. 4.

²⁷⁴ **Zeytin**, s.152.

²⁷⁵ **Schwenzer**, in Schlechtriem/SchwenzerArt. 42 N.5.

açısından denetlenemeyecek bir sorumluluk anlamına gelebilmektedir. Oysa menfaatler dengesi fikrin mülkiyet haklarında olduğundan farklı değildir.

Satıcının CISG m.41 kapsamındaki sınırsız sorumluluğundan farklı olarak CISG m.42’de, sorumluluğun belirli bir coğrafya ile sınırlandırılması söz konusudur. Satıcı sadece belirli ülkelerde mal üzerinde koruma idda etmesi halinde bundan sorumlu tutulur. Bu ülkeler m.42 uyarınca “malların yeniden satılacağı veya diğer bir şekilde kullanılacağı” ülkelerdir. Alıcı açısından önemli olan, satın aldığı malı kullanacağı veya satacağı ülkede bu mala ilişkin olarak bir koruma hakkının var olmamasıdır. Bunun dışında başka ülkelerde üçüncü kişilerin bir koruma hakkının olması onu ilgilendirmez. Dolayısıyla satıcı açısından bu ülkelerdeki durumu araştırma yükümlülüğünün kabul edilmesinin de bir anlamı olamaz. Fikri mülkiyet açısından geçerli olan ülkesellik ilkesinin bir sonucudur²⁷⁶.

b.Satıcının Sorumluluktan Kurtulması

Satıcının CISG md42,f.1 uyarınca hak veya talepten dolayı sorumluluğu, sözleşmenin kurulduğu anda alıcının hakkı ya da talebi bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı hallerde söz konusu değildir²⁷⁷. Ancak hem satıcının hem de alıcının bilmesi veya bilmemesinin mümkün olmadığı hallerde sorumluluk doğuyor veya düşüyorsa bu iki düzenlemenin nasıl bağdaştırılabileceği sorusu belirlemektedir. Zira satıcının bilmesinin mümkün olmadığı bir hakkı alıcının bilmemesinin mümkün olmadığı sonucuna varılabilir. Ancak bu yönde elıştırılere²⁷⁸ rağmen iki ifade tam

²⁷⁶ Ü. Tekinalp’in andığı bir yargıtay kararına konu olan olay, sorunu aktarmak açısından çok elverişlidir. Olayda Türkiye’de tescilli Vitra markasının, yurt dışından ithal edilen Knoll Vitra markası ile ihlal edilip edilmediği sorunun cevaplanması gerekmektedir. Yargıtay, Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname m.9, f.2(c) hükmü uyarınca bunu kabul etmiştir(26.10.2000,2440/3445, Ü.Tekinalp, 367). Yazara göre, Ülkesellik ilkesi gereği, aynı işaret marka olarak, bir çok ülkede, o ülkelerin ulusal hukuklarına göre tescil edilecek olursa, tescil bulunduğu ülkelerin hukukları uyarınca ve o ülkelerin hakimiyet hudutlarıyla sınırlı olmak üzere marka hakkı doğar. Tescilin hak sağlayıcı ve koruyucu etkisi tescil edildiği ülkenin sınırlarını aşamaz.(U.Tekinalp, 367). Dolayısıyla Türk alıcısına Knoll Vitra marka mal satan satıcı, diğer şartların da gerçekleşmiş olması halinde sorumlu tutulabilecekken, aynı malı, benzer bir markanın tescil edilmemiş olduğu örn. Yunanlı alıcısına satması halinde sorumlu tutulmayacaktır. Bkz. **Atamer**. Satıcının yükümlülükleri. s, 253.

²⁷⁷ **Zeytin**, s.155.

²⁷⁸ Eliştiriri için Bkz.U.Huber, RabelsZ 1979,413,503.Bkz.**Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri.s,255.

anlamıyla örtüşmemektedir²⁷⁹. Zira alıcının, malın imalinde faydalandığı konusunda asla bilgi sahibi olmayacağı bir patentin varlığından satıcının haberdar olmamasının mümkün olmadığı kabul edilmek gerekir.

CISG m.42, f.2 (b) uyarına, satıcının sorumluluğu tutulamayacağı diğer bir olasılık ise, üçüncü kişinin ”hak ya da talebinin, alıcının, satıcının kullanımına sunduğu teknik çizim, tasarım, veya başkaca veriden kaynaklandığı haller” dir. Bu hallerde malın üretiminde kullanılmış olan teknik bilginin alıcıdan kaynaklandığı hallerde onun riziko alanında gerçekleşen, yani onun bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı olgular söz konusu olacaktır. Örneğin malın belirli bir marka adı altında teslim edilmesi alıcı tarafından talep edilmiş ise, bu nedenle satıcının sorumluluğu gündeme gelmeyecektir²⁸⁰.

B. Antlaşma Çerçevesinde Satıcının Ayıptan Tekeffül Yükümlülüğü

Tekeffül sorumluluğunun, şartları ve hukuki sonuçları birbirinden bağımsız olan, ayıba karşı tekeffül sorumluluğu ve zapta karşı tekeffül sorumluluğu olmak üzere iki farklı görünümü vardır²⁸¹. Başka bir deyişle, tekeffül sorumluluğu temelde ayıplı ifadan kaynaklanmaktadır ve ayıbın türüne göre sorumluluk hükümleri farklılaşmaktadır²⁸². Şöyle ki, ayıbın, hak ayıbı olarak ortaya çıktığı durumlarda satıcıyı zapta karşı tekeffül hükümleri gereğince sorumlu kılmak mümkünken, ayıbın maddi ayıp olarak ortaya çıkması halinde satıcıyı ayıba karşı tekeffül hükümleri gereğince sorumlu kılmak mümkündür²⁸³. Viyana Satım Antlaşması malların sözleşmeye uygun olmamasına ilişkin düzenlemelerde, ulusal düzeyde satım sözleşmesini düzenleyen hükümlerde yer verilen ve malların kalitesine ilişkin sözleşmeye dayanan yükümlülüğü ifade eden ‘tekeffül’ kelimesini kullanılmamış ve bu şekilde ulusal hukuk uygulayıcılarının önyargılarından kaçınmayı hedeflemiştir²⁸⁴.

²⁷⁹ **Atamer**, SatıcınınYükümlülükleri. s,255.

²⁸⁰ **Schwenzer**, in Schlechtriem/SchwenzerArt. 42 N.19.Bkz. **Zeytin**, s.155.

²⁸¹ **Gümüş**, Mustafa Alper. Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt I, İstanbul, 2008, s. 96.

²⁸² **Gümüş**, s. 97.

²⁸³ **Gümüş**, s. 96-97.

²⁸⁴ **Ayhan**, s.3.

Milletlerarası ticari satımlarda ortaya çıkan uyuşmazlıkların büyük bir kısmı, sözleşme konusunun ayıplı olması sebebiyle ortaya çıkmaktadır²⁸⁵. Satıcının ayıba karşı tekeffül sorumluluğu, Viyana Sözleşmesinin ikinci bölümünde 35-40. maddeleri arasında düzenlenmiştir. CISG’de satıcının ayıba karşı tekeffül sorumluluğuna ilişkin düzenlemeleri incelemeyden önce, ayıp kavramının ne olduğunu belirtmek gerekir.

1. Antlaşma Çerçevesinde Ayıp ve Sözleşmeye Aykırılık

a. Ayıp ve Sözleşmeye Aykırılık Kavramları

Türk – İsviçre borçlar hukukunda hatta Kıta Avrupası hukuk düzeninde geleneksel olarak kabul gören genel sözleşmeye aykırılık hükümleri ile ayıba karşı tekeffül hükümlerinin ayrı ayrı ele alınması esasının aksine, CISG’de Anglosakson hukuk sistemlerinde olduğu gibi ayıplı ifanın genel sözleşmeye aykırılığın bir tezahürü olduğu esası benimsenmiştir²⁸⁶.

Ayıp, satılan malın satıcı tarafından vaat edilmiş veya sözleşmeyle izlenen amaca uygun olarak bulunması gereken ve beklenen niteliklerden yoksun olmasını veya alıcının sağlayacağı faydayı azaltan ya da tamamen ortadan kaldıran noksanlıkları ifade etmektedir²⁸⁷. Buna göre ayıp kavramı genel ve objektif işe yararlılık ve değerlilik kriterlerine göre değerlendirilmeyip, somut ve özel amaç kriterlerine, tarafların iradelerine, somut sözleşmeye ve vaadlere göre subjektif olarak belirlenmektedir. Antlaşmanın sistematığına bakıldığında da ayıp oluşturabilecek hallere ilişkin düzenlemelerin, “Malların Sözleşmeye Uygunluğu” ana başlığı altında incelendiği görülmektedir.

Antlaşma’da ayıbı belirleyen husus olan teslim edilen malın sözleşmeye uygunluğu konusu CISG m. 35/1 ve 35/2’de düzenlenmiş, bu iki fıkrada malın ne zaman sözleşmeye uygun olacağına ilişkin kriterler öngörülmüştür²⁸⁸. Söz konusu kriterlerin

²⁸⁵ **Acar**, s. 26.

²⁸⁶ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri. s.181,182; **Erdem**, Ercüment. Milletlerarası Ticaret Hukuku, s. 63; **Dayıoğlu**, s.35; Alman Borçlar Hukukunda 2003 yılında yapılan reform sonrasında konuya ilişkin Alman düzenlemelerinin CISG ile benzer esaslara kavuşmasına ilişkin olarak Bkz. **Çetiner**, s.73

²⁸⁷ **Arbek**, Ömer. Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi, Ankara, 2005, s. 159; **Şahiniz**, Salih. Tacirler Arası Ticari Satımlarda Satıcının Ayıplı İfadan (Ayıplı Mal Tesliminden) Sorumluluğu, Ankara, 2008, s. 44.

²⁸⁸ **Çetiner**, s. 78.

ilki CISG m. 35/1 uyarınca tarafların aralarındaki sözleşmede kararlaştırdıkları kriterlerdir. Malın sözleşmede kararlaştırılan kriterlere uygun olması hali, subjektif uygunluk olarak isimlendirilmektedir. CISG m. 35/2’de ise malın nitelikleri hususunda bir sözleşme yapılmadığı veya bu hususta bir takım noktaların eksik olarak düzenlendiği haller için hakime sözleşmeyi yorumlamada yardımcı olacak yedek hukuk kuralı niteliğinde çeşitli kriterler öngörülmüştür. Malın CISG m. 35/2’de bulunan kriterlere uygun olması hali, objektif uygunluk adını almaktadır. Esas itibarıyla CISG m. 35’de düzenlenen malın taşınması gereken özelliklere ilişkin olan bu kriterler, CISG m. 30’da öngörülen malı teslim yükümlülüğünün somutlaştırılması niteliğindedir²⁸⁹.

Satım sözleşmesinin, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olması, sebebiyle her iki tarafın karşılıklı edimleri mevcuttur. Dolayısıyla alıcının semeni ödeme edimi, ayıpsız bir malın mülkiyetinin geçirilmesi ediminin karşılığıdır²⁹⁰. Satım konusu malın ayıplı olması halinde ise karşılıklı olan bu edimler arasında dengesizlik ortaya çıkacak ve borç gereği gibi ifa edilmemiş olacaktır²⁹¹. İşte bu noktada, alıcının aleyhine olarak bozulan bu denklik, ayıba karşı tekeffül hükümleri ile giderilmeye çalışılmaktadır²⁹². Başka bir ifadeyle, ayıba karşı tekeffül sorumluluğunun amacı, alıcının ifa menfaatini korumaktır²⁹³.

b.Subjektif Ayıp Kavramı

CISG kapsamında asli ayıp türü “ subjektif ayıp” olarak düzenlenmiştir. Subjektif ayıp, tarafların malın miktarı, kalitesi, türü ve ambalajı gibi konularda açık veya örtülü şekilde yapabilecekleri tespitlere uygun olmayan maddi ayıplar olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca, kullanılabilir olmakla birlikte, sözleşmede kararlaştırılan niteliklere uygun olmayan ve alıcının satın alma amacıyla bağdaşmayan mallar da, subjektif ayıp kavramı altında değerlendirilmektedir²⁹⁴. 35/1 Maddesinin kriterlerini daha önce ilgili kısımlarda anlattığımız gibi miktar

²⁸⁹ Ferrari, Art. 35, N. 1.

²⁹⁰ Arbek, Ömer. Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi, Ankara, 2005, s. 158.

²⁹¹ Arbek, s. 159; Şahiniz, s. 27.

²⁹² Arbek, s. 159; Şahiniz, s. 27.

²⁹³ Şahiniz, s. 28.

²⁹⁴ Aktürk, İpek Yücer, Viyana Satım Antlaşması Kapsamında Satıcının Ayıptan Doğan Sorumluluğu, Ankara Barosu Dergisi,2015/ 1, s,214.

bakımından ayıplı ifa ile eksik ifa, fazla ifa arasındaki sınırın belirlenmesi pratik anlamda önem taşımamaktadır. Zira CISG’da eksik, fazla ifa halinde de kural olarak ayıplı ifanın ortaya çıktığı kabul edilecek ve alıcı ayıptan doğan haklarının kullanabilecektir²⁹⁵. Diğer kriter ise malın kalitesidir. Tarafların sözleşmede açıkça malın kalitesini kararlaştırmaları halinde herhangi bir sorunla karşılaşılmazken, malın kalitesinin sözleşmede ayrıntılarıyla belirlenmediği hallerde malın kalitesinin tespit edilmesi esas problemi yaratmaktadır²⁹⁶. Tarafların subjektif olarak belirledikleri bir başka nokta ise malın türüdür. Viyana Satım Antlaşması’nın yorumlanmasında, aliud ifanın, ayıplı ifa olarak kabul edilmeyip, malların hiç teslim edilmemesi olarak kabul edileceği belirtilmiştir²⁹⁷. Bu gibi durumlarda ayıplı ifa ile aliud ifa arasında ince bir çizgi bulunmaktadır. Bu nedenle somut olaya bakılarak ve ticari hayattaki yaygın kanaatlere göre, yapılan teslimin aliud ifa mı, ayıplı ifa mı olduğu tespit edilmelidir²⁹⁸. Tarafların sözleşme ile belirleyebilecekleri diğer bir nokta ise malın paketlenmesi ve muhafazasıdır. Malın paketlenmesi ve muhafazası, tarafların sözleşme ile kararlaştırdıklarından farklı şekilde yapılmış olabilir, ancak bu durum her zaman için ayıplı ifayı gündeme getirmez. Malın ambalajı, malın zarar görmemesi amacının ötesinde bir amaca hizmet edecek şekilde malın niteliklerinden birini oluşturuyorsa, kararlaştırılan türde paketlenmemesi tek başına sözleşmeye aykırılık oluşturur²⁹⁹ ve bu durumda ayıplı ifa gündeme gelebilir.

Taraflar malın niteliklerine ilişkin anlaşmaları, kanuni hükümlere veya ISO gibi uluslararası standartlarda mevcut olan ilgili düzenlemelere atıf yapmak suretiyle de oluşturabilirler. Ancak, bu hallerde, açıkça kararlaştırılmış olmadıkça, satıcıdan diğer ülkelerde hükme bağlanmış olan ilgili düzenlemeleri göz önüne alması beklenemez.

²⁹⁵ Ancak taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılan miktardan fazla malın teslim edilmesi ve fazla miktarın azaltılamaması halinde alıcının malı teslim almaktan, kaçınma hakkı olup olmadığı tartışmalıdır. Ayrıntılı bilgi için Bkz. **Ayhan**, s.9.

²⁹⁶ Konuya ilişkin tartışmalar için Bkz. **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 190-194. Bu konuda PECL ve UNIDROIT Prensiplerine başvurulabileceği belirtilmektedir. UNIDROIT m. 5.1.6’ya göre, taraflar arasındaki sözleşmede ifanın kalitesinin belirlenmemiş ve belirlenebilir olmaması halinde, sözleşmeci taraf, koşullara göre makul ve ortalamanın altında olmayan ifade bulunmak zorundadır. Aynı şekilde PECL m.6 :108’e göre, sözleşmede ifanın kalitesinin belirtilmemiş olması halinde, taraf, en azından ortalama kalitede ifade bulunmak zorundadır. Maddenin yorumunda da bu ifanın makul olması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla CISG kapsamındaki satımlarda, tarafların malın kalitesini kararlaştırmamaları halinde, malın kalitesi, PECL ve UNIDROIT Prensipleri ışığında yorumlanabilecektir. Bkz.**Ayhan**, s.9.

²⁹⁷ Buna karşılık, Viyana Satım Sözleşmesinde aliud ifa ile ayıplı ifa arasında ayırım yapılmadığı ve ikisinin de sözleşmeye aykırılık potasında eritildiği belirtilmektedir.

²⁹⁸ Yavuz/ Özen / Acar, s. 55. Bkz. **Ayhan**, s.10.

²⁹⁹ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 195.

Diğer taraftan, malın sözleşmeye uygunluğuna ilişkin sözleşmede kararlaştırılan düzenlemelerin açık olmaması sözleşmenin yorumlanmasını gerektirebilir. Bu hallerde de, CISG m.8’de yer alan hükme başvurulması söz konusu olur³⁰⁰.

Malların yalnızca sözleşme ile kararlaştırılan subjektif kriterlere uygun olmaması ayıplı ifa halini oluşturmaz, objektif kriterlere aykırılık halinde de ayıp ortaya çıkabilir. CISG’da ayıplı ifa halini oluşturan ve aşağıda inceleyeceğimiz objektif kriterlere de yer verilmiştir.

c.Objektif Ayıp Kavramı

Taraflar arasında malın niteliklerine ilişkin herhangi bir anlaşma olmadığı takdirde Objektif ayıp kavramı söz konusu olur. Belirtmek gerekir ki, CISG kapsamında objektif ayıp kavramı, dolayısıyla malların sözleşmeye objektif uygunluğu, tali olarak başvuru kriterlerinden oluşmaktadır. Bu anlamda, CISG m. 35/2’de hükme bağlanmış olan objektif kriterler ve bunlara aykırılıkta ortaya çıkan objektif ayıp, alıcının mala yönelik haklı beklentileri ve bu beklentilere aykırılık hallerinden ibarettir³⁰¹. Başka bir deyişle, mallardan beklenen faydanın sağlanabilmesi için kullanılacak aynı cins ve özellikteki mallardan farklı olması halinde mal ayıplı maldır³⁰².

Bu hüküm, ayıbın tespitinde objektif kriter öngörmektedir³⁰³.Maldan beklenen faydanın elde edilmesi, malların mükemmel, en üst kalitede olması anlamına gelmeyip, malın, normal kullanımı için gereken makul bir seviyede olmasıdır³⁰⁴.Tarafların malın kullanım amacına ilişkin özel bir düzenleme yapmamış olmaları halinde, en azından malın mutlak kullanıma uygun olmasını istedikleri varsayılmaktadır³⁰⁵. Bu durumda malın en azından, benzer mallarda bulunan ortalama nitelikleri taşıması gerekir.

³⁰⁰ **Schwenzer**, in Schlechtriem/SchwenzerArt, Art.35, N. 13.

³⁰¹ **Aktürk**, s.215.

³⁰² **Acar**, s. 31.

³⁰³ **Acar**, s. 31; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.196. Buna karşılık, CISG m. 35/2’nin (a) bendinde objektif bir kriter olmadığı, ancak somut olaydaki koşullar dikkate alınarak tarafların varsayılan iradelerinin yorumlanmasına ilişkin bir kural olduğu belirtilenler de bulunmaktadır. Bkz. **Ayhan**, s.11.

³⁰⁴ **Acar**, s. 31; UNCITRAL, a.g.e., s. 105.

³⁰⁵ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s.199.

CISG m.35/2’de yer alan objektif kriterler; mutat kullanım amacı, özel kullanım amacı, örnek ve ya numune üzerinde satış, malın ambalajlanması daha önce kısaca ilgili kısımlarda inceledim.

2. Ayıptan Doğan Sorumluluğunun Şartları

Satıcının ayıptan doğan sorumluluğunun şartları CISG m.35-45’te düzenlenmiştir. İlgili hükümlere göre satıcının ayıptan sorumlu olması için aşağıdaki şartların mevcut olması gerekir.

a. Ayıp, Hasar Alıcıya Geçtiği Anda Mevcut Olmalıdır

Satıcının ayıba karşı tekeffül borcunun ortaya çıkabilmesi için kural olarak ayıbın yarar ve hasarın geçişi anında bulunması gerekmektedir. Sözleşmenin 36/1. maddesine göre; sözleşmeye uygunluğun belirlenmesi için esas alınan an, hasarın geçtiği andır. Kural ayıbın hasarın geçtiği anda mevcut olmasıdır. Hasarın geçişi konusundaki hususları, öncelikle taraflar aralarında anlaşarak, örneğin sözleşmede bu konudaki uluslararası düzenlemelere atıf yaparak belirleyebilecekleri gibi hasarın geçiş anı ticari örf adete veya tarafların arasındaki teamüllere bakılarak da tespit edilebilir³⁰⁶, tespit edilememesi halinde ise CISG m. 67 ila 69’da yer alan hükümler devreye girecektir³⁰⁷.

Satıcının ayıba karşı tekeffül borcu nedeniyle sorumlu olması için ayıbın bu andan önce var olması yeterlidir. Ayrıca hasarın geçişinden önce ortaya çıkması gerekli değildir³⁰⁸. CISG’nin uygulanmasında, ayıbın, hasarın intikalinden önce veya sonra ortaya çıktığına ilişkin uyuşmazlıklarda ispat yükünün kimde olduğu konusunda ulusal mahkemelerin farklı uygulamaları bulunmaktadır³⁰⁹. Kural olarak hasar, malın teslimi ile alıcıya geçecektir. Dolayısıyla kural olarak ayıbın, satım konusu malın teslimi anında var olması gerekmektedir. Ancak CISG aynı maddenin ikinci fıkrasında bu kurala bir istisna getirmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, hasarın alıcıya geçtiği teslim anından sonra ortaya çıkan ayıplardan da satıcı sorumlu tutulabilmesine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu hal, satıcının sözleşme ile

³⁰⁶ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 36, N. 3.

³⁰⁷ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 36, N. 3; **Ferrari**, Art. 36, N. 3.

³⁰⁸ UNCITRAL, a.g.e., s. 110.

³⁰⁹ Ayrıntılı bilgi için Bkz. UNCITRAL, a.g.e., s. 111.

bir garanti üstlendiği durumları belirtmektedir³¹⁰. Malın, satıcı tarafından vaat edilen özellikleri taşımaması sebebiyle satıcının ayıba karşı tekeffül sorumluluğu m. 35/1'de düzenlenmiş olmasına rağmen, ikinci fıkrada tekrar 'mala ilişkin garantilere aykırılıktan bahsedilmesi tereddüt yaratmakta, ancak alıcının ispat yükünü hafifletmek için bu hükmün konulduğu belirtilmektedir³¹¹.

b. Alıcı Malları Muayene Etmek veya Ettirmek Zorundadır

CISG m. 38, temel olarak alıcının satım konusu malı belirli bir süre içinde muayene etmesi yükümlülüğünü düzenlemektedir. Malın alıcı tarafından muayene edilmesi veya ettirilmesi CISG m. 39'daki bildirim yükümlülüğünün yerine getirilebilmesi için gereklidir³¹². Bu noktada muayenenin yapılmasının alıcı açısından bir borç değil, yükümlülük niteliğinde olduğunu, bu nedenle muayenenin gerçekleştirilmemiş olmasının sadece alıcının sözleşmeye aykırılığa bağlı haklarını kullanmasını engelleyeceğini, satıcıya bir talep hakkı vermeyeceğini belirtmek gerekmektedir³¹³. Fakat muayenenin gerçekleştirilmemiş olması sonucu alıcının sözleşmeye aykırılığa bağlı haklarını kullanamaması sadece muayene aracılığıyla tespit edilebilecek sözleşmeye aykırılıklar açısından söz konusudur; muayene sonucu tespit edilemeyecek nitelikteki sözleşmeye aykırılıklar ise ortaya çıktıktan sonra makul bir süre içinde ve başka bir garanti süresi söz konusu değilse teslimden itibaren en geç iki yıl içinde satıcıya bildirilmelidir. Alıcı muayene yükümlülüğünü usulüne göre yerine getirmese dahi, malın sözleşmeye aykırılığına ilişkin olarak satıcıya CISG m. 39 hükmüne uygun bir bildirimde bulunması bildirim yükümlülüğünü yerine getirmesi açısından yeterli olacaktır.

Muayenenin kapsamının belirlenmesinde genel olarak her somut olayın şartları ve satılan mal veya meydana getirilen eserin özellikleri hesaba katılır. Alıcı ve iş sahibi, bir taraftan gözden geçirmeyi malın ve eserin durumu hakkında kesin bir fikir

³¹⁰ **Atamer**, a.g.e., s. 220; UNCITRAL, a.g.e., s. 110.

³¹¹ **Acar**, s. 35. Benzer yöndeki görüş için Bkz. **Erdem**, (CISG), s. 73. Bununla birlikte bu hükümde, satıcının 35/1'de belirtilenin ötesinde bazı vasıflar açısından taahhütte bulunmasının kastedildiği savunulmaktadır. Bkz. **Atamer**, a.g.e., s. 220. Ancak kanaatimizce, m. 35/1 ile 36/2'de mala ilişkin taahhütte bulunulması her halükarda vaat edilen vasıfları işaret edecek biçimde kullanılmıştır. En azından CISG'nin lafzından çıkan sonuç budur. Buna rağmen birbirinin tekrarı niteliğinde olan iki hükme yer verilmesinin, satıcının ispat yükünü hafifletmek amacı taşıdığını belirten görüş daha makul görünmektedir.

³¹² **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 3.

³¹³ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 5.

sahibi olacak şekilde esaslı olarak yapmak, diğer taraftan da gereksiz davranışlarla bir gecikme yapmadan bu faaliyeti bitirmekle yükümlüdür. Muayene süresi, CISG m. 38/1’de, TBK m. 223/1’de kullanılan ifadeden farklı olarak, “ malın muayenesinin koşulların izin verdiği ölçüde kısa bir süre içerisinde yapılması” gerektiği şeklinde hükme bağlanmıştır. Burada kast edilen, muayenenin “kısa bir süre içerisinde yapılması” değil, “somut olayın şartlarının izin verdiği ölçüde kısa bir süre içerisinde” yapılmasıdır. Dolayısıyla, muayene süresi kavramı, muayenenin gerçekleştirileceği belirli bir an olarak değil, belirli bir süre olarak anlaşılmalıdır³¹⁴. Alıcının muayeneye başlamada veya gerçekleştirmede gecikmesi, bildirim hızı bir biçimde yerine getirilmesi ile dengelenebilir.

CISG m. 38/2’de, gönderme yoluyla satımda muayene süresinin işlemeye başlama zamanını özel olarak hükme bağlanmıştır. Bu hükümlerle, taraflar arasındaki anlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, satılan malın sözleşmede belirlenen yere fiilen varmasına kadar, muayenenin ertelenebileceği ifade edilmektedir. İlgili düzenlemenin amacı, CISG m. 38/1 ve 31/c’ye göre, malın daha ilk göndericiye (taşımacıya) teslim edildiği yer ve zamanda muayene edilmesi şeklindeki kuralın, gönderme yoluyla satımda, henüz malın doğrudan zilyetliğine sahip olmayan alıcıdan ve malın gönderilmesine aracılık eden taşıyıcıdan beklenemeyeceği olgusudur³¹⁵. Taşıma evraklarından, sözleşmeye konu malın sözleşmeye uygun durumda olmadığı anlaşıldığı hallerde CISG m. 39’da öngörülen bildirim süresi işlemeye başlayacak, bunun haricinde taşıyıcının yaptığı muayenenin alıcının muayene yükümlülüğüne bir etkisi olmayacaktır³¹⁶.

Malın taşıma halindeyken başka bir yere yönlendirilmesinde malın alıcıya varmadan yolunun değiştirilerek alıcının alıcısına gönderilmesi söz konusu iken, alıcı tarafından gönderme halinde malın alıcıya ulaştıktan sonra yeniden nakliyesi söz konusudur³¹⁷. CISG m. 38/3 uyarınca muayene yükümlülüğünün ertelenmesi için alıcının muayeneyi gerçekleştirmek için yeterli fırsata sahip olmaması gerekmektedir. Malın taşıma halindeyken başka bir yere yönlendirilmesi halinde böyle bir durumun söz konusu olacağı tartışmalıdır. Fakat alıcı tarafından gönderme

³¹⁴ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art 38, N. 15; **Ferrari**, Art 38, N. 16; **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri. s. 227.

³¹⁵ **Yücer Aktürk**, İpek. Satım ve Eser Sözleşmelerinde Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetleri, Yetkin Yayınları, Ankara 2013. s.219.

³¹⁶ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 21.

³¹⁷ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 23.

halinde sözleşme konusu malın alıcıya vardiktan sonra derhal alıcının alıcısına gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıca muayenenin ertelenmesi için 3. fıkrada aranan bir başka şart, satıcının sözleşme kurulurken böyle bir yönlendirme veya başka yere gönderme ihtimalini bilmesi veya bilmesinin gerekmesidir. Söz konusu durum, özellikle alıcının aracı tacir olduğu hallerde gerçekleşecektir³¹⁸.

Alıcının muayene yükümlülüğü konusunda değinilmesi gereken son nokta muayene masraflarına kimin katlanması gerektiğine ilişkindir. Kural olarak muayene masraflarına alıcı katlanmak zorunda olmakla birlikte, sözleşmesinin ortadan kalkması veya sözleşmeye aykırı malın yerine başka bir malın alıcıya gönderilmesi ve alıcının ikinci bir muayene yükümlülüğü doğması gibi hallerde alıcı satıcıdan muayene masraflarını talep edebilecektir³¹⁹. Ayrıca CISG m. 38 ile ilgili olarak, maddede düzenlenen muayene yükümlülüğüne ilişkin hususların taraflarca anlaşılabilir olarak ortadan kaldırılabileceği veya yerlerine yeni düzenlemeler yapılabileceğini belirtmek gerekmektedir³²⁰.

c. Alıcı Ayıp Bildiriminde Bulunmak Zorundadır

CISG m. 39/1 uyarınca alıcı, ayıbı tespit ettiği ya da tespit etmesi gerektiği tarihten itibaren, makul bir süre içinde satıcıya, sözleşmeye aykırılığın türünü de belirterek bildirmelidir; aksi takdirde sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder. Özellikle madde metnindeki “tespit etmesi gerektiği” ve “makul süre” ifadeleri nedeniyle bu madde ile ilgili çok fazla sayıda ihtilaf, mahkemelere veya tahkim kurullarına taşınmıştır. Ayıp bildiriyle alıcı veya işsahibi, satıcı veya yükleniciye teslim edilen malı veya eseri sözleşmeye uygun bulmadıkları için kabul etmediklerini bildirmektedirler³²¹. Malın veya eserin kabul edilmemiş olduğuna ilişkin irade, ayıp bildiriminde açık bir şekilde ifade edilebilir. Ancak, her somut olay göz önüne alınarak tereddütsüz bir şekilde anlaşılır olması şartıyla örtülü bir şekilde belirtilmesi de yeterlidir.

³¹⁸ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N.24.

³¹⁹ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 27.

³²⁰ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 38, N. 28.

³²¹ Schlechtriem/Schwenzer/Gruber, Art. 39, N. 7.; Bieger, s. 57; BGr.4C.130/2006; Bögli, s. 79; Tschütscher, s. 28. Bkz. **Yücer Aktürk**, s.221.

Bu madde, ayıbın belli bir zaman dilimi içinde alıcı tarafından satıcıya bildirilmediği durumlarda satıcıyı korumak amacıyla getirilmiştir. Malların ayıplı olması halinde, alıcı tarafından yapılacak hızlı bir bildirim ile satıcı eksik parçaları göndererek, malı tamir ederek ya da mal yerine yenilerini göndererek ayıpları giderebilir³²². Bildirim yükümlüğü her türlü sözleşmeye aykırılık halini (miktar, nitelikte, paketlemede vb.) kapsar³²³. Aykırılığın derecesi de önem taşımaz, gizli ayıplar gibi açık ayıplar da bildirim yükümlülüğünün kapsamındadır³²⁴. Sözleşmeye aykırılığın hangi nedenden kaynaklandığı da önemsizdir³²⁵. Satıcının, ayıbı gidermek için yapmış olduğu faaliyetlerin yetersiz kalması halinde de, alıcının bildirim yükümlülüğü vardır³²⁶.

Taraflar, bildirim ne şekilde yapılacağını aralarında anlaşarak belirleyebilirler. Böyle bir anlaşma yapılmadığı ve taraflar arasında yerleşik bir teamülün de olmaması halinde bildirim herhangi bir şekilde hatta sözlü olarak da yapılabilir³²⁷. Ancak ispat kolaylığı açısından yazılı bildirim tercih edilmelidir. Uluslararası ticarete sıklıkla kullanılan telefax ve e-mail ile bildirim sorunsuz bir şekildedir³²⁸ ve yazılı bildirim taraflar arasında kararlaştırıldığı hallerde de telefax ya da e-mail ile bildirim yapmak yeterli kabul edilir³²⁹. Bildirim, kural olarak sözleşmenin akdedildiği dilde yapılmalıdır. Ancak satıcının anlaması kaydıyla başka bir dilde de yapılabilir³³⁰.

CISG m. 39/1 uyarınca bildirim, alıcının ayıbı saptadığı veya saptaması gerektiği tarihten itibaren makul bir süre içinde yapılır. Burada dikkat edilmesi gereken iki süre vardır: Muayene süresi ve bildirim süresi. Makul süreyi neyin oluşturduğu her somut olayın şartlarına göre taraflar arasındaki yerleşik teamüller ve alışkanlıklar da dahildir. Ayrıca, malın bozulabilir ya da uzun süre dayanabilir olması da makul sürenin belirlenmesinde önemlidir. Zira, kolay bozulabilir mallarda bildirim genellikle birkaç saat veya bir yahut iki günde yapılması beklenirken, çürüme veya

³²² OLG Oldenburg , 05.12.2000, CISG-Online N. 618.Bkz. **Baysal**, s.260.

³²³ Bu konuya değinen bir karar için Bkz. OLG Rostock, 25.09.2002, CISG-Online N. 672.Bkz. **Baysal**, s.260.

³²⁴ **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art 39, N.19.

³²⁵ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 39, N.5.

³²⁶ **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art 39, N.21.

³²⁷ **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art 39, N.28. Bildirim sözlü olarak da yapılabileceği yönünde Bkz. OLG Graz, 11.03.1998, CISG Online N. 670.

³²⁸ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 39, N.11.

³²⁹ **Schwenzer**, in Schlechtriem/Schwenzer, Art. 39, N.12.

³³⁰ **Ferrari**, Art. 39, N.10; **Kröll**, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art 39, N.30.

bozulma tehlikesi olmayan mallarda, süre daha uzun hesaplanabilir³³¹. Nitekim sezonluk mallarda da hızlı bildirim kuralı geçerlidir³³². Alıcının, malı elinde tutup, tazminat talebinde bulunduğu ya da ücrette indirim talep ettiği hallerde, bildirim süresi, malı geri göndermek istediği seçenekten daha uzun tutulmalıdır³³³. Bildirim süresi, alıcının, ayıbı saptaması ya da saptayabilecek durumda olması anından itibaren işlemeye başlar. Alıcı ayıptan haberdar olmuş ise, muayene için sürenin geçmiş olup olmadığına bakılmaksızın, bildirim süresi işlemeye başlar. Alıcının ayıbı saptaması gereken hallerin tespitinde ise ayıbın niteliği önemlidir³³⁴. Eğer ayıp, uzmanlık gerektiren bir inceleme sonucu ortaya çıkabilecek nitelikte ise, bildirim süresi muayene süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlar. Bu iki süre birbirini takip eder. Eğer alıcı muayeneyi, masraflar nedeniyle ertelemiş ise, kaybedilen zamanı hızlı bir bildirim ile dengeleyebilir³³⁵.

d. Alıcı Ayıplı Malı Kabul Etmemiş Olmalıdır

CISG m. 35/3 uyarınca alıcının sözleşmenin kurulması anında bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı sözleşmeye aykırılıklardan satıcı sorumlu değildir. CISG m. 35/2'ye göre satıcının sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutulmasının nedeni, alıcının malın sözleşmede kararlaştırılmış olmasa dahi CISG m. 35/2'de belirtilen standartlara uygun mal teslim alacağı yönündeki haklı beklentisidir. Alıcı, zaten, malın bu standartlara uygun olmadığını biliyor ise artık korunması gereken bir menfaati de söz konusu olmayacaktır³³⁶. CISG m. 35/3 anlamında önemli olan, alıcının gerçek bilgisidir; yorum yoluyla çıkartılabilecek bilgi bu hükmün dışındadır. Ayrıca alıcı, aykırılıkları, sözleşmenin kurulması anında biliyor olmalıdır, daha sonradan öğrenilen sözleşmeye aykırılıklar, teslimden önce oluşmuş olsa dahi, satıcıyı sorumluluktan kurtarmaz³³⁷. Satıcının, alıcıya malları gösterdiği ya da incelemesi için fırsat tanıdığı durumlarda, sorumluluktan kurtulması sadece açık ayıplar ile sınırlıdır. Alıcı da böylesi bir incelemeyi ancak ilgili sektörde olağan olması halinde yapmakla yükümlüdür. Dolayısı ile gizli ayıplar veya beklenenin

³³¹ Baysal, s.263.

³³² Schwenger, in Schlechtriem/Schwenger, Art 39, N.16.

³³³ Ferrari, Art. 39, N. 29.

³³⁴ Baysal, s.264.

³³⁵ Schwenger, in Schlechtriem/Schwenger, Art 39,N.20.

³³⁶ Kröll, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art.35, N. 149.

³³⁷ Kröll, in Kröll/Mistelis/Viscasillas, Art.35, N. 156.

ötesinde ilave masraf ve zaman gerektiren incelemeler CISG m. 35/3'ün kapsamı dışındadır³³⁸.

3.Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Sorumluluğunun Kapsamı

Satıcının ayıba karşı tekeffül borcu nedeniyle sorumluluğu iki yıllık bir süre ile sınırlandırılmıştır³³⁹. Alıcı iki yıl içerisinde satıcıya bildirimde bulunmadığı takdirde, satıcı, ayıplı mal sebebiyle sorumlu olmayacaktır. İki yıllık süre, malın fiilen alıcıya teslim edildiği tarihten itibaren başlayacaktır. Burada malları temsil eden belgelerin alıcıya teslim yeterli olmayıp, malların fiziksel olarak alıcıya teslim edilmesi gerekmektedir.

Belirtilen bu süreyi m. 39/1'de yer alan ihbar süresi ile karıştırmamak gerekir. Zira m. 39/1'de yer verilen 'makul süre' ibaresi ihbarın yapılması gereken süreyi ifade etmektedir. Bu süre ise somut olaydaki koşullar dikkate alınarak belirlenecektir. Oysa ikinci fıkrada yer verilen iki yıllık süre, ayıba karşı tekeffül de hak düşürücü süre olarak kabul edilmektedir³⁴⁰. Aksi halde bu durum adaletsiz sonuçlara yol açabilecektir. Örneğin malı teslim aldığı hafta maldaki ayıpları tespit eden alıcının, satıcıya ihbarı 1 yıl sonra yapması halinde zararın artması sebebiyle satıcıyı daha fazla zarara sokabilecektir. Böyle bir durumda alıcı ve satıcının menfaatlerinin dengelenmesi açısından, alıcının 'makul süre'yi aştığının kabul edilmesi hakkaniyete de uygun olacaktır³⁴¹. Son olarak CISG'de yer alan iki yıllık süre emredici nitelikte olmadığından, taraflar bu süreden daha uzun veya daha kısa bir süre belirleyebilirler³⁴². Bunun dışında iki yıllık süreye bir istisna getirilmiştir. CISG m. 40'a göre, satıcının ayıpları bilmesi veya bilmesinin gerektiği durumlarda, bunları alıcıya bildirmemesi halinde, satıcı iki yıllık sürenin geçtiğini ileri süremeyecektir³⁴³.

³³⁸ **Baysal**, s.244.

³³⁹ AB Tüketici satımlarına ilişkin direktif, TKHK m. 4, YBK m. 236, YTTK'da da iki yıllık süre benimsenmiştir.

³⁴⁰ **Atamer**, Satıcının Yükümlülükleri, s. 236.

³⁴¹ **Ayhan**, s.38.

³⁴² **Acar**, s. 41; **Schlechtriem/Butler**, s. 130.

³⁴³ CISG m. 40 ile ilgili açıklama için Bkz. Alıcının Yükümlülüklerini Yerine Getirmiş Olması.Bkz. **Ayhan**, s.38.

II.Zapta Karşı Tekeffül Yükümlülüğü

A. Zapta Karşı Tekeffülün Şartları

1. Maddi Şartlar

CISG m.41-43 ile satıcının, üçüncü kişilerin hak ve taleplerinden arı mal teslim etme borcu düzenlenmiştir. Bu düzenleme, Türk hukukundan satıcının satılanın zaptından sorumluluğu olarak bildiğimiz hükümlerini akla getirmektedir. Türk Hukukuna göre; satılan mal üzerinde üçüncü kişilerin hak iddia etmesi dolayısıyla satıcının zapta karşı tekeffül sorumluluğunun doğabilmesi için gerçekleşmesi aranan şartlar şunlardır³⁴⁴:

- a. Satılan mal alıcıya teslim edilmiş olmalıdır.
- b. Üçüncü kişinin mal üzerindeki hakkı en geç sözleşmenin kurulması sırasında mevcut olmalıdır.
- c. Alıcı zapt tehlikesini bilmemelidir.
- d. Satılan mal zapt edilmiş olmalıdır.

Alıcı zapt tehlikesinden satım sözleşmesinin kurulması sırasında haberdarsa, bu durumda satıcı özel olarak güvence vermedi ise sorumlu değildir (BK. 189/2). Satıcı mal üzerinde üçüncü kişiye ait olan hakkı bilerek gizlemiş ise, zapta karşı tekeffül sorumluluğunun sınırlandıran ya da ortadan kaldırılması geçersizdir (BK.189/3).

Antlaşmaya göre; satılan mal üzerinde üçüncü kişilerin haklarının bulunması dolayısı ile alıcının mülkiyet hakkını kullanamaması halinde CISG. 41’de belirtilen, üçüncü kişilerin haklarından arı mal teslim edilmesi borcu ihlal edilmiş olur. Ancak iki düzenleme arasında bazı farklar bulunmaktadır. CISG’de üçüncü kişinin her türlü hak veya talebi, satıcının borcunun ihlali sonucunu doğurur. Üçüncü kişinin hakkı aynı veya şahsi olabilir. Bu kapsamda üçüncü kişinin öne sürebileceği haklarda bir sınırlama yoktur. Önemli olan üçüncü kişinin hakkının, alıcının malın mülkiyetinden gereği gibi yararlanmasına engel olmasıdır. Sadece üçüncü kişinin fikri mülkiyete dayalı hak iddiaları, özel durumları sebebiyle, bu maddenin dışında bırakılmışlardır. Türk hukukunda ise üçüncü kişinin üstün bir hakka dayanması gerektiği, bu üstün hakkın kapsamına aynı hakların veya tapuya şerh verilmiş şahsi hakların girebileceği belirtilmiştir³⁴⁵. O halde üçüncü kişinin şerh verilmemiş nispi hakları Türk

³⁴⁴ Tandoğan, s. 151 vd.; Yavuz, s. 44.

³⁴⁵ Tandoğan, s.151

hukukunda zapta imkan vermeyecektir. Türk hukukunda aynı zamanda üçüncü kişinin hiçbir hakka dayanmayan talepleri de satıcının zapttan sorumluluğunu gerektirmez. Oysa CISG’de bunun tam tersi olarak üçüncü kişinin hakka dayanmayan talepleri de satıcının borcunun ihlaline yol açabilecektir³⁴⁶. Bu açıdan satıcının sorumluluğunun sınırları CISG’de Türk hukukundan çok daha geniştir. İki düzenleme arasındaki bir diğer fark, CISG üçüncü kişinin hak veya talebinin malların teslimi anında mevcut olmasını ararken³⁴⁷, Türk hukukunda TBK m.214 üçüncü kişinin hakkının sözleşmenin kurulduğu anda var olmasını aramasıdır. Türk hukukunda sözleşmenin kurulması ile malın teslimi arasındaki dönemde üçüncü kişinin hak elde etmesi zapt olarak değil; genel sözleşmeye aykırılık olarak görülmektedir³⁴⁸. Son olarak CISG’de, satıcının üçüncü kişinin hak ve taleplerinden sorumlu tutulabilmesi için malların alıcının elinden alınmasına ilişkin herhangi bir ibare yer almamıştır. Üçüncü kişinin hak iddiasının, alıcının maldan gereği gibi faydalanmasına engel olması yeterlidir. Türk hukukunda ise TBK m.214’te “satılanın tamamının veya bir kısmının alıcının elinden alınması”ndan bahsedilmiştir. Üçüncü kişinin malı alıcının elinden alması dava yoluyla olabileceği gibi, alıcının üçüncü kişinin hakkını tanıyarak malı rızasıyla üçüncü kişiye vermesi şeklinde de olabilir. CISG sisteminde satıcının borcunun ihlali bakımından üçüncü kişinin malı alıcının elinden almasına gerek yoktur; üçüncü kişinin hak iddiasının veya talebinin sözleşmeye aykırılık oluşturmayacağını alıcıya ispatlayamayan satıcı borcunu ihlal etmiş olacaktır³⁴⁹.

2. Şekli Şartlar

Satıcının borçlarından bir tanesi de satılan mal üzerinde üçüncü kişilerin haklarına karşı satıcının tekeffülüdür. Antlaşmaya göre satıcı, üzerinde üçüncü kişilerin hakları bulunmayan malları teslim etmelidir³⁵⁰. Antlaşma, satılan mal üzerinde üçüncü kişilerin ileri sürebilecekleri haklar kapsamına fikri hakları da dahil etmiştir (CISG. 42). Satılan mal üzerinde üçüncü kişilerin haklarının bulunması dolayısı ile alıcının mülkiyet hakkını kullanamaması halinde CISG. 41’de belirtilen, üçüncü kişilerin

³⁴⁶ Aksakal, s.362.

³⁴⁷ Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s.248

³⁴⁸ Tandoğan, s.152; Aral, s.104, Serozan, s.124

³⁴⁹ Atamer, Satıcının Yükümlülükleri, s.248

³⁵⁰ Demirbaş. s.16.

haklarından ari mal teslim edilmesi borcu ihlal edilmiş olur. Satıcı, üçüncü kişinin hakkını ya da talebini öğrendiği ya da öğrenmesi gerektiği andan itibaren makul bir süre içinde, üçüncü kişinin hakkı ya da talebinin niteliğini de belirterek satıcıya durumu bildirmelidir (CISG. 43/1). Aksi halde satıcının sorumluluğuna gidilemez. Bu külfet üçüncü kişiye ait fikri haklar için de mevcuttur. Antlaşma, tamamen ya da kısmen zapt ayırımı yapmamış, zapt halinde de diğer sözleşmeye aykırılık hallerinde olduğu gibi ortak hükümlerle alıcının haklarını koruma altına almıştır (CISG. 45vd.). Satıcı üçüncü kişilerin mal üzerindeki aynı hak taleplerini ortadan kaldırmalı ve malı zapt tehlikesi altından kurtarmalıdır, aksi halde sözleşmeye aykırılık teşkil eder³⁵¹.

B. Zapt Halinde Alıcının Sahip Bulunduğu Haklar

Türk Hukukuna göre; tamamen zapt halinde; satım sözleşmesi kendiliğinden sona erer ve alıcı sözleşmenin hüküm ifade etmemesinden doğan tüm haklara sahip olur³⁵². Buna göre alacaklı, ödedi ise semenin faizi ile birlikte iadesini, satılan mal için yapılan ve üçüncü kişiden istenemeyen masrafları, varsa muhakeme masraflarını ve ayrıca sözleşmenin hükümsüz olmasından doğan menfi zararların tazminini talep edebilir (BK. 192).

Kısmen zapt hali, mal üzerinde ortak mülkiyet payı ya da sınırlı bir aynı hak veya şerh edilmiş bir kişisel hakkın varlığı halinde söz konusu olabilir³⁵³. Kısmen zapt halinde alıcı, sözleşmeden dönemeyip sadece bu zapt yüzünden uğradığı zararın tazminini talep edebilir (BK. 193/1). Ancak alıcı zaptı önceden bilmiş olsaydı sözleşmeyi kurmayacak idiyse sözleşmeden dönebilir (BK. 193/2). Antlaşma, tamamen ya da kısmen zapt ayırımı yapmamış, zapt halinde de diğer sözleşmeye aykırılık hallerinde olduğu gibi ortak hükümlerle alıcının haklarını koruma altına almıştır (CISG. 45vd.). Satıcı üçüncü kişilerin mal üzerindeki aynı hak taleplerini ortadan kaldırmalı ve malı zapt tehlikesi altından kurtarmalıdır, aksi halde sözleşmeye aykırılık teşkil eder.

³⁵¹ Demirbaş. s.16.

³⁵² Tandoğan, s. 158; Yavuz, s. 47.

³⁵³ Tandoğan, s. 161.

SONUÇ

Milletlerarası satım hukukunun yeknesaklaştırılması amacıyla yapılmış olan 11 Nisan 1980 tarihli Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne (CISG), bir başka ifadeyle Viyana Satım Antlaşması'ne Türkiye'nin de içinde yer aldığı 87 ülke taraftır. Sözleşme, 1 Ocak 1988'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye Sözleşme'yi hiçbir çekince koymadan kabul etmiştir. 1 Ağustos 2011'den itibaren Sözleşme Türkiye'de de uygulanmaya başlamıştır.

Viyana Satım Antlaşması'nın uygulama alanı, CISG'nin birinci ve dördüncü kısımlarında yer, konu ve zaman bakımından uygulama alanı olarak düzenlenmiştir. Viyana Satım Antlaşması'nın yer bakımından uygulanabilmesi için satım sözleşmesi taraflarının iş yerlerinin farklı ülkelerde bulunması ve satım sözleşmesinin milletlerarası niteliğinin anlaşılır olması gerekmektedir. Ancak iş yerlerinin farklı ülkelerde bulunması, CISG'nin uygulanabilmesi için yeterli değildir. CISG'nin 1'inci maddesine göre, tarafların iş yerlerinin bulunduğu farklı ülkelerin CISG'nin tarafı olması veya dava açılan ülkenin kanunlar ihtilafı kurallarının Sözleşme'ye taraf bir ülke hukukuna atıfta bulunması da gerekmektedir. CISG'nin uygulanmasında tarafların vatandaşlığının, tacir olup olmadıklarının, sözleşmenin ticari nitelikte olmasının ise bir önemi yoktur.

Viyana Satım Antlaşması'nın konusunu mal satımı sözleşmeleri oluşturur. Tüketici satımları, açık artırma yoluyla yapılan satımlar, cebri icra veya adli makamların diğer herhangi bir kararına dayanarak yapılan satımlarsa Viyana Satım Antlaşması'nın uygulama alanı dışında kalan satım sözleşmeleridir. Viyana Satım Antlaşması'nın konusunu sadece maddi taşınır mal satımları oluşturmaktadır. Kanaatimizce, yazılımlar da CISG'nin uygulama alanına girer. Ancak internet ortamından yapılan satım sözleşmelerinde, sözleşmenin bir tüketici sözleşmesi olmadığı açıkça anlaşılır olması gerekir.

Menkul kıymet, kambiyo senedi ve para satımı, gemi, tekne, hava yastıklı taşıt veya hava taşıtı satımı ile elektrik satımı Viyana Satım Antlaşması'nın uygulama alanı dışındadır. Bunların yanı sıra, satım sözleşmesinin kurulması ve sözleşmenin tarafları arasında doğurduğu hak ve borçlar dışında kalan konular hakkında, satım konusu malın sebep olduğu cismani zararlardan veya ölümden doğan zararlardan dolayı satıcının sorumluluğu hakkında ve satım sözleşmesi taraflarının Viyana Satım

Antlaşması'nın uygulanmamasını kararlaştırdıkları durumlarda da, Viyana Satım Antlaşması uygulama alanı bulmaz. Satım sözleşmesinin tarafları, sözleşme özgürlüğü çerçevesinde, aralarında çıkan uyuşmazlıklara Viyana Satım Antlaşması'nı açıkça ya da zımnen uygulanacak hukuk olarak kararlaştırabilirler.

Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Viyana Sözleşmesinin iç hukukumuzun bir parçası haline getirilmesinden sonra sözleşmenin zaman bakımından uygulanması konusunda 99. Maddeye göre işlem yapılacaktır. Sözleşmenin yer bakımından uygulama alanı konusunda sözleşmenin taraflarının iş yerinin farklı ülkelerde bulunması gerekmektedir. Sözleşmenin konu bakımından uygulama alanı sözleşmenin birinci maddesinde düzenlenmiştir. Sözleşme taşınır mal satımı taraflarına uygulanacaktır. Bazı satımlar sözleşmenin kapsamı dışında bırakılmıştır. Bazı sözleşme türleri de sözleşme kapsamında satım sözleşmesi olarak değerlendirilmiştir. Sözleşmenin uygulama alanı dışında kalan satım sözleşmesine ilişkin konular 4. Maddenin dışında 5. ve 6. Maddelerde de düzenleme alanı bulmuştur. Sözleşmenin uygulanabilmesi için uygulama alanının belirlenmesi önemli olduğundan konu ile ilgili düzenlemelerin daha açık ve net olarak yapılması çıkacak tereddütleri giderir.

CISG m. 30'da satıcının başlıca yükümlülükleri sıralanmıştır. Buna göre satıcı, taraflar arasındaki sözleşme ve Antlaşma hükümleri dairesinde malı teslim etmek, ilgili belgeleri vermek ve mal üzerindeki mülkiyeti nakletmek borcu altındadır. Satıcının ilk yükümlülüğü malların teslim edilmesidir. Teslim fiilinin muhtevası ve teslim yeri CISG. m. 31'de düzenlenmiştir. Söz konusu hükümde, aranılacak ve gönderilecek borçlarla ilgili düzenleme yer alırken, götürülecek borçlar ele alınmamıştır. Gönderme borcunun söz konusu olduğu hallerde satıcıya düşen yükümlülükler CISG m. 32'de öngörülmüştür. Yine teslim fiilinin hangi anda tamamlanmış olması gerektiği ise CISG m. 33'de düzenlenmiştir. Satıcının diğer yükümlülüğü ise, satım konusu mallarla ilgili belgeleri devretmesidir (CISG m. 34). Bu belgelerin neler olduğu, öncelikle sözleşme hükümlerine, daha sonra teamüllere (CISG m. 9) ve son olarak ise dürüstlük kuralına (CISG m. 7/1) göre tespit edilir.

CISG m. 30'da düzenlenen mülkiyetin nakledilmesi ise, satıcının bir başka yükümlülüğüdür. Antlaşmaya bakıldığında, mülkiyetin nakledilmesine ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Bu sebeple, mülkiyetin nakledilmesi konusunda yetkili mahkemenin devletler özel hukuku kurallarının hangi ülke hukukuna atıf yaptığına

bakıp, ona göre bir çözüm yoluna gidilmelidir. Genellikle lex rei sitae kuralının geçerli olduğu ve malın bulunduğu yer hukuku kurallarına göre mülkiyetin intikal edeceği kabul edilir. Nitekim MÖHUK m. 23'te de aynı çözüm yolu benimsenmiştir. Satıcının sözleşmeye uygun veya üçüncü kişilerin hak veya taleplerinden ari mal teslim etmemesi halinde alıcı m.45 ile m.52 arasında düzenlenmiş seçimlik haklarından, ihlalin boyutuna uygun düşenini kullanabilecektir.

Geleneksel olarak satıcının ayıptan sorumluluğu olarak adlandırdığımız alan da, CISG'nin kendine özgü anlayışını en açık şekilde ortaya koyduğu alanlardan biridir. CISG satıcının ayıptan kaynaklanan sorumluluğunu sözleşmeye aykırılık temelinde ele almakta ve bu alandaki kavramlarını bu temel üzerine inşa etmektedir. Uluslararası satım sözleşmelerinde CISG'nin gün geçtikçe daha fazla uygulama bulmasıyla sözleşmeye aykırılık kavramı ile aşinalığımızın artacağını söylemek iddali bir öngörü olmasa gerektir. CISG çerçevesinde değerlendirmeler yaparken eksik bir ifanın söz konusu olduğu haller veya aluid bir ifanın olduğu haller ayıplı, CISG'nin diliyle söylersek sözleşmeye aykırı bir ifa olarak görülecek, satıcıya uygulanacak yaptırımlar bu kapsamda belirlenecektir. Bunun haricinde eskiden beri kullandığımız muayene külfeti, bildirim külfeti gibi kurumlar CISG'nin uygulanacağı uluslararası satım sözleşmelerinde farklı anlam ve boyutlar kazanacaktır.

KAYNAKÇA

- ACAR, Hakan: 1980 Tarihli Malların Uluslararası Satışına İlişkin Viyana Konvansiyonu'nda Ayıba Karşı Tekeffül, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 2, Yıl: 2007.
- AKSAKAL, Enver: Birleşmiş Milletler Anlaşması (CISG) Kapsamında Satıcının Sözleşmeye Uygun ve Üçüncü Kişilerin Hak Veya Taleplerinden Ari Mal Teslim Etme Borcu, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 88, Sayı: 1, Yıl: 2014.
- ARAL, Fahrettin: Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, Ankara, Yetkin Yayınları, 2007.
- ARBEK, Ömer: Satım Konusu Ayıplı Malın Tamir Edilmesi, Ankara, 2005.
- ATAMER, Yeşim: Birleşmiş Milletler Satım Hukukunun Uluslararası Uygulama Alanı, İBD, Sayı 69, Yıl 1995. (Uygulama Alanı)
- ATAMER, M. Yeşim: Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları, İstanbul 2005. (Satıcının Yükümlülükleri)
- AYHAN, Hilal Lale: Birleşmiş Milletler Viyana Satım Antlaşmasına Göre Uluslararası Satım Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XV, Y. 2011.
- BAYSAL, Pelin, CISG Çerçevesinde Satıcının Ayıptan Sorumluluğu, Yeni Türk Borçlar Kanunu Ve CISG 'e Göre Satış Sözleşmeleri(Editörler: Şükran Şıpka, Ahmet Cemil Yıldırım), 1.Baskı, İstanbul, 2012.
- ÇETİNER, Bilgehan: SachmaengelhaftungdesVerkaufersnach dem Un-Kaufrechtund der deutschenSchuldrechtsreform, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C. 2. S.4.
- DAYIOĞLU, Yavuz: CISG Uygulamasında Sözleşmenin İhlalı Halinde Alıcının Hakları ve Özellikle Alıcının Tazminat Talep Etme Hakkı. Yüksek lisans tezi, İstanbul 2010.
- DEVELİOĞLU, Hüseyin Murat: CISG'nin Sözleşmelerin Konusu ve Niteliği Bakımından Uygulama Alanı, 1303-6556.Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2013/1 Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı, Hakemli Dergi. Galatasaray Üniversitesi Yayın No: 77.Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayın No: 56.
- ERDEM, H. Ercüment: Viyana Satım Antlaşması'nda Sözleşmeden Dönme, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, Cilt 1, İstanbul 2010.
- ERDEM, H.Ercüment: Milletlerarası Mal Satım sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Viyana Satım Antlaşması (Viyana Satım Antlaşması), Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, İstanbul 2008.
- ERDEM, H.Ercüment: Uluslararası Mal Satışlarında 11 Nisan 1980 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Uygulama Alanı (Uygulama Alanı), Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, İstanbul 2008.
- ERDEM, H.Ercüment: Satıcının Malları ve Belgeleri Teslim Borcu, Milletlerarası Satım Hukuku (Ed: Yeşim M. Atamer), İstanbul 2008. (Teslim)

- ERDEM, H.Ercüment: Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, İstanbul 2008. (Ticaret Hukuku)
- ERDEM, H.Ercüment: Viyana Satım Antlaşması'na Genel Bakış ve Maddi Uygulama Alanı .Galatasaray üniversitesi Hukuk Fakültesi. 6 Nisan 2012.
- EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. B, Ankara 2014.
- GÜLERCİ, Altan Fahri/ Kılınç, Ayşe: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2011.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt I, İstanbul, 2008.
- HATEMİ, Hüseyin: Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul 1999.
- HATEMİ, Hüseyin/ Gökyayla, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2011.
- HONSEL, Heinrich/Magnus, Ulrich: Kommentar zum UN-Kaufrecht(Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf-CISG), 2.Auflage, Berlin 1997. Art.35, N. 10.
- KRUISINGA, Sonja: (Non-)conformity in the 1980 UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, a uniform concept, Intersentia, Antwerp-Oxford-New York 2004.
- KUTLUHAN, Erkan: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Gereğince Alıcının Sözleşmeden Dönmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.
- MISTELIS, L: CISG'in Uygulama Alanı: Yer, Zaman ve Kişi Bakımından, Milletlerarası Satım Hukuku (Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG)), Çev. C. Yasan, Editör: Y. Atamer, B. 1, İstanbul 2008.
- Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch, Band 6, Viertes Buch. Handelsgeschäfte, Zweiter Abschnitt: Handelskauf; Dritter Abschnitt: Kommissionsgeschäfte § 373-406. Wiener UNÜbereinkommen über Verträge über den internationalen Warenkauf - CISC, Verlag C H. Beck/Verlag Franz Vahlen, München 2004.
- NOMER, Ergin./ŞANLI, Cemal. Devletler Hususi Hukuku, B. 17, İstanbul 2009
- NOMER, Haluk: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden geçirilmiş onüçüncü baskı, İstanbul 2014.
- ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice: Viyana Konvansiyonu'nun Milletlerarası Özel Hukuk Bakımından Uygulama Alanı, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013/1. 1303-6556. Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın (CISG) Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi Sempozyumu Özel Sayısı. Yayın No : 77.
- ÖZSUNAY, Ergun: 1980 tarihli Uluslararası Mal Satımı Sözleşmeleri Hakkında Viyana Antlaşması (CISG) ve Türk Teşebbüslerinin Taraf Olduğu Uluslararası Mal Satımı Sözleşmeleri Üzerindeki Yansımaları, İstanbul Barosu Dergisi, 2004.
- PILTZ, Burghard: Internationales Kaufrecht, 2nd ed., Münih 2008.
- REİSOĞLU, Safa: Türk Borçlar Hukuku, İstanbul 2012.
- SARIASLAN, Damla: Satım Sözleşmesinde Hasarın Geçişi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.

- SCHLECHTRIEM / Schwenger Schlechtriem / Schwenger: Commentary on The UN Convention On The International Sale Of Goods (GISG) , 2nd English Edition, Oxford, 2005.
- SEROZAN, Rona: Borçlar Hukuku Özel Bölüm, 2.Bası, İstanbul, 2006.
- SERT, Selin: Viyana Satım Antlaşmasında (CISG) İfa Engelleri ve Sonuçları, İstanbul 2013.
- ŞAHİNİZ, Salih: Tacirler Arası Ticari Satımlarda Satıcının Ayıplı İfadan (Ayıplı Mal Tesliminden) Sorumluluğu, Ankara, 2008.
- ŞAMLI, Kübra Yetiş : Borçlar Kanununun ve CISG Çerçevesinde Hasarın İntikali, Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LXV,S.1, İstanbul 2007.
- TANDOĞAN, Haluk: Borçlar Hukuku, Özel Borç ilişkileri, C. 1/1, 6. Bası, İstanbul 2008.
- TEKİNALP, Ünal: Fikri Mülkiyet Hukuku, İkinci Bası, İstanbul 2002.
- TİRYAKIOĞLU, Bilgin:11 Nisan 1980 Tarihli Milletlerarası Mal Satımlarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Sözleşmenin Milletlerarası Özel Hukuk Kurulları İle İlişkisi , Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi ,S.41,1989-1990.
- TOKER, Ali Gümrah: 11 Nisan 1980 Tarihli Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin (Viyana Sözleşmesi) Uygulama Alanı, Ankara 2005.
- UNCITRAL: Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, New York, 2008.
- YILDIRIM, Zeynep: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin (Viyana Satım Antlaşması) Uygulama Alanı. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y.2013.
- YILMAZ, İlhan: Uluslararası Menkul Satışı Sözleşmelerine Dair Viyana Konvansiyonu ve Türk Hukukuna Göre Sözleşmenin Kuruluşu , Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan, GSÜHFD., Y.1, S.1, Ocak 2002.
- YÜCER AKTÜRK, İpek: Satım ve Eser Sözleşmelerinde Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetleri, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- YÜCER AKTÜRK, İpek: Viyana Satım Antlaşması Kapsamında Satıcının Ayıptan Doğan Sorumluluğu, Ankara Barosu Dergisi,2015/ 1.
- ZEYTİN, Zafer: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın (CISG) Uygulama Alanına İlişkin Bir İnceleme, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi C.24,2008.(CISG)
- ZEYTİN, Zafer: Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri (CISG) Hukuku, Nisan 2011.

İNTERNET KAYNAKLARI

- ATAMER, M. Yeşim: Borçlunun CISG Madde 79 Uyarınca Tazminat Sorumluluğundan Kurtulması Halinde Alacaklının Diğer Taleplerinin Akıbeti Ne Olur?. İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, www.bilgi.edu.tr/site_media/uploads/files/.../13-ye-im-m.-atamer.pdf. (Tazminat Sorumluluğu)

- BUYDAERT, Michiel: The Passing Of Risk in The International Sale of Goods, A Comparison Between CISG and The Incoterms, Master in de Rechten, Faculteit Rechtsgeleerdheid Universiteit Gent, Academiejaar 2012-13. http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/060/824/RUG01002060824_2013_001_AC.pdf.
- Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods Prepared by the Secretariat (Secretariat Commentary), UN DOC. A/CONF.97/5, United Nation Conference on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna, 10 March- 11 April 1980, Official Records. <http://www.globalsaleslaw.org/index.cfm?pageID=644>. (Sekretarya Şerhi)
- DEMİRBAŞ, Harun: Borçlar Kanunu ve Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Çerçevesinde Satıcının Yükümlülükleri, http://www.odakhukuk.com/tr/files/BK._ve_CISG_cerceve_sinde_Saticinin_Yukumlulukleri.pdf, e. t. 1.3.2014.
- ENDERLEİN, Fritz/ MASKOW, Dietrich: International Sales Law, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods, Oceana Publications, 1992. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html#art67>.
- FERRARI, Franco: Fundamental Breach of Contract Under the UN Sales Convention ,25 Years of Article 25 CISG, Journal of Law and Commerce, Vol. 25, Spring 2006, Art 38, N. 16. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari14.html> .
- HONNOLD, John. O : Uniform Law for International Sales under 1980 United Nations Convention 3rd Edition, 1999, Reproduced with permission of the publisher, Kluwer Law International, The Hague. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold.html>.
- HUBER, Peter/MULLIS, Alastair: The CISG A New Textbook For Students and practitioners, Sellier European Law Publishers, 2007. <https://vismoot.pace.edu/media/site/aboutthemoot/perspectives/HuberMullis.pdf>.
- İNAL, Tamer: Uluslararası İnşaat Sözleşmelerinde Standartlaşma, Lex Mercatoria ve Viyana Konvansiyonu Tipinde Hukuk Oluşturma Eğilimi, İstanbul 2005. Belge Türü: Makale, Kazancı Bilişim Hukuk Eserleri Bilgi Bankası, <http://66.221.165.113/cgi-bin/highlt/hebb/highlight.cgi?file=hebb/files/makale-htamerinal-6.htm&query=viyana%20sat%FDm#fm>, e. t. 8. 4. 2014.
- İNAL, Tamer: Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 2009 .Belge Türü: Kitap, Kazancı Bilişim Hukuk Eserleri Bilgi Bankası, <http://66.221.165.113/cgi-bin/highlt/hebb/highlight.cgi?file=hebb/files/kitaptamerinal3.htm&query=viyana%20sat%FDm#fm> e. t. 8. 4. 2014.
- KRUISINGA, Sonja: (Non-)conformity in the 1980 UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, a uniform concept, Intersentia, Antwerp-Oxford-New York 2004. Art.1 N.2.4; [https://books.google.com.tr/books?id=auqyCn6MQJAC&pg=PR4&lpg=PR4&dq=Kruisinga,+Sonja.+\(Non\)conformity+in+the+1980+UN+Convention+on+Contracts+for+the+International+Sale+of+Goods,+a+uniform+concep](https://books.google.com.tr/books?id=auqyCn6MQJAC&pg=PR4&lpg=PR4&dq=Kruisinga,+Sonja.+(Non)conformity+in+the+1980+UN+Convention+on+Contracts+for+the+International+Sale+of+Goods,+a+uniform+concep)

t,+Intersentia,+AntwerpenOxfordNew+York+2004&source=bl&ots=BgFV
yY.

- MAGNUS, Ulrich: The Vienna Sales Convention (CISG) between Civil and Common law–Best of all Worlds? 2005, <http://digitalcommons.law.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1082&context=jcls>.
- ÖZTÜRK, Esra: Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşmasına (CISG) Göre Satıcının Malları ve Belgeleri Teslim Yükümlülüğü. TAAD, Yıl:6, Sayı:21 (Nisan 2015), s.571.<http://www.taa.gov.tr/indir/milletlerarasi-mal-satimina-iliskin-sozlesmeler-hakkinda-brilesmis-milletler-antlasmasina-cisg-gore-saticinin-mallarivebelgeleriteslimyukumlulugubWFrYWxlfDBiZmQ2LWZjZjUwLT IyMTE1LTU5LnBkZnw2ODU/TAAD,yıl:6, sayı 21,Nisan 2015>.
- SCHLECHTRIEM, Peter : Uniform Sales Law, The UN, Convention on Contracts for the International Sale of Goods, published by Marz, Vienna 1986 ,<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem.html#a65>.
- SCHLECHTRIEM, Peter: The Seller's Obligations Under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem10.html> e. t. 08.04.2014.
- SCHLECHTRIEM, Peter/BUTLER, Petra: UN Law On International Sales, Heidelberg 2009. <https://books.google.com.tr/books?id=1eObSD10Au4C&pg=PR4&lpg=PR4&dq=Schlechtriem,+Peter+/Butler+,Petra.+UN+Law+On+International+Sales&source>.
- SCHLECHTRIEM, Peter/SCHWENZER, Ingeborg/WIDMER: Commentary On The UN Convention On The International Sale of Goods (CISG), New York 2010. <http://ulr.oxfordjournals.org/content/13/4/1036.extract>.
- Valiotti, Zoi: Passing of Risk in International Sale Contracts: A Comparative Examination of The Rules on Risk Under The United Nations Convention on Contracrts for The Internastional Sale of Goods (Vienna 1980) and Incoterms, Nordic Journal of Commercial Law, Issue 2004, no:2. <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/valiotti1.html>.